

Zoo Brno a stanice zájmových činností, příspěvková organizace

Brno Zoo and Environmental Education Centre,
semi-budgetary organization

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2013 / THE ANNUAL REPORT 2013

OBSAH

SUMMARY

ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITELE	2
<i>The Opening Address of the Brno Zoo's Director</i>	
VEDENÍ ZOO BRNO A STANICE ZÁJMOVÝCH ČINNOSTÍ	4
<i>Management of the Brno Zoo and the Station of Extracurricular Activities</i>	
CHOVATELSKÝ ÚSEK	5
<i>Animal Breeding Department</i>	
Seznam chovaných zvířat k 31. 12. 2013 / List of Animal Kept at 31. 12. 2013	
Bezobratlí / Invertebrates	26
Ryby / Fishes	29
Paryby / Cartilaginous fishes	32
Obojživelníci / Amphibians	32
Plazi / Reptiles	32
Ptáci / Birds	34
Savci / Mammals	36
VETERINÁRNÍ PÉČE	40
<i>Veterinary Care</i>	
TECHNICKÝ ÚSEK	44
<i>Technical Department</i>	
ZAHRANIČNÍ STYKY	47
<i>Foreign Contacts</i>	
VZDĚLÁVACÍ ÚSEK	51
<i>Educational Department</i>	
OSLAVY 60. VÝROČÍ OTEVŘENÍ ZOO BRNO	66
<i>The zoo's 60th anniversary celebrations</i>	
OBCHODNĚ EKONOMICKÝ ÚSEK	70
<i>Marketing Department</i>	
SEZNAM ADOPTIVNÍCH RODIČŮ A SPONZORŮ	76
<i>List of Adoptive Parents and Sponsors</i>	

ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITELE ZOO BRNO

THE OPENING ADDRESS OF THE BRNO ZOO'S DIRECTOR

*Ředitel Zoo Brno/ Brno Zoo's Director
MVDr. Martin Hovorka, Ph.D.*

Vážení přátelé a příznivci,

v uplynulém roce 2013, který proběhl ve znamení oslav 60. výročí otevření Zoo Brno, naše zahrada zaznamenala i tři další důležité události: uspořádala významnou mezinárodní konferenci, se ctí obhájila členství v prestižní Evropské asociaci zoo a akvárií (EAZA) a zahájila stavbu tří nových expozicí.

V oblasti mezinárodní spolupráce, nepostradatelné součásti chovu ohrožených zvířat, brněnská zoologická zahrada v roce 2013 dosáhla významného úspěchu. Jako hostitelská organizace uspořádala ve dnech 26. až 31. května 19. výroční konferenci Euroasijské asociace zoo a akvárií (EARAZA), na niž přijeli delegáti ze 77 zoologických zahrad a dalších zoologických institucí patnácti zemí, většinou nástupnických států bývalého Sovětského svazu, ale také z Česka, Slovenska, Polska, Německa, Švýcarska a Izraele. Příprava a organizace konference byla vzorná a bezchybná a vzestup mezinárodní prestiže Zoo Brno

se projevil i v tom, že při hlasování delegátů o novém výkonném výboru EARAZA jsem byl 28. května zvolen do tohoto sedmičlenného řídicího orgánu.

Pro uznávané mezinárodní postavení naší zoologické zahrady i pro její odbornou způsobilost je především příznačný výsledek šetření akreditační komise EAZA, které proběhlo v Zoo Brno 3., 4. a 5. června. Komisaři s velkým uznáním konstatovali, že naše zoo si členství v evropské asociaci i nadále a bezesporu plným právem zaslouží. Obzvláště přitom vyzvedli originálně koncipovanou Strategii rozvoje Zoo Brno a vysoce také ohodnotili úroveň výchovy a vzdělávání mládeže i dospělých.

Brněnská zoologická zahrada si šedesáté výročí otevření pro veřejnost připomínala během celého roku 2013. Hlavní události její historie, současné úspěchy i vize dalšího rozvoje prezentovala expozice v Urban centru (výstavní síni Magistrátu města Brna), stejně bylo koncipováno i mimořádné vydání časopisu Zooreport a také velkoplošné panely lemující začátek návštěvní trasy v zoo. Šedesátiletou zahradu propagovala i originálně pojatá výstava v obchodním centru Olympia. Hlavní oslavy kulatého výročí proběhly v sobotu 31. srpna a v neděli 1. září v areálu na Mniší hoře. Víkend to byl slunečný, plný optimismu, a pozvaní hosté, především naši sponzoři a adoptivní rodiče zvířat, ale i ostatní nadšení návštěvníci se bavili až do pozdních odpoledních hodin.

Jubilující zahrada dostala dárek, na němž se převážnou měrou podílejí evropské dotace. Budování tří nových

expozicí zahájila stavební firma v říjnu. U výběhu Safari vyrůstá replika africké vesnice, k níž bude náležet jezero s plameňáky, v horním úseku hlavní komunikace vzniká nová, průchozí expozice klokanů a v komplexu Beringie voliéra orlů bělohavých, rovněž průchozí, s doplňkovými expozicemi skunků pruhovaných a severoamerických veverek čipmanků. Dílo, výrazně obohacující návštěvnickou nabídku, má být hotovo v polovině roku 2014.

V nastávajícím období bude pro Zoo Brno patrně nejdůležitější spuštění provozu střediska ekologické výchovy Hlídka v parku pod hradem Špilberkem. Řízení a chod ekostřediska město Brno svěřilo zoologické zahradě. Rozšíření působnosti do sféry školství přivodilo i změnu názvu naší příspěvkové organizace. Dosavadní pojmenování Zoologická zahrada města Brna, platné od roku 1957, bylo koncem roku 2013 změněno na Zoo Brno a stanice zájmových činností. Doufám, že změně názvu dostojíme a že se naše zoo bude i nadále úspěšně věnovat nejen chovu ohrožených zvířecích druhů, ale i vzdělávání dětí a mládeže v oboru ochrany přírody a výchově veřejnosti k ekologickému myšlení.

MVDr. Martin Hovorka, Ph.D.

ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITELE ZOO BRNO

THE OPENING ADDRESS OF THE BRNO ZOO'S DIRECTOR

Dear friends and supporters of Brno's Zoological Gardens!

During the previous year, 2013, which saw the occasion of the 60th anniversary of the opening of Brno Zoo, our zoological gardens also saw three other important events: we hosted an important international conference, we defended our membership in the prestigious European Association of Zoos and Aquaria (EAZA) with honour, and we began the construction of three new exhibits.

In the area of international cooperation, which is an essential part of the keeping of endangered animals, Brno Zoo attained a significant success. From 26th to 3rd May it acted as the host organisation for the 19th anniversary conference of the Eurasian Regional Association of Zoos and Aquariums (EARAZA), attended by delegates from 77 zoological gardens and other zoological institutions located in 15 countries. Most of these countries were successor states of the former Soviet Union, but delegates from the Czech Republic, Slovakia, Poland, Germany, Switzerland and Israel also attended. The conference preparations and organisation were exemplary and flawless; one of the signs of the rise in international prestige this brought Brno Zoo was that during the election of the new executive committee of EARAZA on 28th May I was chosen to serve as one of the seven members of that decision-making body.

The result of the investigation carried out by the accreditation committee of EAZA at Brno Zoo on the 3rd, 4th and 5th of June is the greatest sign of the international recognition enjoyed by our zoo, as well as its expertise. The commissioners stated, with enthusiasm, that our zoo fully deserved to retain its membership in the European association. They were particularly impressed by the originality of the conception of the Strategic Development Plan for Brno Zoo, and they also gave a high evaluation of the level of education and information provided to young people and adults.

Brno Zoological Gardens celebrated the 60th anniversary of its opening to the public throughout 2013. The main events in the zoo's history, current successes and our vision for its future development were presented at the Urban Centre (the exhibition hall at Brno City Hall). A special issue of Zooreport magazine covered similar topics, as did large information boards placed on either side of the start of the visitor route within the zoo. The zoo's sixtieth anniversary was also publicised by an originally conceived exhibition in Olympia shopping centre. The main anniversary celebration took place on Saturday 3rd August and Sunday 1st September on the zoo grounds on Monk's Hill. It was a sunny weekend, full of optimism, and the invited guests – mainly our sponsors and the adoptive parents of animals – and also the rest of the excited visitors had a great time until late in the afternoon.

The zoo received a gift on the occasion of its anniversary in the form of a financial sum primarily drawn from European Union funding. In October, a construction firm began work at three locations on the zoo grounds simultaneously on what is the greatest investment in Brno Zoo to date, amounting to a total of more than 100 million crowns. A replica of an African village has begun to take shape by the Safari enclosure, a new walk-through kangaroo enclosure is being developed at the upper section of the main visitor route, and an aviary for bald eagles is under construction in the Beringia complex. The aviary will also be accessible from the route leading through the Beringia complex itself. This work, which will markedly enrich the visitor's experience, should be complete by the middle of 2014.

The most important event in the near future for Brno Zoo will certainly be the opening to the public of the Hlídka Environmental Education Centre in the park below Špilberk Castle. The City of Brno has placed Brno Zoo in charge of the management and operation of the ecocentre. This extension of zoo operations into the educational sphere has led to a change in the name of our semi-budgetary organisation. The name Zoological Gardens of the City of Brno, valid from 1957, was changed at the end of 2013 to Brno Zoo and Environmental Education Centre.

MVDr. Martin Hovorka, Ph.D

VEDENÍ ZOO BRNO K 31. 12. 2013

MANAGEMENT OF THE BRNO ZOO

MVDr. Martin HOVORKA, Ph.D.

ředitel

Director

Ing. Miroslav JANOTA

zástupce ředitele, vedoucí technického úseku

Vicedirector, Head of Technical Department

Mgr. et Mgr. Ondřej KOTT

vedoucí chovatelského úseku

Head of Animal Breeding Department

Bc. Jana HADOVÁ

vedoucí vzdělávacího úseku

Head of Educational Department

PhDr. Miroslav KŘIVÁNEK

vedoucí obchodně ekonomického úseku

Head of Marketing Department

POČET ZAMĚSTNANCŮ K 31. 12. 2013: 78

The number of employees on the 31. 12. 2013: 78

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

K poslednímu dni roku 2013 brněnská zoo chovala **1 451 zvířat 323 druhů**. Počty druhů a jedinců (rozvržených do sedmi tříd), které Zoo Brno chovala na začátku a na konci roku 2013, uvádí následující tabulka:

Počty zvířat chovaných v Zoo Brno na začátku a na konci roku 2013

Počet zvířat/ Number of animals	1. 1. 2013		31. 12. 2013	
	Druh/Species	Jedinec/Specimen	Druh/Species	Jedinec/Specimen
Bezobratlí (<i>Invertebrata</i>)	35	196	82	269
Paryby (<i>Chondrichthyes</i>)	0	0	1	3
Ryby (<i>Pisces</i>)	56	416	69	516
Obojživelníci (<i>Amphibia</i>)	4	21	4	16
Plazi (<i>Reptilia</i>)	39	177	46	146
Ptáci (<i>Aves</i>)	47	146	56	145
Savci (<i>Mammalia</i>)	69	351	83	356
Celkem (<i>Total</i>)	250	1 306	341	1 451

Doplňování druhové skladby chovaných zvířat probíhalo v souladu s naším dlouhodobým konceptem, Strategii rozvoje Zoo Brno. Následující tabulka ukazuje souhrn příjmů a výdajů zvířat za rok 2013.

Příjmy a výdaje zvířat za rok 2013

Stav k 31. 12. 2013/State on the 31. 12. 2013				
Počet zvířat/ Number of animals	Příjem (ks)/Income (items)		Výdej (ks)/Issue (items)	
	Narození/Birth	Jiný příjem ¹⁾ /Another income	Úhyn ²⁾ /Death	Jiný výdej ³⁾ /Another issue
Savci (<i>Mammalia</i>)	115	66	53	121
Ptáci (<i>Aves</i>)	18	64	36	47
Plazi (<i>Reptilia</i>)	6	6	13	29
Obojživelníci (<i>Amphibia</i>)	0	2	5	2
Ryby (<i>Pisces</i>)	31	381	309	0
Paryby (<i>Chondrichthyes</i>)	0	4	1	0
Bezobratlí (<i>Invertebrata</i>)	11	183	25	96
Celkem (<i>Total</i>)	181	706	442	298

¹⁾ Jiný příjem = nákup, výměna, dar, deponace do Zoo Brno, návrat deponátu do Zoo Brno, jiný způsob

²⁾ Úhyn = úhyn, úhyn mláďate, zabití škodnou, úhyn zvířete, deponovaného v Zoo Brno

³⁾ Jiný výdej = prodej, výměna, deponace ze Zoo Brno, reintrodukce, návrat deponátu, zmizení, únik, zkrmení, eutanazie, jiný způsob

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

V kolekci Zoo Brno se k poslednímu dni roku 2013 nacházelo čtyřiadvacet druhů či poddruhů savců, ptáků a plazů, jejichž chov řídí Evropské záchovné programy pro ohrožené druhy (EEP):

Druhy chované v rámci EEP <i>EEP species</i>	Samec <i>Male</i>	Samice <i>Female</i>	Neurčené pohlaví <i>Unknown</i>	Celkem <i>Total</i>
dželada (<i>Theropithecus gelada</i>)	3	0	0	3
hroznýšovec kubánský (<i>Epicrates angulifer</i>)	1	0	0	1
jeřáb mandžuský (<i>Grus japonensis</i>)	1	1	0	2
kakadu palmový (<i>Probosciger aterrimus</i>)	1	0	0	1
klokánek králikovitý (<i>Bettongia penicillata</i>)	1	1	0	2
kočka pouštní (<i>Felis margarita harrisoni</i>)	1	1	0	2
korovec mexický (<i>Heloderma horridum</i>)	1	1	0	2
kotul veverovitý (<i>Saimiri sciureus</i>)	1	7	1	9
kůň Převalského (<i>Equus przewalskii</i>)	0	2	0	2
levhart cejlonský (<i>Panthera pardus kotiya</i>)	1	1	0	2
majna Rothschildova (<i>Leucopsar rothschildi</i>)	1	1	0	2
manul (<i>Otocolobus manul</i>)	1	0	0	1
medvěd lední (<i>Ursus maritimus</i>)	2	2	0	4
orlície bornejská (<i>Orlitia borneensis</i>)	5	0	0	5
panda červená (<i>Ailurus fulgens</i>)	0	1	0	1
rosomák (<i>Gulo gulo gulo</i>)	1	1	0	2
tapír jihoamerický (<i>Tapirus terrestris</i>)	1	1	0	2
varan komodský (<i>Varanus komodoensis</i>)	1	0	0	1
tamarín pinčí (<i>Saguinus oedipus</i>)	1	1	0	2
tygr sumaterský (<i>Panthera tigris sumatrae</i>)	1	1	0	2
vikuña (<i>Vicugna vicugna</i>)	2	2	0	4
vlk hřivnatý (<i>Chrysocyon brachyurus</i>)	1	1	0	2
zebra Grévyho (<i>Equus grevyi</i>)	0	5	0	5
žirafa síťovaná (<i>Giraffa camelopardalis reticulata</i>)	1	4	0	5
Celkem / Total	29	34	1	64

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

K poslednímu dni roku 2013 vedly Mezinárodní plemenné knihy (ISB) sedmnáct druhů savců, ptáků a plazů chovaných v Zoo Brno:

Druhy vedené v ISB <i>ISB species</i>	Samec <i>Male</i>	Samice <i>Female</i>	Neurčené pohlaví <i>Unknown</i>	Celkem <i>Total</i>
dželada (<i>Theropithecus gelada</i>)	3	0	0	3
jeřáb mandžuský (<i>Grus japonensis</i>)	1	1	0	2
kiang východní (<i>Equus kiang holdereri</i>)	1	3	0	4
klokánek králikovitý (<i>Bettongia penicillata</i>)	1	1	0	2
kočka pouštní (<i>Felis margarita harrisoni</i>)	1	1	0	2
korovec mexický (<i>Heloderma horridum</i>)	1	1	0	2
kůň Převalského (<i>Equus przewalskii</i>)	0	2	0	2
levhart cejlonský (<i>Panthera pardus kotiya</i>)	1	1	0	2
manul (<i>Otocolobus manul</i>)	1	0	0	1
medvěd lední (<i>Ursus maritimus</i>)	2	2	0	4
panda červená (<i>Ailurus fulgens</i>)	0	1	0	1
tamarín pinčí (<i>Saguinus oedipus</i>)	1	1	0	2
tygr sumaterský (<i>Panthera tigris sumatrae</i>)	1	1	0	2
varan komodský (<i>Varanus komodoensis</i>)	1	0	0	1
vikuña (<i>Vicugna vicugna</i>)	2	2	0	4
vlk hřivnatý (<i>Chrysocyon brachyurus</i>)	1	1	0	2
zebra Grévyho (<i>Equus grevyi</i>)	0	5	0	5
Celkem / Total	18	23	0	41

K poslednímu dni roku 2013 vedly Evropské plemenné knihy (ESB) patnáct druhů savců, ptáků a plazů chovaných v Zoo Brno:

Druhy vedené v ESB <i>ESB species</i>	Samec <i>Male</i>	Samice <i>Female</i>	Neurčené pohlaví <i>Unknown</i>	Celkem <i>Total</i>
aguří Azarův (<i>Dasyprocta azarae</i>)	1	1	3	5
binturong (<i>Artictis binturong</i>)	1	0	0	1
leguán nosorohý (<i>Cyclura cornuta</i>)	1	0	0	1
lemur kata (<i>Lemur catta</i>)	6	0	0	6
medvěd kamčatský (<i>Ursus arctos beringianus</i>)	3	1	0	4
mirikina bolivijská (<i>Aotus azarai boliviensis</i>)	0	1	0	1
nestor kea (<i>Nestor notabilis</i>)	1	1	0	2
orel východní (<i>Haliaeetus pelagicus</i>)	1	2	0	3
orlicie bornejská (<i>Orlitia borneensis</i>)	5	0	0	5
šimpanz (<i>Pan troglodytes</i>)	1	2	0	3
takin indický (<i>Budorcas taxicolor taxicolor</i>)	3	3	0	6
tamarín žltoruký (<i>Saguinus midas</i>)	2	0	0	2
želva amboinská (<i>Curoa amboinensis</i>)	0	1	0	1
želva paprštěitá (<i>Geochelone radiata</i>)	0	1	0	1
želva pavoukovitá (<i>Pyxis arachnoides brygooi</i>)	6	0	0	6
Celkem / Total	31	13	3	47

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

Zásadní změny nastaly během roku 2013 v řízení chovatelského úseku, jehož novým vedoucím se ke dni 15. října stal Mgr. et Mgr. Ondřej Kott. Byla také personálně obsazena tři nově vytvořená místa kurátora savců, kurátora ptáků a kurátora plazů, obojživelníků, ryb a bezobratlých. Po organizační stránce byl úsek stejně jako v roce předcházejícím rozdělen na dva útvary (horní a dolní), v jejichž čele stáli provozní zoologové, podléhající přímo vedoucímu úseku. Ve středním managementu dále působili specialista pro vědu a granty, vedoucí Centrální přípravy krmiv a vedoucí Záchraného centra handicapovaných zvířat.

Mláďata ledních medvědů opustí zoo během roku 2014

Návštěvníky brněnské zoo v roce 2013 lákala především expozice medvědů ledních (*Ursus maritimus*), v níž se s matkou medvědicí pohybovala dvě mláďata narozená 24. listopadu 2012 (samice Cora už v Brně odchovála dvojčata, jež porodila 23. listopadu 2007).

Druhý úspěšný odchov snad opravňuje k tomu, aby výroční zpráva trochu odbočila do předcházejícího období. Příchod mláďat v roce 2012 měl poněkud nezvyklý průběh. Cora porodila první mláďě ve výběhu a novorozence přenesla v tlamě do porodního boxu v ubikaci (brlohu). Tam po hodině a půl

přivedla na svět druhé mláďe a od tohoto okamžiku doupe neopouštěla, mláďata si přidržovala na těle a kojila je. Původně jsme předpokládali, že samici asi týden před předpokládaným porodem uzavřeme v brlohu (i v přírodě samice ledních medvědů zalézají do zimního úkrytu přibližně týden před porodem). Vysoce březí Cora ale zůstávala stále venku, neboť na konci listopadu 2012 panovalo neobvykle teplé počasí, a dovnitř se odebrala až s prvním mláďetem v tlamě. Vchod do ubikace jsme tedy nechali trvale otevřený, nechtěli jsme samici rušit. Obav z nízkých teplot v porodním boxu jsme se zbavili po konzultaci s chovateli z jiných zahrad. Ti nás ubezpečili, že

Lední medvědice Cora s mláďaty/Cora, the polar bear female, with her twins

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

i když v doupěti klesne teplota pod bod mrazu, medvědice dokáže mláďatům vytvořit vhodné mikroklima vlastním tělem a dechem. Cora to sama potvrdila i tím, že v počáteční fázi odchovu stále ležela zády k východu z brlohu a mláďata tak chránila před průvanem. Samice nepřijímala žádnou potravu téměř čtyři měsíce (přestala žrát už před porodem), ale pila, měla k dispozici vodu z automatické napáječky.

Samici jsme poprvé začali přikrmovat 14. února 2013, kdy jsme do porodního boxu úzkou šachtou spustili dvě jablka, dvě mrkve a jednu makrelu (vše vařené). V té době se už Cora na chvíli vzdalovala od mláďat, pozorovala výběh ze vchodu do brlohu, ale neopouštěla jej. Mláďata byla značně pohyblivá, běhala po boxu a bavila se sourozeneckými šarvátkami. Cořiny krmné dávky jsme postupně zvyšovali, přibývala syrová strava, v polovině března byl poměr vařeného a syrového krmení přibližně 1:1 a medvědice denně pozřela čtyři kila ovoce a zeleniny a čtyři kila hovězího a rybího masa. První kousky masa ochutnala i mláďata, která začátkem března začala pod dozorem matky podnikat první krátké vycházky po výběhu. Malá medvíďata neumějí dobře plavat a v hluboké vodě by se mohla utopit, matka je ale od bazénu nemusela odhánět, protože jeho hladina byla zamrzlá. Že jedno mládě je sameček a druhé samička, jsme s určitostí zjistili 4. dubna, kdy veterinář musel medvídky, stejně jako všechna ostatní mláďata narozená v zoo, vakcinovat proti běžným chorobám. Od poloviny dubna už dvojčata

chodila do vody. Zpočátku se držela na mělčině, ale brzy bravurně přeplavala celou délku bazénu. Cora zůstávala v blízkosti, nespouštěla z potomků oči, hlídala je a několikrát denně přikrmovala mateřským mlékem. Při kojení mláďata vydávala značně silný, ale spokojený vrčivý zvuk. Začátkem června medvídky vážili odhadem každý 35 kg, což je zhruba šedesátinásobek porodní váhy (novorozenci váží kolem 600 g). Dobře prospívali a rostli, stále měli chuť k jídlu. Nejdříve se vždy hrnuli k misce s rybím tukem, jinak jsme je krmili tučným hovězím a rybami, jejich strava byla ale pestrá a obsahovala i ovoce a zeleninu.

Koncem roku bylo možno odhadnout váhu každého medvídky na 100 kg. Jejich otec, samec Umca, trávil celou dobu odchovu v tzv. odstavném výběhu v zázemí expozice ledních medvědů, kde měl také k dispozici ubikaci izolovanou od ostatních částí brlohu. Mláďata zůstanou u matky pravděpodobně do léta 2014.

Dvojčata ledních medvědů, narozená koncem listopadu 2012, ve stáří čtyř měsíců/Polar bear twins born in late November 2012 at the age of four months

Odchovy zvířat

V brněnské zoo se v roce 2013 narodilo 181 mláďat, například: 2.1 takin indický (*Budorcas taxicolor taxicolor*), 0.1 žirafa síťovaná (*Giraffa camelopardalis reticulata*), 0.1 orel kamčatský (*Haliaeetus pelagicus*), 0.2 sýček obecný (*Athene noctua*), 1.1 vlk arktický (*Canis lupus arctos*), 1.0 kiang východní (*Equus kiang holdereri*), 2.1 jelen milu (*Elaphurus davidianus*), 1.1 wapiti sibiřský (*Cervus canadensis sibiricus*), 2.1 sob polární (*Rangifer tarandus*), 0.0.4 kosman zakrslý (*Cebuella pygmaea*), 0.0.1 kotul veveřovitý (*Saimiri sciureus*), 4.2.3 pekari bělobradý (*Tayassu pecari*), 0.0.6 bobr kanadský (*Castor canadensis*), 1.2.7 mara stepní (*Dolichotis patagonum*), 0.0.4 psoun prériový (*Cynomys ludovicianus*), 0.2 lama alpaka (*Vicugna pacos*), 2.0 lama vikuňa (*Vicugna vicugna*), 1.2 rys kanadský (*Lynx canadensis*), 1.2 bizon (*Bison bison*), 1.0 zebra

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

Samička takina indického (v popředí), narozená v březnu 2013, vyfotografovaná na konci téhož roku/The Mishmi takin female (foreground), born in March 2013, at the end of the year

Samička takina indického (vlevo) krátce po narození v březnu 2013. Vpravo sameček, kterého ve stejné době porodila jiná samice/The Mishmi takin female (left) shortly after birth in March 2013. On the right the male which at the time gave birth to another female

Chapmanova (*Equus quagga chapmani*), 1.0 pakůň modrý (*Connochaetes taurinus taurinus*), 1.0.1 kozorožec sibiřský (*Capra sibirica*), 0.1 paovce hřivnatá (*Ammotragus lervia*).

Retrospektivu významnějších odchovů můžeme začít narozením samičky takina indického. Její příchod na svět 3. března lze označit jako blahodárny příliv nové krve do chovu. Samičku porodila takinice Burma, narozená roku 2009 v berlínském Tierparku, odkud ještě v téže roce přicestovala do Brna. Je dcerou samce pocházejícího z přírody a žijícího v Berlíně od roku 2004. V době příchodu do Berlína nebyl tento samec příbuzný s žádným takinem ani v Evropě, ani v Americe, a všichni jeho potomci znamenají výrazné genetické obohacení

evropské populace, pocházející z jediné triády dovezené do Tierparku Berlín v letech 1974 a 1976 ze Zoo Rangun v Myanmaru. Současné brněnské stádo takinů tvoří šest jedinců včetně mláďat. Zoo Brno od roku 2003, kdy tento druh začala množit, úspěšně odchovovala šest takinů indických.

Tři mláďata rysů kanadských se v Zoo Brno narodila v květnu. Chovný pár, sestavený v roce 2009, se poprvé rozmnožil už následujícího roku. V dalších dvou letech, kdy jsme opět zaznamenali páření, samice nezabrezla. Teprve páření pozorované od 7. do 16. března 2013 bylo plodné. Březost nebyla znatelná, ale když chovatel 22. května zjistil, že samici není vidět ani ve výběhu, ani v ubikaci, zpozorněl a šel nahlédnout do dutiny

silného kmene, ležícího ve výběhu. Jakmile se ke kmeni přiblížil, zevnitř vyrazila rysice a zaútočila zastrašujícím manévrem. Bylo jasné, že chrání mláďata. Dvě kořata, která s matkou opustila dutinu, chovatelé poprvé zahlédli 25. května, ale teprve po několika dnech zjistili, že potomci jsou tři. Tento odchov už probíhal za přítomnosti samce. Samice jej zpočátku od mláďat odháněla, ačkoli on si jich nijak zvlášť nevšímal a později jim dokonce přenechával větší sousta. Jeho role při výchově nebyla nijak pasivní, při každém přiblížení člověka kořata vehementně bránil, stejně jako samice. Rysi kanadští nejsou zdaleka tak ohrožení jako rysi evropští. Zoo Brno chová kanadský druh, jelikož jeho expozice doplňuje kanadský úsek komplexu Beringie,

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

Mladý rys/The young lynx

Tři mláďata rysa kanadského/Three cubs of the Canadian lynx

Rysice s mládětem/The Canadian lynx female with a cub

Rysice s mládětem/The Canadian lynx female with a cub

Rysice s mládětem/The Canadian lynx female with a cub

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

kde tematicky navazuje na výběh vlků arktických, bobrů kanadských, srub kanadských indiánů a novou voliéru orlů bělohlavých, která má být dokončena v roce 2014.

Mládě žirafy síťované se narodilo 12. června. První dny života byly pro malou samičku, později pokřtěnou na Tazyiah, poněkud komplikované. Narodila se sice v očekávaném termínu a záhy se postavila na nohy, ale na svět přišla s překloubenými předními končetinami, dlouhé kosti, které se stýkají v kolenním kloubu, svíraly nepřirozený úhel. S největší pravděpodobností šlo o důsledek toho, že při embryonálním vývoji zaujala v matčině břiše špatnou polohu. Během prvního dne života ji také nebylo vidět, že by se napila mateřského mléka. Dostávala tedy kravské kolostrum a po třech dnech už začala sama pít z matčina vemene. Stáj poprvé opustila 15. června jen na odstavný dvorek, její chůze byla ještě nejistá. Procházky na čerstvém vzduchu a po pevném povrchu jí prospívaly, kosti a klouby se pomalu srovnávaly do normální polohy a po týdnu už v předních končetinách cítila oporu. Začátkem července konečně mohla začít objevovat krásy života ve velkém, společném výběhu. Její první kroky vedly do jezírka, kde se vykoukala – avšak od toho okamžiku už do něj nikdy nevkročila. Koncem roku 2013 tvořil skupinu žiraf síťovaných jeden samec a čtyři samice.

Koncem června se ve výběhu Safari, kde společně žijí žirafy síťované, zebry Chapmanovy, pakoně modří a pštrosi dvoupřstí, objevila malá skotačící zebra

Žirafy síťované s mládětem/Reticulated giraffes with a baby

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

Mladý orel kamčatský/The young Steller's sea eagle

Chapmanova. Hřebeček *Falco* se narodil 23. června jako zdravý, silný a čilý hříbě. Porodila jej sedmnáctiletá klisna Fíla, která je naší nejstarší zebrou. Do Brna, kde už odchovala pět mláďat, byla dovezena ze Zoo Olomouc. Otec mláděte, hřebeček Ben, už bohužel nežije. Uhynul 24. července 2013 jako čtyřicetiletý. Narodil se v Zoo Bojnice a do Brna, kde zplodil dvaadvacet potomků, se dostal jako dvouletý. Na konci roku 2013 jsme drželi čtyři jedince. Kromě klisny Fíly a jejího syna Falka byla ve stádě i klisna Ajka, dovezená ze Zoo Košice, kde se narodila v roce 2000. Její dvě hříbata, narozená v letech 2009 a 2012, mohli návštěvníci během roku 2012 ještě vidět ve výběhu, než jsme je odeslali do jiných

zoo. Roli vůdce stáda převzal po Benovi hřebeček Elvis (narozený v roce 2009), dovezený z nizozemské Zoo Rotterdam. Snad bude v počtu potomků stejně úspěšný jako Ben.

K významným odchovům rozhodně patří mládě orla kamčatského, samička, která se vyklubala 23. dubna. Chovný pár přivedl na svět prvního potomka v roce 2011 a následujícího roku odchovával dvě mláďata. Mladé orly odesíláme do zahrad, které nám doporučí koordinátor Evropského záchranného chovu. Také poslední mládě, oddělené od rodičů do jiné voliéry, se koncem roku 2013 chystalo na zatím neznámou cestu a starší ptáci se už mohli připravovat na další hnízdění.

Nové druhy

Brněnská zoo dovezla v roce 2013 zvířata 103 nových druhů (53 druhů obratlovců a 50 druhů bezobratlých), například: 1.0 panda červená (*Ailurus fulgens*), 1.2 lachtan medvědí (*Callorhinus ursinus*), 1.0 manul (*Otocolobus manul*), 1.1 veverka Prévostova (*Callosciurus prevostii*), 2.5 hutie stromová (*Capromys pilorides*), 0.2 pásovec štětinatý (*Chaetophractus villosus*), 1.0 kuandu obecný (*Coendou prehensilis*), 6.0 lemur kata (*Lemur catta*), 0.1 mirikina bolivijská (*Aotus azarae boliviensis*), 0.7 čírka černoskvřinná (*Anas bernieri*), 5.5 tenkozobec opačný (*Recurvirostra avosetta*), 1.2 turako šedý (*Crinifer piscator*),

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

Vypouštění lachtanů do expozice/The release of the Northern fur seals into exposition

Lachtan medvědí/Northern fur seal

Lemuři kato/Ring-tailed lemurs

Manul/Pallas's cat

Kuandu/Brazilian porcupine

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

Panda červená/Red panda

1.1 mandelík hajní (*Coracias garrulus*), 1.0 drozd černoprský (*Turdus dissimilis*), 1.0 drozd brávník (*Turdus viscivorus*), 0.0.1 baramundi malajský (*Sclerophages formosus*), 1.0.1 trnucha skvrnitá (*Potamogetrygon motoro*) a další.

Z nových, dosud nechovaných druhů, dovezených v roce 2013 do Zoo Brno, je třeba vyzvednout příchod pandy červe-

né, lachtanů medvědíh a lemurů kata. Četné nové druhy najdeme i mezi ptáky a v nové akvarijní expozici.

První panda v historii brněnské zoo se na Mniší hoře objevila v říjnu 2013, když ze Zoo Kristiansand v Norsku přicestovala mladá, přibližně roční samička pandy červené. Ubytovali jsme ji dočasně v bývalém pavilonu exotických ptáků

(v roce 2013 přejmenovaném na Exotarium), kde má k dispozici venkovní voliéru vybavenou větvemi a kmeny ke šplhání a nezbytným úkrytem. Zatím žije sama, čekáme, až nám koordinátor Evropského záchranného programu doporučí zoo, které by mohlo dodat samce. Pandám červeným hodláme v blízké budoucnosti postavit nové chovatelské zařízení.

Tři lachtany medvědí umístěné v transportních bednách přivezlo auto do Zoo Brno z pražského letiště 19. prosince. Zvířata přiletěla do Prahy ze Zoo Moskva, majiteli lachtanů však byl Zoo-park v Rostově na Donu v Rusku. Hraví ploutvonožci, pocházející z přírody, nahradili v brněnské expozici lachtany jihoafrické (*Arctocephalus pusillus*), jejichž dlouholetý chov byl již ukončen. S novými lachtany ihned začal cvičit chovatel, který je připravoval na komentovaná krmení, u veřejnosti tradičně všeobecně oblíbená. Lachtany medvědí lze v zoologických zahradách spatřit zřídka, v zemích Evropské unie je chová jen Zoo Berlín a Zoo Dortmund v Německu,

Hutie stromová/ Desmarest's hutia (Cuban hutia)

Pásovec štětinatý/ Big hairy armadillo

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

Turakové šedí/Western gray plantain-eaters

další evropské chovy se nacházejí v Rusku, Bělorusku a na Ukrajině.

Pavilon opic, obývaný šimpanzi, prošel v roce 2010 zásadní rekonstrukcí, která zvířatům přinesla větší komfort,

pohodlí a životní prostor. Menší část pavilonu byla upravena pro poloopice, ale zpočátku zůstávala prázdná. Až v únoru 2013 dorazilo šest lemurů kata. Všichni se narodili v předcházejícím roce, tři

Tenkozobci opační/Pied avocets

Krkavci/Ravens

v Zoo Jihlava a tři v Zoo Zlín. Samozřejmě se ihned stali, tak jak tomu bývá i v mnoha jiných zoologických zahradách, miláčky návštěvníků.

Z nově dovezených ptačích druhů připomeňme především endemita západního pobřeží Madagaskaru, čírku černoskvřnnou, která se ocitla na pokraji vyhynutí – její populace nepřesahuje počet 1 500 jedinců. Hlavní příčinou ohrožení je likvidace mangrovových porostů za účelem produkce paliva, ale také lov, zejména v období pelichání, kdy mají ptáci omezenou možnost disperze. Skupina čírek k nám přišla z Durrellovy záchranné stanice na britském ostrově Jersey v Lamanšském průlivu (Durrell Wildlife Conservation Trust). Rovněž si ceníme příchodu chovné skupiny tenkozobců opačných. Překrásný pták z řádu bahňáků hnízdí i v České republice a s ohledem na jeho velmi nízkou početnost (do 20 hnízdicích párů ročně) je u nás zařazen do kategorie kriticky ohrožených druhů.

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

Terčovci pravi/Discus fish

Exotarium

Druhová skladba zvířat v pavilonu exotických ptáků, postaveném v roce 1987, se hodně změnila, i když ptáci stále tvoří významnou část jeho osazenstva. Časem se v expozicích začali objevovat savci a koncem roku 2013 už náleželi k šesti druhům: kotul veverovitý, klokánek králíkovitý, pásovec pruhovaný, mirikina bolivijská, kuandu obecný a panda červená. Přibýly též ryby a paryby. Když jsme v srpnu 2013 v části návštěvní chodby zřídili novou akvarijní expozici, sestávající z jedenácti nádrží, pavilon byl přejmenován na Exotarium.

Bohatství vodní fauny severní Amazonie ukazují v nové akvarijní expozici čtyři akvária.

Kromě v hejnu žijící neonky červené (*Paracheirodon axelrodi*) patří všechny ryby těchto nádrží do čeledi vrubozubcovitých (*Cichlidae*). Jsou mezi nimi skaláry (*Pterophyllum* spp.) neobvyklých tvarů, perleťovky (*Geophagus* sp.), neustále filtrující povrchový substrát dna, pár mohutných kančků pruhocasných (*Heros efasciatus*), drobné, ale překrásné zbarvené cichlidky (*Apistogramma* sp.), nebo mírumilovní kančci šikmopruzí (*Mesonauta festivus*). Amazonskou pře-

hlídku zakončuje hejno terčovců pravých (*Symphysodon discus*).

Další část nové akvarijní expozice nás přenesení do východní Afriky, pod hladinu jezer Malawi a Tanganika. Co se druhového bohatství týče, v Malawi a Tanganice kralují opět vrubozubcovití (*Cichlidae*), jejichž vývojové centrum leží právě v těchto vodách. Ve třech akváriích této části expozice plave deset druhů cichlid. V největší nádrži uvidíme hejno složené ze sedmi druhů tlamovců, patřících do rodů *Aulonocara*, *Labidochromis*, *Cyrtocara*, *Pseudotropheus* a *Haplochromis*. Jedná se o atraktivní

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

Baramundi malajský/Asian arowana (Dragonfish)

akvarijní ryby, a jak tomu bývá i u mnoha jiných živočišných druhů chovaných v zajetí, lidé se rozhodli zkrášlit to, co dle jejich názoru příroda pouze naznačila. Někteří jedinci tak vykazují bohatou šká-

Trnucha skvrnitá/Ocellate river stingray

lu barev podmíněnou šlechtěním. Zbývá dvě akvária hostí cichlidky Reganovy (*Julidochromis regani*) a cichlidky žlutocase (*Cyprichromis leptosoma*), přičemž oba druhy sdílejí akvárium s dravci mezi cichlidami, pestřenci příčnopruhými (*Altolapmrologus calvus*).

Nádrže s východoafrickými rybami doplňují dvě tematicky odlišná akvária. První obývají baramundi malajský (*Scleropages aureus*) a trnuchy amazonské (*Potamotrygon motoro*), ve druhé můžeme obdivovat nový akvaristický styl, který se k nám dostal z Asie. Jeho smyslem je co nejdokonalěji napodobit neporušenou, esteticky působící krajinu ve zmenšeném měřítku. Scénérii doplňují asijské ryby – hejno čichavců perleťových (*Trichopodus leerii*) a tři druhy duhovek: *Glossolepis incisus*, *Melanotaenia affinis* a *M. boesemani*. Expozici uzavírá

dvojice nádrží pro vodní korýše. V první můžeme pozorovat krásně rudě zbarvené raky červené (*Procambarus clarkii*), v druhé semiakvaticky žijící kraby červené (*Sesarma mederi*).

Doplňování chovných skupin

Z živočichů, které zahrada dovezla, aby doplnili stávající chovné skupiny či vytvořili páry, byli nejdůležitější tyto jedinci: 0.2 šimpanz učenlivý (*Pan troglodytes*), 1.1 levhart cejlonský (*Panthera pardus kotiya*), 1.0 vlk hřivnatý (*Chrysocyon brachyurus*), 1.0 nestor kea (*Nestor notabilis*), 0.2 kapybara (*Hydrochoerus hydrochaeris*), 0.1 los evropský (*Alces a. alces*), 0.2 kozorožec sibiřský (*Capra caucasica*), 0.4 sob polární (*Rangifer tarandus*).

Šimpanzice Gina, narozená v roce 1975, a její mladší družka Mary (ročník

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

Šimpanz Fáben (vpravo) s Mary, jednou ze svých dvou nových družek/The chimpanzee Fáben with Mary, one of his new female

1995) přicestovaly do brněnské zoologické zahrady ze Zoo Plzeň 19. června. Obě nechovné samice do Brna přijely, aby se samcem Fábenem (ročník 1979), žijícím něco přes rok v brněnské expozici osamoceně, vytvořily nikoli chovnou, ale expoziční skupinu. Obě zahrady věnovaly plánovanému spojení opic zvýšenou pozornost. Brněnská chovatelka šimpanzů strávila týden v Plzni pozorováním obou samic a chovatelka ze Zoo Plzeň setrvala v Brně od příjezdu samic až do spojení tříčlenné skupiny. Během doby, kdy se šimpanzi v Brně seznamovali přes mříž, jejich chování chovatelky

bedlivě sledovaly. Po deseti dnech nastalo spojení, očekávané s jistým napětím, dopadlo však velmi dobře. Fáben měl z družek viditelně velkou radost a ani jej nenapadlo je nějak terorizovat. Starší samice, v Plzni dominantní, se stáhla do pozadí a vedení převzal Fáben, který si časem mnohem víc oblíbil mladší samici. Chování všech tří je přitom přirozené a bez (větších) konfliktů.

Šimpanze chová naše zoo od 60. let dvacátého století, Fáben od roku 1996. V Brně žil se třemi samicemi do roku 2010, kdy uhynula čtyřiačtyřicetiletá Dady a krátce po ní i čtyřicetiletá Peggy.

Samice Nymba, stejně stará jako Fáben, nás navždy opustila v dubnu 2012. Naši šimpanzi se nikdy nerozmnožili, Fáben se odmítal už od začátku pobytu v Brně se samicemi pářit. Ve dvou zoologických zahradách, kde žil před příchodem do Brna, se údajně pářil, potomky ale neměl. Příčina změny jeho chování je neznámá.

Druhý rok odchovu kamčatských medvědů

Druhý rok odchovu dvojčat kamčatských medvědů (*Ursus arctos beringianus*) proběhl hladce, bez komplikací. Samečci narození 31. ledna 2012 vstupovali do nového roku 2013 v plné kondici a k prvním narozeninám dostali medovník. S matkou Kamčatkou obývali polovinu rozlehlého výběhu, rozděleného trojitým plotem, za nímž měl k dispozici zhruba stejný prostor otec mláďat, samec Jelizar. Zatímco Jelizar si na začátku zimy vyhrabal doupě, v němž pak trávil část zimního času, samice a mládí samečci projeví pouhý náznak hibernace – na přelomu prosince a ledna se zdržovali většinou v ubikaci a méně žrali, do výběhu chodili jen v noci. Od konce ledna, kdy se nečekaně oteplilo, se trojice začala opět objevovat ve výběhu a únorové sněžení přivítala přímo nadšeně – medvědi se zálibou vyhledávali kypré závěje a váleli se v nich. Často bylo vidět, jak sedící samice ve vánici přikrmuje roční potomky mateřským mlékem. Během roku se Kamčatka s mláďaty a Jelizar v obou polovinách výběhu střídali, protože jezero, u něhož také probíhá komentované krmení, je v expozici

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

Samice medvěda kamčatského s odrůstajícími mláďaty/The Kamchatka brown bear female with adolescent cubs

jen jedno. Komentované krmení kamčatských medvědů bylo i v roce 2013 oblíbenou atrakcí, při níž návštěvníci mohli 750kilogramového obra Jelizara či půltunovou Kamčatku s mláďaty pozorovat z bezprostřední vzdálenosti pouhých několika metrů. Odchod mláďat do jiné zoo jsme naplánovali na jaro 2014, poté odstraníme plot půlící výběh a chovný pár opět spojíme.

Dětská zoo

Dětská zoo je specifickou součástí brněnské zoologické zahrady, kde návštěvníci přicházejí do přímého kontaktu s domácími zvířaty. Oblíbenými obyvateli

li Dětské zoo jsou především králíci a morčata, umístění v tzv. lagunách, což jsou výběhy mírně zapuštěné pod úroveň okolního terénu a obehnané nízkou zídou. Do lagun mohou děti vstupovat, prolézat tam tunely a v norách pozorovat zvířata. Některá se nechají i pohladit. V sousedství lagun narazíme na jezírko s želvami nádhernými: kryté sítí připomíná trampolínu. Ta však není určena ke skákání, ale k pozorování života v nádrži. Laguny a jezírko se nacházejí na prosluněné louce ohraničené vzrostlými stromy a vybavené prolézačkami, houpačkami, skluzavkami a dřevěnými plastikami pohádkových postav v nadživotní velikosti.

Střed dětského areálu zaujímá selský dvorek, po němž se prohánějí ovce a kozy a mezi nimi samozřejmě především děti. Veselo bylo na dvorku v zimě, na přelomu ledna a února se tam narodilo pět různobarevných kůzlátek a o jarních prázdninách dalších sedm. Součástí dvorku je i nevelká ohrádka pro drůbež, do které návštěvníci nevstupují, ale dobře si tam mohou prohlédnout různá místní plemena slepic a kachen. Kolekci slepic v roce 2013 obohatil jeden kohout a tři slepice zakrslého plemene Česká drobná kropenatá. Ve stáji u dvorku se v lednu otelila Amálka, jalovice Jerseykého skotu. Porodila jalovičku

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

Kozy kamerunské na selském dvorku/Pygmy goats at the Children's Zoo

Jízda na poníkovi/The ride on a pony

Otylku. Poslední hodiny před porodem jsme Amálku v porodním boxu sledovali prostřednictvím kamerového přenosu, protože u prvorodičky mohly nastat komplikace. Porod proběhl hladce a Otylka poté celý rok těšila především malé návštěvníky.

Kanec Gottingenského prasete Filip se v Dětské zoo objevil na jaře jako de-

ponát soukromého chovatele. Filipa v postroji pak bylo možno potkávat v areálu zoo na procházkových trasách.

Zvířetem, které v Dětské zoo nejvíce poutá pozornost návštěvníků, je kůň. Chováme plemena Irský kob, Fríský kůň, Shetlandský pony, Miniappaloussa a Jezdecký pony. Koníky jmenovaných plemen si mohou návštěvníci pohladit,

vyfotografovat se s nimi a především si mohou v sedle na jejich hřbetu zajezdit na ponydromu v blízkosti stájí. Chovatelé dbají, aby koně byli klidní, charakterní a odolní i za nepředvídatelných situací. Sedlají je dětem nejen na ponydromu, ale i v neznámém prostředí na jiných místech zoo nebo i mimo ni. Koně z Dětské zoo vozily děti při mnoha akcích pro veřejnost, jako byla například Noc snů, Prázdniny v zoo, Setkání adoptivních rodičů, Mikulášská nadílka či Rozsvěcení vánočního stromu. Mimo areál zoo jezdili na Farmářských trzích u hotelu Santon, na festivalu Divadelní svět na Moravském náměstí a při akci Hurá do školy v Akvaparku v Kohoutovicích. Úspěch, který sklídili v akvaparku, si tam zopakovali i na Mikuláše. Opakovaně také spolupřevládali živý betlém u radnice v Bysterci. Výpravy za hranice naší zoo absolvovala

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

i další zvířata. Ovce waleské účinkovaly na Adventním setkání občanů Žabovřesk a s kozami kamerunskými oživily Vánoční trhy na náměstí Svobody.

Dlouho očekávaným přírůstkem byla v srpnu narozená klisnička pony shetlandského, barvy isabela, která dostala jméno Penelopa. Její matka Pajda je nejstarším obyvatelem Dětské zoo a zaslouží si naši lásku, obdiv a vděk. I když se už dostává do poproduktivního věku, věříme, že ještě dlouho bude lidským mláďatům rozdávat radost.

Přestavba vlčí smečky

Vlci arktičtí se v Zoo Brno rozmnožují pravidelně od roku 2008 a v posledních letech smečka odchovávala mláďata dvou samic (někdy až jedenáct štěňat). V květnu 2013 jsme zaregistrovali narození pouze dvou mláďat, přičemž vzhled vlků se začal měnit, ztráceli srst. Vyšetření neprokázala ani bakteriální, ani parazitární či plísňové onemocnění kůže. Línání způsobil stres po únorovém úhynu vůdce smečky, α -samce Atily. Nahradit jej nemohl žádný jiný samec a ani se ne-našla silná samice, která by dvanáctičlennou skupinu dokázala usměrňovat. Pevné hierarchické vztahy uvnitř skupiny byly zpřetrhány a dezorientovaná zvířata tím trpěla. V přírodě se po ztrátě vůdce smečky rozpadne a vlci hledají uplatnění v jiných smečkách, případně se mladí samci sdružují do tzv. mládeneckých skupin. Takové počínání bylo třeba v zoo napodobit. Vlky jsme rozdělili a po dvou třech jedincích umístili mimo expozici, do chovatelského zázemí, kde měli větší klid. Jejich stav se poté zlepšil a začali

jsme je postupně odesílat do jiných zoo. Na konci roku jsme drželi deset vlků včetně mláďat. Hodláme si ponechat pouze dvě původní samice s mláďaty a k nim dovést samce, zakladatele nového chovu.

Ochrana sýčků obecných na jižní Moravě

Víceletý projekt Ochrana sýčků obecných (*Athene noctua*) na jižní Moravě pokračoval i v roce 2013. Podporovala jej dotace z programu ministerstva životního prostředí Příspěvek zoologickým zahradám, zahrnutého do dotačního titulu Zapojení českých zoologických zahrad do systému ochrany přírody České republiky. Partnerskou organizací zmíněného projektu je Český svaz ochránců přírody, základní organizace 56/02 Břeclav, jejíž kontaktní osobou je Mgr. Libor Opluštil (+420 724 578 678, libor.oplustil@email.cz), člen Mezinárodní pracovní skupiny pro výzkum a ochranu sýčků obecných ILOWG (International Little Owl Working Group). K realizaci

projektu také přispěli pracovníci Záchrané stanice živočichů v Bartošovicích na Moravě, kteří pomáhali při vypouštění odchovaných jedinců do volné přírody.

Ochranu sýčků obecných je možné rozdělit do tří hlavních oblastí – monitoring přirozeného výskytu, zajištění bezpečných hnízdních podmínek a vypouštění odchovaných jedinců.

Monitoring probíhal ve vybraných lokalitách v okresech Brno-venkov a Břeclav. Jednalo se především o místa, kde již byla v minulosti přítomnost sýčků zjištěna. Cílem sledování bylo potvrdit výskyt sýčků ve zkoumané lokalitě, případně i jejím okolí do vzdálenosti 5 km. Průzkum probíhal v dubnu až červenci především v provozních areálech zemědělských podniků, v zahradách a sadech na okrajích obcí a v alejích či stromořadích, v nichž stály kmeny stromů s dutinami.

Výskyt sýčků monitoring potvrdil na čtyřech lokalitách (Moutnice, Těšany, Jevišovka, Novosedly), vždy v areálech

Sýčci obecní/Little owls

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

zemědělských podniků. Hnízdění však na žádné z těchto lokalit prokázáno nebylo. Důvodem mohlo být chladné jaro a špatná potravní nabídka.

V rámci projektu byly také vyhledávány a sbírány vzorky trusu sýčků obecných pro rozbor na výskyt parazitů. Vzorky od volně žijících jedinců i od jedinců chovaných v Zoo Brno byly předány k analýze Veterinární a farmaceutické univerzitě Brno (k rukám prof. MVDr. Vlasty Svobodové, CSc., DipEVPK). Všechny výsledky rozboru byly negativní.

Pro vytvoření bezpečných hnízdních podmínek sýčků obecných jsme v červenci a srpnu 2013 vyrobili deset speciálních budek, které jsme pak instalovali v místech potvrzeného výskytu druhu. Zvolili jsme konstrukci ověřenou v praxi ornitologů z rakouského Burgenlandu. Oproti budkám o rozměrech 90x20x20 cm (dxšxv), které jsme doposud používali a instalovali na větve apod. do vodorovné polohy, je rakouský typ s rozměry 60x35x40 cm (dxšxv) kratší, avšak objemnější (přibližně dvojnásobně). Navíc obsahuje vnitřní přepážku proti kunám. Díky prostornější konstrukci lze předpokládat, že budky budou méně obsazovat vrabci a špačci. Zda se budky nového typu osvědčí, bude možné zjistit nejdříve v hnízdní sezóně 2014.

S vypouštěním odchovaných sýčků nám v minulých letech vždy kvalifikovaně pomohli pracovníci Stanice pro záchranu živočichů v Bartošovicích na Moravě. Spolupráce s nimi pokračovala i v roce 2013 – například na společných prohlídkách vhodných lokalit v CHKO

Poodří jsme vytypovali několik biotopů splňujících podmínky pro život sýčků.

V Zoo Brno se v roce 2013 podařilo odchovat pouze jedno mládě sýčka obecného, výsledek však odpovídal situaci ve volné přírodě, kde nepříznivé povětrnostní a potravní podmínky zapříčinily slabé výsledky hnízdění dravců a sov. Mladého ptáka jsme 15. srpna odvezli do bartošovické záchrané stanice, kde byl spolu s dalšími jedinci umístěn do rozletové voliery a připravován na vypuštění do volné přírody. S ohledem na lepší možnost zpětných kontrol záchranáři sýčky vypustili v katastru obce Bartošovice. Stalo se tak 16. září večer.

Součástí projektu byl také odběr vzorků krve chovných párů sýčků obecných žijících v Zoo Brno pro genetickou analýzu, jejíž výsledky poslouží k individuální identifikaci a k prokázání příbuzenských vazeb s potomky těchto sýčků, vypuštěnými do volné přírody.

Záchraná stanice handicapovaných zvířat

Provoz záchrané stanice handicapovaných zvířat, původně sídlící v areálu zoo, byl v roce 2011 přerušen. Změna veterinárních předpisů si vyžádala nutnost stanici pro zvířata žijící volně v naší přírodě umístit mimo areál zoologické zahrady. Zoologická zahrada hledala náhradní prostory hned po uzavření stanice a smlouvu o dlouhodobém pronájmu areálu v Jinačovicích, kde by měla nová záchraná stanice vzniknout, uzavřela v roce 2013. Současně přijala novou zaměstnankyni pověřenou řízením přípravných prací. Veterinární a farmaceutická

univerzita Brno, která jinačovický areál využívala, jej během léta 2013 vyklidila a v říjnu předala zahradě.

Pracovníci zoo postupně pokračovali v úpravách opouštěného areálu a zahájili úklidové a údržbové práce. Vymalování místností v provozní budově se ještě před svým odchodem zhostila univerzita, poté zoo zajistila drobné úpravy elektrických a vodovodních rozvodů. Ve venkovním areálu pracovníci zoo vysekali plevelné byliny a náletové dřeviny a upravili přístupové cesty k jednotlivým objektům. Pak přistoupili k úklidu voliér, který provedli s ohledem na veterinární opatření, a to zejména při výměně znečištěného substrátu. Současně byly vypracovány podklady ke způsobu využití areálu pro záchranou stanici a jeho přizpůsobení podmínkám provozování stanice. Byla stanovena osoba odpovědná za péči o zvířata, která také získala příslušné osvědčení. Provozní budova byla rozvržena na zázemí, skládající se z karantény, místností pro péči o živočichy, ošetřovny, přípravný krmiv a skladů, a na prostory pro zaměstnance a kanceláře, přitom se nezapomnělo na místnost využitelnou pro osvětu. Ve venkovním areálu bylo vytypováno několik komplexů voliér vhodných pro vybrané skupiny živočichů. Byl stanoven plán jejich úprav včetně vybudování voliery pro přípravu živočichů na návrat do přírody. Práce na vybavení záchrané stanice a úpravách jejich prostor postupně nabraly tempo.

Zoo Brno rovněž podala žádost ministerstvu životního prostředí o obnovení licence na provoz záchrané stanice. Věříme, že brněnská zoologická zahrada

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

s žádostí uspěje a dokáže vybudovat kvalitní zařízení, které pomůže co největšímu počtu zvířat a zvýší zájem veřejnosti o živočichy v jejich okolí.

Činnost Záchranné stanice pro volně žijící živočichy v Jinačovicích by měla navázat na dlouholetou spolupráci zoologické zahrady s lidmi, kterým není lhostejný osud zraněných zvířat nebo opuštěných mláďat pocházejících z přírody v okolí zoo. Cílem a posláním záchranné stanice stále bude plně se o tyto živočichy postarat a navrátit je zpět do přírody. I nadále bude záchranná stanice poskytovat bezplatné poradenství a příjem živočichů.

Pracovníci stanice (vedoucí a tři chovatelé) budou klást důraz i na osvětu. Lidé se na záchrannou stanici budou moci kdykoliv obracet ve všech případech týkajících se živočichů žijících volně v naší přírodě.

Služby poskytované v kooperaci s firmou Alibest

Těsnější styk s veřejností umožňují dva typy placené služby, kterou Zoo Brno nabízí od roku 2009 ve spolupráci s firmou Alibest: *Ošetřovatelem v zoo* a *Zákulisní prohlídka zoo*.

Kdo si zaplatí první typ služby, stráví jeden den jako ošetřovatel zvířat v zoologické zahradě. Vystřídá přitom několik pracovníků. Například uklidí výběh afrických kopytníků Safari a účastní se vypouštění zvířat ze stájí, přitom se mu naskytne příležitost nakrmit žirafu z ruky. Pak uklidí i stáj.

V pavilonu Tropické království nakrmí kajmany, piraně, želvy, leguány a další ještěři a očistí některá terária. Osobní setkání prožije i s dalšími zvířaty, jako jsou tapíři, divocí koně či divocí osli. Přímý kontakt se zvířaty umocní i rozhovory s chovateli, od nichž se dozví záji-

mavosti spojené s chovem zvířat i provozem zahrady.

Zákulisní prohlídka samozřejmě umožní mnohem hlubší poznání, než jakého se dostane běžnému návštěvníkovi zahrady. V doprovodu průvodce zoologickou zahradou zájemce zavítá do chovatelského zázemí, kde se může blíže seznámit s přípravou krmiva, se způsobem krmení a s dalšími chovatelskými úkony.

Službu Ošetřovatelem v zoo si v roce 2013 zaplatilo 18 zájemců (12 jednotlivců a 6 dvojic) a Zákulisní prohlídku 8 zájemců (3 jednotlivci a 5 dvojic).

Zoologická zahrada začala během roku 2013 ve vlastní režii poskytovat obdobné placené zážitkové programy Ošetřovatelem šelem a Ošetřovatelem kopytníků.

Mgr. et Mgr. Ondřej Kott,
vedoucí chovatelského úseku

SUMMARY: On the last day of 2013, Brno Zoo was looking after 1 451 animals from 323 species, of which twenty-four were species or subspecies of mammals, birds and reptiles whose care is covered by European Endangered Species Programmes (EEP).

Let's take a retrospective look at the year's most significant breeding successes, starting with the birth of a female takin (*Budorcas t. taxicolor*). This event, which took place on 3rd March, can be seen as a beneficial infusion of new blood into the breeding programme. The mother, named Burma, was born in 2009 at Berlin's Tierpark, leaving it for Brno in the same year. She is the daughter of a male takin caught in the wild and living in Berlin since 2004. When he arrived in Berlin, this

male was not related to any other takin in Europe or America, and all of his descendants represented a significant genetic enrichment of the European population, which was descended from a single trio of animals brought to Tierpark Berlin in 1974 and 1976 from Yangon Zoo in Myanmar. Brno's current takin herd is composed of six individuals, including young. The zoo has successfully bred six takin young since the herd started breeding in 2003. Three Canada lynx (*Lynx canadensis*) cubs were born at Brno Zoo in May. Our breeding pair, placed together in 2009, first reproduced the following year. A baby reticulated giraffe (*Giraffa camelopardalis reticulata*) was born on 12th June. The first few days of the baby

female's life were somewhat complicated. She came into the world with dislocated forelegs; the long bones which meet at the knee joint were pressed together at an unnatural angle. It was probably the result of the giraffe's assumption of a bad position within its mother's womb during its embryonic development. It first left the stable on 15th June, but just for the paddock, with its steps still uncertain. Walking around in the fresh air and on solid ground helped improved its condition – its bones and joints slowly straightened out into their normal positions and after a week the giraffe could feel support from its front legs. At the beginning of July she could begin discovering the beauty of life in the large, communal enclosure. At the end of June

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

a little Chapman's zebra colt (*Equus quagga chapmani*) began gambolling around the Safari enclosure. The healthy, strong and lively foal was born on 23rd June. The hatching of a female Steller's sea eagle chick (*Haliaeetus pelagicus*) on 23rd April definitely counts among our major breeding successes of the year. The breeding pair brought their first descendent into the world in 2011, and raised two chicks in the following year.

In 2013 Brno imported new animals belonging to 103 new species (53 vertebrate and 50 invertebrate species). The first panda in the history of Brno Zoo appeared on Monk's Hill in October 2013, when a young, approximately one-year-old female red panda (*Ailurus fulgens*) arrived from Kristiansand Zoo in Norway. Three four-year-old northern fur seals (*Callorhinus ursinus*), a male and two females, arrived from Prague airport during the night of 19th-20th December. They originated from the north Pacific and came to Brno from Rostov on Don Zoo. The most important of the newly arrived bird species are the Madagascar teals (*Anas bernieri*), brought in from the Durrell Wildlife Conservation Trust located on the British island of Jersey, and a group

of pied avocets (*Recurvirostra avosetta*). The most valuable species acquired for our new aquarium exhibit are the Asian arowana (*Scleropages formosus*) and the ocellate river stingray (*Potamotrygon motoro*).

The most attractive exhibit for visitors to Brno Zoo in 2013 was the polar bear (*Ursus maritimus*) enclosure, in which the mother bear could be seen with her two young cubs, a male and a female, born on 24th November 2012 (the female, Cora, had already raised twins born on 23rd November 2007). The father of the cubs, Umca, remained in an area of the zoo's facilities away from the public eye in a separate enclosure with a water tank, which was prepared for him in 2011. After the young polar bears leave for other zoos we will reunite the two adults once again. The twins will probably stay with their mother until the summer of 2014.

The second year of raising Kamchatka brown bear twins (*Ursus arctos beringianus*) went by smoothly, without complications. The two male cubs, born on 31st January 2012, inhabited half of an extensive enclosure with their mother, Kamchatka. Their portion of the enclosure was separated from the other half by a fence which

provided their father, Jelizar, with about the same amount of space as they had. While Jelizar scraped out a den at the beginning of winter, and then spent part of the winter season within it, the female and young males were active almost the whole winter long. The departure of the cubs to another zoo is planned for spring 2014.

The multi-year Little Owl (*Athene noctua*) Protection Project operating in south Moravia continued at Brno Zoo in 2013 in cooperation with our partner organisation, the Břeclav branch of the Czech Union for Nature Conservation. The project took place on three levels – the monitoring of the natural occurrence of the species, the provision of safe nesting conditions and the release of individuals raised in captivity. In 2013 Brno Zoo only managed to raise one little owl chick; however, this result corresponded with the situation in the wild, where unfavourable climatic and dietary conditions led to poor nesting results for birds of prey and owls. The young bird was released into the wild on 16th September in the surroundings of the village of Bartošovice in Moravia by staff members from the local animal rescue station who had also contributed to the owl protection project.

SEZNAM CHOVANÝCH ZVÍŘAT

LIST OF ANIMAL KEPT

ČESKÝ NÁZEV (LATINSKÝ NÁZEV) /	1. 1. 2013	NAROZENÍ / BIRTH	PŘÍCHOD / ARRIVAL *	ÚHYN / DEATH	ODCHOD / DEPARTURE **	31. 12. 2013	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
--------------------------------	------------	------------------	---------------------	--------------	-----------------------	--------------	-------	--------------------

Bezobratlí (Invertebrata)

kmen: členovci (Arthropoda)								
podkmen: korýši (Crustacea)								
třída: rakovci (Malacostraca)								
řád: desetinožci (Decapoda)								
čel.: Diogenidae								
krab <i>Calcinus elegans</i>			0.0.3			0.0.3		
krab <i>Calcinus laevimanus</i>			0.0.2			0.0.2		
čel.: Grapsidae								
krab červený <i>Sesarma mederi</i>			0.0.7			0.0.7		
čel.: Hippolytidae								
kreveta pruhovaná <i>Lysmata amboinensis</i>			0.0.6			0.0.6		
krevetka šarlatová <i>Lysmata debelius</i>			0.0.5			0.0.5		
čel.: Parastacidae								
rak červený <i>Procambarus clarkii</i>			0.0.2			0.0.2		
rak mramorový <i>Procambarus fallax</i>	0.0.20			0.0.11		0.0.9		
třída: pavoukovci (Arachnida)								
řád: pavouci (Araneae)								
čel.: Theraphosidae								
sklípan barevnoklupatý <i>Nhandu coloratovillosus</i>	0.3					0.3		
sklípan Böhmeův <i>Brachypelma boehmei</i>	0.1					0.1		
sklípan huňatý <i>Avicularia avicularia</i>	0.1					0.1		
sklípan kadeřavý <i>Brachypelma albopilosum</i>	0.1					0.1		
sklípan královský <i>Poecilotheria regalis</i>	0.1					0.1		
sklípan ohnivý <i>Psalmopoeus iriminia</i>	0.1					0.1		
sklípan potulný <i>Brachypelma vagans</i>	0.1					0.1		
sklípan růžový <i>Grammostola rosea</i>	0.2.2					0.4		
sklípan středoyucatanský <i>Brachypelma epicureanum</i>	0.1					0.1		
kmen: kroužkovci (Annelida)								
třída: mnohoštětinatci (Polychaeta)								
řád: (Sabellida)								
čel.: Sabellidae								
rounatec <i>Protula bispiralis</i>			0.0.1			0.0.1		
rounatec <i>Bispira tricyclia</i>			0.0.5			0.0.5		
rounatec <i>Bispira guineensis</i>			0.0.5			0.0.5		

SEZNAM CHOVANÝCH ZVÍŘAT

LIST OF ANIMAL KEPT

rounatec <i>Sabellastarte</i> sp.	0.0.1				0.0.1		
rounatec indický <i>Sabellastarte indica</i>			0.0.10		0.0.10		
kmen: měkkýši (Mollusca)							
třída: plži (Gastropoda)							
řád: (Anaspidea)							
čel.: Aplysiidae							
zej <i>Dolabella</i> sp.	0.0.1				0.0.1		
zej ušatý <i>Dolabella auricularia</i>			0.0.3		0.0.3		
řád: (Monotocardia)							
čel.: Buccinidae							
babylonka spirálová <i>Babylonia spirata</i>			0.0.6		0.0.6		
čel.: Nassariidae							
vršatka <i>Nassarius</i> sp.			0.0.23		0.0.23		
řád: (Diotocardia)							
čel.: Trochidae							
kotouč <i>Trochus histrio</i>			0.0.10		0.0.10		
kotouč indický <i>Trochus niloticus</i>	0.0.3				0.0.3		
kotouč okénkový <i>Tectus fenestratus</i>			0.0.46		0.0.46		
čel.: Turbinidae							
donka zahalená <i>Astraea tecta</i>			0.0.5		0.0.5		
kmen: ostnokožci (Echinodermata)							
třída: hvězdice, hadice (Stelleroidea)							
řád: (Valvatida)							
čel.: Archasteridae							
hvězdice <i>Archaster typicus</i>			0.0.7		0.0.7		
hvězdice <i>Archaster angulatus</i>	0.0.7				0.0.7		
řád: (Phrynophiurida)							
čel.: Asteroschematidae							
hadice <i>Ophiarachna incrassata</i>			0.0.2		0.0.2		
řád: (Spinulosida)							
čel.: Echinasteridae							
<i>Echinaster luzonicus</i>			0.0.5		0.0.5		
řád: (Valvatida)							
čel.: Ophiasteridae							
<i>Linckia laevigata</i>			0.0.2		0.0.2		
řád: (Ophiurida)							
čel.: Ophiocomidae							
hadice rífová <i>Ophiocoma scolopendrina</i>			0.0.2		0.0.2		
čel.: Ophiuridae							
<i>Ophiolepis superba</i>			0.0.2		0.0.2		
třída: ježovky (Echinoidea)							
řád: (Diadematoida)							

SEZNAM CHOVANÝCH ZVÍŘAT

LIST OF ANIMAL KEPT

čel.: Diadematiidae							
ježovka <i>Diadema savignyi</i>			0.0.1			0.0.1	
ježovka diadémová <i>Diadema setosum</i>	0.0.1					0.0.1	
řád: (Temnopleuroidea)							
čel.: Temnopleuridae							
ježovka kulovitá <i>Mespilia globulus</i>			0.0.2			0.0.2	
třída: sumýši (Holothuroidea)							
řád: (Aspidochiroidea)							
čel.: Holothuriidae							
sumýš <i>Holothuria edulis</i>			0.0.2			0.0.2	
kmen: žahavci (Cnidaria)							
třída: korálnatci (Anthozoa)							
řád: (Telestacea)							
čel.: Telistidae							
stolon <i>Coelagorgia</i> sp.			0.0.2			0.0.2	
řád: korálovníci (Corallimorpharia)							
čel.: Actinodiscidae							
korálovník <i>Actinodiscus mutabilis</i>			0.0.1			0.0.1	
čel.: Discosomatidae							
korálovník <i>Rhodactis</i> sp.	0.0.1		0.0.1			0.0.2	
korálovník <i>Discosoma</i> sp.			0.0.1			0.0.1	
řád: laločníci (Alcyonaria)							
čel.: Alcyoniidae							
korál <i>Cladiella</i> sp.			0.0.1			0.0.1	
laločnice <i>Alcyonium</i> sp.			0.0.1			0.0.1	
laločnice <i>Sarcophyton</i> sp.	0.0.3		0.0.3			0.0.6	
laločnice <i>Sinularia mollis</i>			0.0.1			0.0.1	
laločnice <i>Lobophytum</i> sp.			0.0.1			0.0.1	
laločnice <i>Lobophytum pauciflorum</i>			0.0.1			0.0.1	
laločnice <i>Sinularia</i> sp.			0.0.4			0.0.4	
laločnice <i>Sinularia dura</i>	0.0.1		0.0.1			0.0.2	
laločnice elastická <i>Sarcophytum glaucum</i>			0.0.2			0.0.2	
čel.: Nephtheidae							
korál <i>Capnella</i> sp.			0.0.1			0.0.1	
korál <i>Capnella imbricata</i>			0.0.1			0.0.1	
čel.: Xeniidae							
laločník <i>Xenia</i> sp.			0.0.1			0.0.1	
řád: rohovitky (Gorgonaria)							
čel.: Gorgoniidae							
laločník <i>Pinnigorgia</i> sp.			0.0.1			0.0.1	
řád: sasankovci (Zoantharia)							
čel.: Zoanthidae							

SEZNAM CHOVANÝCH ZVÍŘAT

LIST OF ANIMAL KEPT

sasankovec <i>Palythoa</i> sp.	0.0.1				0.0.1		
sasankovec <i>Zoanthus</i> sp.	0.0.1				0.0.1		
řád: sasanky (Actiniaria)							
čel.: Actiniidae							
sasanka <i>Macroactyla doreensis</i>			0.0.1			0.0.1	
sasanka čtyřbarevná <i>Entacmaea quadricolor</i>	0.0.1		0.0.1			0.0.2	
čel.: Stoichactidae							
sasanka <i>Heteractis</i> sp.			0.0.1			0.0.1	
sasanka skrytá <i>Heteractis crispa</i>			0.0.1			0.0.1	
sasanka velkolepá <i>Heteractis magnifica</i>	0.0.4					0.0.4	
řád: stoloni (Stolonifera)							
čel.: Cornulariidae							
stolon <i>Pachyclavaria violacea</i>			0.0.1			0.0.1	
stolon zelený <i>Clavularia viridis</i>			0.0.1			0.0.1	
řád: větvníci (Scleractinia)							
čel.: Acroporidae							
montipóra "red" <i>Montipora</i> sp.	0.0.1					0.0.1	
montipóra listovitá <i>Montipora foliosa</i>			0.0.1			0.0.1	
větvník <i>Acropora</i> sp.	0.0.2					0.0.2	
čel.: Agariciidae							
houbovník kaktusový <i>Pavona cactus</i>			0.0.1			0.0.1	
houbovník lupenitý <i>Pavona decussata</i>			0.0.8			0.0.8	
čel.: Caryophylliidae							
turbinatka <i>Euphyllia</i> sp.	0.0.2					0.0.2	
čel.: Dendrophylliidae							
dendrofyla <i>Turbinaria</i> sp.	0.0.1					0.0.1	
čel.: Faviidae							
útesovník <i>Caulastrea echinulata</i>			0.0.1			0.0.1	
útesovník bodavý <i>Echinopora lamellosa</i>			0.0.1			0.0.1	
útesovník pichlavý <i>Hydnophora exesa</i>			0.0.2			0.0.2	
útesovník vidličnatý <i>Caulastrea furcata</i>	0.0.1					0.0.1	
čel.: Mussidae							
rifovník <i>Symphyllia</i> sp.			0.0.1			0.0.1	
rifovník obecný <i>Lobophyllia corymbosa</i>			0.0.1			0.0.1	
rifovník zubatý <i>Lobophyllia hemprichii</i>			0.0.1			0.0.1	
čel.: Oculinidae							
okulína kuželovitá <i>Galaxea fascicularis</i>			0.0.1			0.0.1	
čel.: Pocilloporidae							
pórovník <i>Pocillopora</i> sp.	0.0.1		0.0.1			0.0.2	
Ryby (Pisces)							
řád: mnohoploutví (Polypteriformes)							
čel.: Polypteridae							

SEZNAM CHOVANÝCH ZVÍŘAT

LIST OF ANIMAL KEPT

bichir pruhoploutvý <i>Polypterus ornatipinnis</i>	0.0.2				0.0.2		
řád: ostnojazyční (Osteoglossiformes)							
čel.: Osteoglossidae							
baramundi malajský <i>Scleropages formosus</i>		0.0.1			0.0.1	I	RDB
čel.: Notopteridae							
nožovec velký <i>Chitala chitala</i>	0.0.3				0.0.3		
řád: máloostní (Cypriniformes)							
čel.: Cyprinidae							
kapr obecný – nishikigoi <i>Cyprinus carpio</i>	0.0.14				0.0.14		
parmička purpurová <i>Puntius nigrofasciatus</i>	0.0.7		0.0.4		0.0.3		
parmoun siamský <i>Crossocheilus siamensis</i>	0.0.3	0.0.18			0.0.21		
parmička čtyřpruhá <i>Puntius tetrazona</i>	0.0.7		0.0.6		0.0.1		
řád: trnobříši (Characiformes)							
čel.: Characidae							
tetra černá <i>Gymnocorymbus ternetzi</i>	0.0.5		0.0.4		0.0.1		
neonka červená <i>Paracheirodon axelrodi</i>	0.0.4	0.0.76			0.0.80		
piaraktus plodožravý <i>Piaractus brachypomus</i>	0.0.2				0.0.2		
piraňa hrbatá <i>Serrasalmus gibbus</i>	0.0.2				0.0.2		
piraňa stříbřitá <i>Serrasalmus rhombeus</i>	0.0.3				0.0.3		
řád: sumci (Siluriformes)							
čel.: Pangasiidae							
pangas dolnooký <i>Pangasianodon hypophthalmus</i>	0.0.2				0.0.2		
čel.: Loricariidae							
krunýřovec <i>Ancistrus</i> sp.		0.0.38			0.0.38		
krunýřovec mnohotrný <i>Ancistrus multispinis</i>	0.0.20		0.0.17		0.0.3		
glyptoper velkoploutvý <i>Glyptoperichthys gibbiceps</i>	0.0.5				0.0.5		
čel.: Callichthyidae							
pancéřníček kropenatý <i>Megalechis thoracata</i>	0.0.2				0.0.2		
čel.: Mochokidae (Mochocidae)							
peřovec nilský <i>Synodontis schall</i>	0.0.2				0.0.2		
peřovec čelnatý <i>Synodontis frontosus</i>	0.0.3		0.0.1		0.0.2		
řád: gavúni (Atheriniformes)							
čel.: Melanotaeniidae							
duhovka lososová <i>Glossolepis incisus</i>		0.0.8			0.0.8		RDB
duhovka Boesemanova <i>Melanotaenia boesemani</i>	0.0.25		0.0.2		0.0.23		RDB
duhovka duhová <i>Melanotaenia maccullochi</i>		0.0.7			0.0.7		
<i>Melanotaenia affinis</i>		0.0.6			0.0.6		
řád: halančíkovci (Cyprinodontiformes)							
čel.: Poeciliidae							
mečovka mexická <i>Xiphophorus hellerii</i>	0.0.14		0.0.9		0.0.5		
řád: ostnoploutví (Perciformes)							
čel.: Apogonidae							

SEZNAM CHOVANÝCH ZVÍŘAT

LIST OF ANIMAL KEPT

parmovec příčnopruhý <i>Sphaeramia nematoptera</i>		0.0.10		0.0.10		
čel.: Monodactylidae						
okatec stříbřitý <i>Monodactylus argenteus</i>	0.0.1			0.0.1		
čel.: Toxotidae						
stříkoun lapavý <i>Toxotes jaculatrix</i>	0.0.7		0.0.6	0.0.1		
čel.: Cichlidae						
cichlidka <i>Apistogramma</i> sp.		0.0.12		0.0.12		
akara modrá <i>Aequidens pulchrus</i>	0.0.45		0.0.1	0.0.44		
perleťovka "Tapajos Read Head" <i>Geophagus</i> sp.		0.0.10		0.0.10		
tlamovec <i>Aulonocara</i> sp.	0.0.15		0.0.3	0.0.12		
tlamovec <i>Haplochromis</i> sp.		0.0.3		0.0.3		
kančík pruhocasý <i>Heros efesciatus</i>		0.0.2		0.0.2		
tlamovec modrozlutý <i>Metriaclima estherae</i>	0.0.9		0.0.8	0.0.1		
pestřenec zplotělý <i>Altolamprologus calvus</i>		0.0.10		0.0.10		
tlamovec <i>Cyphotilapia gibberosa</i>	0.0.4	0.0.6		0.0.10		
tlamovec žlutoocasý <i>Cyprichromis leptosoma</i>		0.0.48		0.0.48		
tlamovec hlavatý <i>Cyrtocara moorii</i>		0.0.4		0.0.4		
cichlidka Reganova <i>Julidochromis regani</i>		0.0.9		0.0.9		
cichlidka Marlierova <i>Julidochromis marlieri</i>		0.0.1		0.0.1		
tlamovec žlutý <i>Labidochromis yellow</i>		0.0.12		0.0.12		
tlamovec štíhlý <i>Pseudotropheus elongatus</i>		0.0.3		0.0.3		RDB
tlamovec Duboisův <i>Tropheus duboisi</i>	0.0.10		0.0.8	0.0.2		RDB
skalára <i>Pterophyllum</i> sp.		0.0.5	0.0.4	0.0.1		
kančík citronový <i>Amphilophus citrinellus</i>	0.0.1			0.0.1		
vrubozubec paví <i>Astronotus ocellatus</i>	0.0.38		0.0.35	0.0.3		
kančík šikmopruhý <i>Mesonauta festivus</i>		0.0.6		0.0.6		
tlamovec <i>Pseudotropheus hajomaylandi</i>	0.0.5	0.0.1		0.0.4		
skalára amazonská <i>Pterophyllum scalare</i>	0.0.6		0.0.3	0.0.3		
terčovec červený <i>Symphysodon discus</i>		0.0.7		0.0.7		
kančík červenohlavý <i>Vieja synspila</i>	0.0.2			0.0.2		
čel.: Pomacentridae						
klaun očkátý <i>Amphiprion ocellaris</i>	0.0.2			0.0.2		
klaun zdobený <i>Amphiprion percula</i>		0.0.2		0.0.2		
sapín zelený <i>Chromis viridis</i>		0.0.15		0.0.15		
sapínek žlutomodrý <i>Chrysiptera hemicyanea</i>		0.0.11		0.0.11		
klaun sametový <i>Premnas biaculeatus</i>		0.0.2		0.0.2		
čel.: Labridae						
akilolo nosatý <i>Gomphosus caeruleus</i>		0.0.1		0.0.1		
pyskoun <i>Pseudocheilinus hexataenia</i>		0.0.1		0.0.1		
čel.: Blenniidae						
slizoun pruhovaný <i>Salarias fasciatus</i>		0.0.3		0.0.3		
čel.: Gobiidae						

SEZNAM CHOVANÝCH ZVÍŘAT

LIST OF ANIMAL KEPT

<i>Valenciennaea longipinnis</i>		0.0.1		0.0.1			
čel.: Ehippidae							
netopýrník velký <i>Platax orbicularis</i>	0.0.2		0.0.1		0.0.1		
čel.: Siganiidae							
králíčkovec liščí <i>Siganus vulpinus</i>	0.0.1	0.0.1			0.0.2		
králíčkovec vznešený <i>Siganus magnificus</i>		0.0.1			0.0.1		
čel.: Acanthuridae							
bodlok páskovaný <i>Ctenochaetus striatus</i>		0.0.1			0.0.1		
<i>Acanthurus maculiceps</i>		0.0.1			0.0.1		
čel.: Belontiidae							
čichavec perleťový <i>Trichogaster leerii</i>		0.0.8			0.0.8		
čel.: Osphronemidae							
gurama velká <i>Osphronemus goramy</i>	1.0.1				1.0.1		
řád: čtverzubci (Tetraodontiformes)							
čel.: Monacanthidae							
pilníkotrn šedozeleň <i>Acreichthys tomentosus</i>		0.0.4			0.0.4		
Paryby (Chondrichthyes)							
řád: rejnoci (Rajiformes)							
čel.: Dasyatidae							
trnucha skvrnitá <i>Potamotrygon motoro</i>		1.0.2			1.0.2		
Obojživelníci (Amphibia)							
řád: žáby (Anura)							
čel.: Hylidae							
listovnice červenooká <i>Agalychnis callidryas</i>	0.0.5		0.0.1		0.0.4	II	
čel.: Pipidae							
drápatka vodní <i>Xenopus laevis</i>	1.1.4		0.0.1		1.1.3		
čel.: Pelodydidae							
rosnice siná <i>Pelodytes caerulea</i>	0.0.7				0.0.7		
Plazi (Reptilia)							
řád: želvy (Chelonida)							
čel.: Carettochelyidae							
karetka novoguinejská <i>Carettochelys insculpta</i>	0.0.3				0.0.3	II	RDB
čel.: Emydidae							
želva nádherná <i>Trachemys scripta elegans</i>	1.1.16				1.1.7		
čel.: Geomydidae							
orlicie bornejská <i>Orlitia borneensis</i>	6.0			1.0	5.0	II	ESB,RDB
želva amboinská <i>Cuora amboinensis</i>	0.1				0.1	II	ESB,RDB
čel.: Testudinidae							
želva pavoukovitá <i>Pyxis arachnoides brygooi</i>	6.0				6.0	I	ESB,RDB
želva paprščitá <i>Astrochelys radiata</i>	0.1				0.1	I	ESB,RDB
želva zelenavá <i>Testudo hermanni boettgeri</i>	0.0.4				3.1	II	
želva pardálí <i>Stigmochelys pardalis</i>		1.0			1.0	II	

SEZNAM CHOVANÝCH ZVÍŘAT

LIST OF ANIMAL KEPT

želva uhlířská <i>Chelonoidis carbonaria</i>	1.1.2					1.1.2	II	
želva pardálí <i>Stigmochelys pardalis babcocki</i>	0.0.4					4.0	II	
čel.: Chelidae								
vousivka pestrá <i>Phrynops geoffroanus</i>	1.0					1.0		
řád: krokodýli (Crocodylia)								
čel.: Crocodylidae								
kajmánek trpasličí <i>Paleosuchus palpebrosus</i>	1.2					1.2	II	
řád: šupinatí (Squamata)								
čel.: Iguanidae								
leguán kubánský <i>Cyclura nubila</i>	2.5				1.0	1.5	I	ISB,RDB
leguán zelený <i>Iguana iguana</i>	1.2	0.0.6			0.0.6	1.2	II	
leguánovec obojkový <i>Crotaphytus collaris</i>	1.0				1.0			
čukvala zavalitá <i>Sauromalus obesus obesus</i>	2.1			1.0		1.1		
leguánek ostnitý <i>Sceloporus magister</i>	3.1.2			1.0.2		2.1		
anolis obrovský <i>Anolis equestris</i>	1.3			0.1		1.2		
bazilišek zelený <i>Basiliscus plumifrons</i>	0.1					0.1		
bazilišek páskovaný <i>Basiliscus vittatus</i>	0.1					0.1		
oplurus <i>Oplurus cuvieri cuvieri</i>	2.2.2					4.2		
leguán nosorohý <i>Cyclura cornuta</i>	1.0		0.2	0.1	0.1	1.0	I	ESB,RDB
čel.: Agamidae								
agama kočičná <i>Physignathus cocincinus</i>			0.0.2	0.0.1		0.0.1		
trnorep skalní <i>Uromastix acanthinura</i>	0.0.28			0.0.4	0.0.4	0.0.20	II	
čel.: Chamaeleonidae								
chameleon obrovský <i>Furcifer oustaleti</i>	0.0.8					0.0.8	II	
čel.: Gekkonidae								
gekončík noční <i>Eublepharis macularius</i>	3.0					3.0		
čel.: Scincidae								
tilikva scinkovitá <i>Tiliqua scincoides</i>	1.0					1.0		
čel.: Teiidae								
dracena krokodýlovitá <i>Dracaena guianensis</i>	0.1					0.1	II	
čel.: Anguidae								
dvojjazyčník <i>Diploglossus warreni</i>	3.1.30			0.1	0.0.15	3.0.15		
čel.: Helodermatidae								
korovec mexický <i>Heloderma horridum horridum</i>	1.1					1.1	II	EEP,ISB,RDB
čel.: Varanidae								
varan komodský <i>Varanus komodoensis</i>	1.0					1.0	I	EEP,ISB,RDB
čel.: Boidae								
hroznýšovec kubánský <i>Epicrates angulifer</i>	1.0					1.0	II	EEP
krajta královská <i>Python regius</i>	0.1.1					1.1	II	
krajta tygrovitá <i>Python molurus</i>	0.1					0.1	II	
anakonda velká <i>Eunectes murinus</i>	1.2					1.2	II	
hroznýš královský <i>Boa constrictor</i>	0.1			0.1			II	

SEZNAM CHOVANÝCH ZVÍŘAT

LIST OF ANIMAL KEPT

krajta diamantová <i>Morelia spilota variegata</i>			0.1			0.1	II	
hroznýšovec duhový <i>Epicrates cenchria maurus</i>	1.0					1.0	II	
čel.: Colubridae								
korálovka sedláta <i>Lampropeltis triangulum</i>	0.0.2					0.0.2		
korálovka sedláta <i>Lampropeltis triangulum campbelli</i>	0.1					0.1		
užovka domácí <i>Lamprophis fuliginosus</i>	0.0.1					0.0.1		
užovka červená <i>Pantherophis guttatus</i>	0.0.1					0.0.1		
Ptáci (Aves)								
řád: pštrosové (Struthioniformes)								
čel.: Struthionidae								
pštros dvoupřstý <i>Struthio camelus</i>	1.0					1.0	I	
řád: nanduové (Rheiformes)								
čel.: Rheidae								
nandu pampový <i>Rhea americana</i>	1.0					1.0	II	
řád: kasuárové (Casuariiformes)								
čel.: Dromaiidae								
emu hnědý <i>Dromaius novaehollandiae</i>	1.1					1.1		
řád: brodiví (Ciconiiformes)								
čel.: Threskiornithidae								
ibis posvátný <i>Threskiornis aethiopicus</i>	4.6					4.6	III	
řád: vrubozobí (Anseriformes)								
čel.: Anatidae								
čírka černoskrvná <i>Anas bernieri</i>			0.7			0.7	II	RDB
ostralka štihlá <i>Anas acuta</i>	0.2					0.2	III	
kachnička mandarinská <i>Aix galericulata</i>	1.1				1.1			
kajka mořská <i>Somateria mollissima</i>	1.2			0.1		1.1		
kachna domácí - ruanská <i>Anas platyrhynchos f. domestica</i>	1.1					1.1		
řád: dravci (Falconiformes)								
čel.: Accipitridae								
orel východní <i>Haliaeetus pelagicus</i>	1.1	0.1				1.2	II	ESB,RDB
čel.: Falconidae								
rarož velký <i>Falco cherrug</i>	1.0					1.0	II	RDB
řád: hrabaví (Galliformes)								
čel.: Cracidae								
hoko červený <i>Crax rubra rubra</i>	1.1					1.1	III	RDB
čel.: Phasianidae								
páv korunkatý <i>Pavo cristatus</i>	2.4			1.0		1.4		
křepelka korunkatá <i>Rollulus rouloul</i>			1.1			1.1		
kur domácí - brahmánka <i>Gallus gallus f. domestica</i>	1.1				1.1			
kur domácí - faverolka zakrslá <i>Gallus gallus f. domestica</i>	1.2				1.2			
kur domácí - kočinka <i>Gallus gallus f. domestica</i>	0.1					0.1		
perlička domácí <i>Numida meleagris f. domestica</i>	0.1			0.1				

SEZNAM CHOVANÝCH ZVÍŘAT

LIST OF ANIMAL KEPT

řád: krátkokřídli (Gruiformes)									
čel.: Gruidae									
jeřáb mandžuský <i>Grus japonensis</i>	1.1					1.1	I	EEP,SB,RDB	
čel.: Cariamidae									
seriema rudozobá <i>Cariama cristata</i>			0.1			0.1			
řád: bahňáci (Charadriiformes)									
čel.: Haematopodidae									
ústřičník velký <i>Haematopus ostralegus</i>	0.0.1					0.0.1			
čel.: Recurvirostridae									
tenkozobec opačný <i>Recurvirostra avosetta</i>			5.5			5.5			
čel.: Burhinidae									
dytik skvrnitý <i>Burhinus capensis</i>			0.0.2		0.0.2				
čel.: Scolopacidae									
jespák bojovný <i>Philomachus pugnax</i>	2.1			1.1		1.0			
řád: měkkozobí (Columbiformes)									
čel.: Columbidae									
hrdička chechtavá <i>Streptopelia roseogrisea</i>	2.2.1				2.2.1		III		
holub zelenokřídý <i>Chalcophaps indica</i>			1.0			1.0			
řád: papoušci (Psittaciformes)									
čel.: Cacatuidae									
kakadu bílý <i>Cacatua alba</i>	1.1			0.1		1.0	II	RDB	
kakadu Goffinův <i>Cacatua goffiniana</i>	3.0		1.0		4.0		I		
kakadu růžový <i>Eolophus roseicapillus</i>	1.0				1.0		II		
kakadu palmový <i>Probosciger aterrimus</i>	1.0					1.0	I	EEP	
korela chocholatá <i>Nymphicus hollandicus</i>	4.1.2			1.1.1		3.0.1			
čel.: Psittacidae									
ara zelenokřídý <i>Ara chloroptera</i>	1.1				1.1		II		
ara ararauna <i>Ara ararauna</i>	2.1					2.1	II		
amazoňan oranžovokřídý <i>Amazona amazonica</i>	0.1				0.1		II		
amazoňan modrobradý <i>Amazona festiva festiva</i>	1.0				1.0		II		
nestor kea <i>Nestor notabilis</i>	0.1		1.0			1.1	II	ESB,RDB	
žako šedý <i>Psittacus erithacus</i>	2.1.1					2.1.1	II		
papoušek zpěvavý <i>Psephotus haematonotus</i>	3.1			1.0		2.1	II		
papoušek patagonský <i>Cyanoliseus patagonus</i>	3.2			1.1		2.1	II		
papoušek různobarvý pestrý <i>Ecliptus roratus polychloros</i>	1.1					1.1	II		
vaza velký <i>Coracopsis vasa</i>	2.0					2.0	II		
papoušek vlnkovaný <i>Melopsittacus undulatus</i>	8.8.6	0.0.11		2.0.3		6.8.14			
řád: kukačky (Cuculiformes)									
čel.: Musophagidae									
turako šedý <i>Crinifer piscator</i>			1.2			1.2	III		
řád: sovy (Strigiformes)									
čel.: Tytonidae									

SEZNAM CHOVANÝCH ZVÍŘAT

LIST OF ANIMAL KEPT

sova pálená <i>Tyto alba</i>			1.0		1.0		II	
čel.: Strigidae								
puštík obecný <i>Strix aluco</i>	2.1	0.0.4			0.0.4	2.1	II	
sýček obecný <i>Athene noctua</i>	3.4	0.1.1	1.1	1.1.1	0.1	3.4	II	
kalous ušatý <i>Asio otus</i>	3.0			1.0		2.0	II	
výr velký <i>Bubo bubo</i>	1.2					1.2	II	
sovice sněžní <i>Nyctea scandiaca</i>	1.1					1.1	II	
puštík vousatý <i>Strix nebulosa</i>	1.1					1.1	II	
řád: myšáci (Coliiformes)								
čel.: Coliidae								
myšák hnědokřídý <i>Colius striatus mombassicus</i>			0.0.6	0.0.2	0.0.4			
řád: srostloprstí (Coraciiformes)								
čel.: Alcedinidae								
ledňák obrovský <i>Dacelo novaeguineae</i>	1.1		1.0	1.0		1.1		
čel.: Coraciidae								
mandelík hajný <i>Coracias garrulus</i>			2.2	1.1		1.1		
řád: pěvci (Passeriformes)								
čel.: Pycnonotidae								
bulbul černohlavý <i>Pycnonotus atriceps</i>			0.1		0.1			
čel.: Turdidae								
drozd brávník <i>Turdus viscivorus</i>			1.0.1	0.0.1		1.0		
drozd zpěvný <i>Turdus philomelos</i>			0.0.4	0.0.1		0.0.3		
drozd černoprský <i>Turdus dissimilis</i>			1.1	0.1		1.0		
šáma bělořitná <i>Copsychus malabaricus</i>			1.1		1.1			
čel.: Timaliidae								
timálie zlatá <i>Leiothrix lutea</i>			1.0		1.0		II	
sojkovec Elliotův <i>Trochalopteron elliotii</i>			0.1		0.1			
sojkovec bělohrdý <i>Garrulax albogularis</i>			0.0.2		0.0.2			
čel.: Estrildidae								
zebríčka pestrá <i>Taeniopygia guttata</i>	4.2			4.2				
čel.: Sturnidae								
majna Rothschildova <i>Leucopsar rothschildi</i>	1.1					1.1	I	EEP,RDB
čel.: Corvidae								
krkavec velký <i>Corvus corax</i>	1.1					1.1		
Savci (Mammalia)								
řád: vačnatci (Marsupialia)								
čel.: Potoroidae								
klokánek králikovitý <i>Bettongia penicillata</i>	1.2				0.1	1.1	I	EEP,ISB
čel.: Macropodidae								
klokan rudokrký Bassův <i>Macropus rufogriseus fruticosa</i>	2.0			1.0	1.0			
řád: chudozubí (Xenarthra)								
čel.: Dasypodidae								

SEZNAM CHOVANÝCH ZVÍŘAT

LIST OF ANIMAL KEPT

pásovec štětinatý <i>Chaetophractus villosus</i>			1.2		1.0	0.2		
řád: hmyzožravci (Insectivora)								
čel.: Erinaceidae								
ježek bělobřichý <i>Atelerix albiventris</i>			1.1			1.1		
řád: tany (Scandentia)								
čel.: Tupaiidae								
tana severní <i>Tupaia belangeri</i>			0.1		0.1		II	
řád: letouni (Chiroptera)								
čel.: Pteropidae								
kaloň plavý <i>Eidolon helvum</i>	3.3					3.3		
řád: primáti (Primates)								
čel.: Lemuridae								
lemur kata <i>Lemur catta</i>			6.0			6.0	I	ESB
lemur běločelý <i>Eulemur albifrons</i>	2.1					2.1	I	
čel.: Callithrichidae								
tamarín žlutoruký <i>Saguinus midas</i>	2.1		2.0	1.0	1.1	2.0	II	ESB
kosman bělovousý <i>Callithrix jacchus</i>	1.1					1.1	II	
tamarín pinčí <i>Saguinus oedipus</i>			1.1			1.1	I	EEP,ISB,RDB
kosman zakrslý <i>Callithrix pygmaea pygmaea</i>	3.3.7	0.0.4		0.0.1	1.1	2.2.10	II	
čel.: Cebidae								
kotul veverovitý <i>Saimiri sciureus</i>	1.3	0.0.1	0.5	0.1		1.7.1	II	EEP
mirikina bolivijská <i>Aotus azarai boliviensis</i>			0.1			0.1	II	ESB
čel.: Cercopithecidae								
dželada <i>Theropithecus gelada</i>	3.0					3.0	II	EEP,ISB
pavián anubi <i>Papio anubis</i>	0.4					0.4	II	
čel.: Pongidae								
šimpanz <i>Pan troglodytes</i>	1.0		0.2			1.2	I	ESB,RDB
řád: šelmy (Carnivora)								
čel.: Canidae								
vlk arktický <i>Canis lupus arctos</i>	9.4		1.1	2.1	2.0	6.4	I	
liška polární <i>Alopex lagopus</i>	3.5			0.1		3.4		
vlk hřivnatý <i>Chrysocyon brachyurus</i>	0.1		1.0			1.1	II	EEP,ISB
čel.: Ursidae								
medvěd lední <i>Ursus maritimus</i>	2.2					2.2	II	EEP,ISB,RDB
panda červená <i>Ailurus fulgens</i>			0.1			0.1	I	ISB,RDB
medvěd kamčatský <i>Ursus arctos beringianus</i>	3.1					3.1	II	ESB
čel.: Procyonidae								
nosál červený <i>Nasua nasua</i>	3.3					3.3		
čel.: Mustelidae								
skunk pruhovaný <i>Mephitis mephitis</i>	2.1	1.0.3		0.0.3	1.0	2.1		
rosomák <i>Gulo gulo gulo</i>	1.1					1.1		EEP
tchoř tmavý <i>Mustela putorius</i>	0.2					0.2		

SEZNAM CHOVANÝCH ZVÍŘAT

LIST OF ANIMAL KEPT

fretka <i>Mustela furo</i>	1.1				1.1		
čel.: Viverridae							
binturong <i>Arctictis binturong</i>	1.0				1.0	III	ESB
čel.: Herpestidae							
surikata <i>Suricata suricatta</i>	1.5			0.1	1.4		
čel.: Felidae							
levhart cejlonský <i>Panthera pardus kotiya</i>	1.1		1.2		1.2	I	EEP, ISB, RDB
kočka rybářská <i>Prionailurus viverrinus</i>			1.0		1.0	II	EEP, ISB, RDB
kočka pouštní <i>Felis margarita harrisoni</i>	2.1				1.0	II	EEP, ISB
manul <i>Otocolobus manul</i>			1.0		1.0	II	EEP, ISB
tygr malajský <i>Panthera tigris jacksonii</i>			0.1		0.1	I	ISB, RDB
rys kanadský <i>Lynx canadensis</i>	1.1	1.2			2.3	II	
jaguarundi <i>Herpailurus yagouaroundi</i>	1.1				1.1	I	
tygr sumaterský <i>Panthera tigris sumatrae</i>	1.1				1.1	I	EEP, ISB, RDB
čel.: Otariidae							
lachtan medvědí <i>Callorhinus ursinus</i>			1.2		1.2		RDB
lachtan jihoafrický <i>Arctocephalus pusillus</i>	0.1				0.1	II	
řád: lichokopytníci (Perissodactyla)							
čel.: Equidae							
kůň domácí - fríský <i>Equus caballus</i>	0.2				0.2		
zebra Chapmanova <i>Equus quagga chapmanni</i>	2.2	1.0		1.0	2.2		
kůň domácí - mini appaloosa <i>Equus caballus</i>	3.3				0.2	3.1	
kůň domácí - shetlandský pony <i>Equus caballus</i>	1.1	0.1			1.0	0.2	
kůň domácí - pony <i>Equus caballus</i>	0.1		1.0		1.0	0.1	
kůň domácí - irský kob <i>Equus caballus</i>	2.0				2.0		
kůň Převalského <i>Equus przewalskii</i>	0.2				0.2	I	EEP, ISB
zebra Grévyho <i>Equus grevyi</i>	1.5		1.0		0.5	I	EEP, ISB, RDB
kiang východní <i>Equus kiang holdereri</i>	3.3	0.1		0.1	2.0	1.3	II
čel.: Tapiridae							
tapír jihoafrický <i>Tapirus terrestris</i>	1.2		0.1	0.2	1.1	II	EEP, RDB
řád: sudokopytníci (Artiodactyla)							
čel.: Tayassuidae							
pekari bělobradý <i>Tayassu pecari</i>	6.8	4.2.3		3.2.1	7.8.2	II	
čel.: Camelidae							
vikuňa <i>Vicugna vicugna</i>	1.3	2.0		1.0	0.1	2.2	I
velbloud dvouhrbý <i>Camelus ferus</i>	1.3	0.1		0.1		1.3	
alpaka <i>Vicugna pacos</i>	3.3		0.2	0.1		2.3	
čel.: Giraffidae							
žirafa síťovaná <i>Giraffa camelopardalis reticulata</i>	1.3	0.1			1.4		EEP
čel.: Cervidae							
sob <i>Rangifer tarandus</i>	1.7	2.1	0.4	1.0	1.1	1.7	
wapiti sibiřský <i>Cervus canadensis sibiricus</i>	4.4	1.1			3.0	2.4	

SEZNAM CHOVANÝCH ZVÍŘAT

LIST OF ANIMAL KEPT

jelen milu <i>Elaphurus davidianus</i>	1.6	2.1	0.1	1.1	1.0	1.7		RDB
los evropský <i>Alces alces</i>	1.2		0.1			1.3		
čel.: Bovidae								
paovce hřivnatá <i>Ammotragus lervia</i>	3.6	0.1	0.1	0.1	0.1	3.6	II	RDB
kozorožec sibiřský <i>Capra sibirica</i>	4.7	1.0.1	0.5	0.4.1	3.1	2.7		
pakuň modrý <i>Connochaetes taurinus taurinus</i>	1.5	1.0		0.1	0.2	2.2		
bizon <i>Bison bison</i>	1.5	1.2			0.1	2.6		
koza domácí - kamerunská <i>Capra hircus</i>	1.6	6.6			3.5	4.7		
jak domácí <i>Bos grunniens</i>	3.5		1.0		2.1	1.4		
tur domácí - jerseyký <i>Bos taurus</i>	0.1	0.1				0.2		
ovce domácí - walliská <i>Ovis aries aries</i>	0.2			0.1		0.1		
ovce domácí - cápová <i>Ovis aries aries</i>	1.1					1.1		
takin indický <i>Budorcas taxicolor taxicolor</i>	2.3	2.1		1.1		3.3	II	ESB,RDB
řád: hlodavci (Rodentia)								
čel.: Sciuridae								
psoun prériový <i>Cynomys ludovicianus</i>	1.1.5	0.0.4		0.0.5		1.1.4		
veverka Prévostova <i>Callosciurus prevostii</i>			1.1			1.1		
čel.: Castoridae								
bobr kanadský <i>Castor canadensis</i>	2.5	0.0.6		0.1.2	1.2	1.2.4		
čel.: Muridae								
pískomil mongolský <i>Meriones unguiculatus</i>	1.3					1.3		
čel.: Erethizontidae								
kuandu obecný <i>Coendou prehensilis</i>			1.0			1.0		
čel.: Chinchillidae								
čínčila vlnatá <i>Chinchilla lanigera</i>	1.1.1			0.1		1.0.1	I	RDB
čel.: Caviidae								
mara stepní <i>Dolichotis patagonum</i>	2.5.9	1.2.7		1.3.10		2.4.6		
morče domácí <i>Cavia porcellus</i>	2.21.3	0.0.6		0.10.6		2.11.3		
čel.: Hydrochaeridae								
kapybara <i>Hydrochaeris hydrochaeris</i>	1.1		0.3	0.1	1.1	0.2		
čel.: Dasyproctidae								
aguti Azarův <i>Dasyprocta azarae</i>	2.3	0.0.3			1.2	1.1.3		ESB,RDB
čel.: Octodontidae								
osmák degu <i>Octodon degus</i>	0.0.5	0.0.2		0.0.1		0.0.6		
čel.: Capromyidae								
hutie stromová <i>Capromys pilorides</i>			2.5			0.5		
řád: zajíci (Lagomorpha)								
čel.: Leporidae								
králík domácí <i>Oryctolagus cuniculus v. edulis</i>	1.5.3	0.9.11		1.9.14		0.5		
králík domácí - zakrslý <i>Oryctolagus cuniculus v. edulis</i>	2.2.6					2.2.6		

VETERINÁRNÍ PÉČE

VETERINARY CARE

Očkování mláděte medvěda ledního/The vaccination of the polar bear baby

Photo by Tomáš Dvořák

Veterinární, preventivní a léčebná péče probíhala, stejně jako v minulých letech, i v roce 2013 ve třech oblastech.

Preventivní péče spočívala v důsledné sanaci areálu i objektů expozic dle ročního plánu deratizace, dezinfekce a dezinsekce, ale i podle aktuální potřeby. Jarní a podzimní parazitologické de-

pistáže, prováděné ve spolupráci s Ústavem parazitologie Fakulty veterinárního lékařství (FVL VFU), jmenovitě s přednostou ústavu prof. MVDr. Davidem Modrým, Ph.D., prokázaly účinnost plošného jarního a podzimního odčervení, ale i dlouhodobé problémy akcentující nutnost trvalé kontroly zoohygieny a za-

cházení s odpady živočišného původu. Nejvyšší pozornost musíme nadále věnovat efektu dehelmintizace u koňovitých z důvodu opakovaného zachytu *Parascaris equorum*. Antiparazitika jsme aplikovali až 6x ročně, u hřibat individuálně a od třetího týdne života každý měsíc. Zvýšený důraz dále klademe na dehelmintizaci a sanaci prostředí koček pouštních (*Toxocara cati*) a losů evropských (rodu *Trichuris*). Hlístice tenkohlavce ovčí (*Trichuris ovis*) byla importována s konstitučně slabou samicí ze švýcarské zoologické zahrady a výrazně komplikuje zdravotní stav losího stáda. Trichurózu potlačujeme opakovaným podáváním bendazolových preparátů v pětidenních cyklech. Z řady individuálně i plošně použitých preparátů jsme k léčbě i prevenci endo- a ektoparazitóz v roce 2013 u největšího počtu zvířat medikovali krmnou dávkou přípravkem Fenbendazol Bioveta 4 % plv., Panacur gran., Levamisole 30 % plv. Při možnosti individuálního podání jsme aplikovali injekčně především Dectomax inj., Biomec inj., perorálně pak Equest pramox oral gel, Noromectin Equine pasta, Panacur 10 % susp. a ve většině případů Equiverm pastu u koňovitých a medvědů. S ohledem na nutnost střídání účinných látek vzhledem ke vznikající rezistenci endoparazitů jsme v závěru roku přivítali novinku Equisan perorální pastu, od které si slibujeme výrazný efekt jarního odčervení.

Díky preventivnímu podávání přípravku Baycox 5 % susp. mláďatům vybraných druhů týden po jejich narození jsme se vyhnuli ztrátám způsobeným kokcidi-

VETERINÁRNÍ PÉČE

VETERINARY CARE

Očkování, čipování a deratizace mláďat rysa kanadského/The vaccination, the chippes and the deratization of the Canadian lynx babies

ózu, která přesto alterovala zdravotní stav zvířat především na úseku Parohatá. Vyšetření trusu průjemujících paovců a kozorožců prokázalo kokcidiózu. Obě skupiny zvířat byly přeléčeny přípravkem Baycox susp. a Sulfacox T sol. s dobrým výsledkem. Terénní cvičení studentů VFU v zoologické zahradě pod vedením prof. Modrého je cennou příležitostí k diskusi o aktuálních parazitologických problémech. Ústavu parazitologie FVL VFU patří naše poděkování za odbornou spolupráci a bezplatnou pravidelnou i průběžnou depistáž.

Opatření v oblasti deratizace, dezinfekce a dezinsekce probíhala dle aktuali-

zovaného plánu. Výskyt potkanů jsme v roce 2013 zaznamenali ve smíšené expozici jespáků, kajek a tenkozobců při hranici zoo směrem k řece Svratce. Tuto průzkumnou skupinu jsme eliminovali odstraněním přirozených úkrytů, rozmístěním staniček s přípravkem Lanirat a Baraki granule, případně položením návnad přímo do nor. V expozicích s rizikem roznesení návnady se nám osvědčil přípravek Ratimor ve voskových blocích. Vysoký výskyt drobných hlodavců komplikoval provoz v pavilonu Exotarium a v expozici vodních ptáků na úseku Beringie. Kromě kladení návnad se také snažíme zabránit přístupu drobných hlo-

davců do objektu a ochránit uskladněná krmiva pomocí plastových, uzavíratelných nádob. Pro hubení švábů v pavilonu Tropické království jsme opět použili, a to s patrným efektem, preparáty Neostomosan, Goliath gel, Maxforce white a Schwabex fog. Vedle možného přenosu infekce švábi komplikují u plazů hojení ran, často vzniklých při páření. Výskyt létavého hmyzu eliminujeme pomocí lepových pastí i larvicidních postřiků podestýlky, především s ohledem na pohodu žiraf síťovaných. Vybrané druhy zvířat jsme vakcinovali v květnu po dokončení plošné dehelmintizace. Psovitě a kočkovitě šelmy vakcinujeme proti

VETERINÁRNÍ PÉČE

VETERINARY CARE

všem nebezpečným infekcím vyjma infekční peritonitidy koček, velbloudovité proti tetanu, koňovité proti tetanu a chřipce, žirafy a soby proti klostridiím, lachtany proti leptospiróze.

Kvalitu krmiv kontrolujeme v kooperaci se Státním veterinárním ústavem (SVÚ) Olomouc. Vyšetření biologického materiálu provádíme ve spolupráci s VFU, SVÚ Olomouc, Výzkumným ústavem veterinárního lékařství (VÚVL) Brno i soukromými laboratorii. S firmou Genservis spolupracujeme při vytváření perspektivních chovných skupin, určování pohlaví, archivaci DNA vybraných jedinců a při diagnostice závažných onemocnění ptáků jako jsou chlamydiózy či PBFD. Určit pohlaví bobrů kanadských metodou analýzy DNA nám druhým rokem pomáhají odborníci z Ústavu biologie obratlovců Akademie věd České republiky (klasické morfologicko-fyziologické metody se nám totiž ukázaly jako nespolehlivé). Dodržování zákona o veterinární péči a zákona na ochranu zvířat proti týrání kontrolovali v průběhu roku osmkrát pracovníci Krajské veterinární správy pro Jihomoravský kraj. Kontroly kladly důraz na vedení dokumentace v souladu s legislativou EU, na pohodu zvířat v chovech i při přesunech. Mohu konstatovat, že nám nebyly vytknuty závažnější nedostatky. V roce 2013 proběhla po dvou letech pravidelná licentace zoo. Komise přijala podklady vytvořené pro realizaci preventivní a léčebné veterinární péče s uspokojením. Obdobně jsme uspěli při reevaulačním řízení komise EAZA, zaměřeném spíše na praktické provádění veterinární péče.

Léčebná péče soustředěná na kmenová zvířata se v mnoha případech neobešla bez distanční imobilizace. V roce 2013 jsme provedli pouze devět imobilizací pomocí přípravku Immobilon LA inj., a to ve snaze nahrazovat tento (pro člověka) nebezpečný a málo dostupný preparát klasickými i novými anestetiky. Například využití Zoletilu vedlo u turů ke značné úspoře. Náročnou imobilizační akcí byla manuální a farmakologická imobilizace vlků arktických z důvodu rozvinutého stresového syndromu po úhynu alfa samce. V průběhu roku jsme řešili těžké kožní defekty a další alterace spojené s poklesem úrovně imunity. Je nad rámec této zprávy popsat složitý případ, který bude jistě publikován při odborných veterinárních i chovatelských setkáních. Chov mar stepních těžce zasáhla infekce způsobená bakterií *Yersinia pseudotuberculosis*. Provádíme sanaci prostředí, kterou chceme ověřit pomocí králíků domácích. Původce, izolovaného pracovníky Ústavu infekčních chorob a mikrobiologie VFU, předáme do Biovety, a. s., k vytvoření terénní vakcíny.

Z celkového množství zákroků připadá na preventivní opatření a interní zákroky 60 % případů, naproti tomu na poruchy březosti, porodní a poporodní komplikace připadá pouze 10 % zákroků. Zbýlá procenta případů naplňují zákroky chirurgické včetně častých korekcí paznehtů a kopyt (především u paovců hřivnatých a kozorožců sibiřských). Po úpravách krmné dávky se nám dařilo držet v dobré kondici soby polární a odchovat životaschopná mláďata. Tato skutečnost není ve většině evropských

zoo úplně běžná. K zlepšení kondice sobů velice přispívá z Finska dovezený lišejník, který je v přírodě hlavní složkou jejich potravy. Trvalé podávání roborancií, probiotických kmenů bakterií, dehelmintizace, vakcinace, individuální odběry krve a její analýza vedou k upevnění zdraví stáda. Také u menších druhů exotických zvířat přidáváme do krmné dávky probiotika. Je prokázáno, že probiotika působí ve prospěch pozitivní mikroflóry, ale dokážou také „vytěsnit“ endoparazity, především kokcidie. Především u ptáků a malých primátů využíváme s dobrou odezvou k prevenci i potlačení onemocnění imunomodulaci s využitím veterinárních i humánních specialit.

Při zlomeninách kostí upřednostňujeme po řadě zkušenosti externí fixaci pomocí odlehčených materiálů. Především u mar stepních jsme zaznamenali vyšší počet úrazů, ale i vysoké procento úspěšnosti léčby.

Veterinární servis denně zajišťoval soukromý veterinární lékař. V rámci úzké spolupráce s Ústavem ekologie a chorob volně žijících zvířat se na léčebné péči v Zoo Brno podílí prof. MVDr. Jiří Pikula, PhD., aby i v době nepřítomnosti kmenového pracovníka byla zajištěna plnohodnotná veterinární péče.

Vědeckovýzkumná a kulturně propagační práce byla orientována především na přednáškovou činnost prováděnou ve prospěch dvou ústavů VFU. Lektoruji dva typy kvalifikačních kursů a okrajově se podílím na výuce studentů středních odborných škol (obor veterinářství, zemědělství). Jsem členem Oborové rady VFU pro choroby volně ži-

VETERINÁRNÍ PÉČE

VETERINARY CARE

jících zvířat, ptáků a malých savců, a proto jsem zasedal v komisích pro obhajobu dizertačních prací či v komisích pro vykonání státní doktorské zkoušky. Oponoval jsem čtyři projekty Interní grantové agentury VFU Brno a s kolegy vytvořil hodnotnou studii týkající se při-

padu otravy paviánů anubi tisem červeným, otištěnou pod názvem „Yew poisoning of olive baboons (*Papio anubis*) in captivity: laboratory diagnosis“ v časopise *Neuroendocrinology Letters*. Praktická ukázka péče o zvířata v Zoo Brno, odborný výklad a přednáška pro

německé studenty byly tradičně kladně hodnocenou součástí programu výměny studentů mezi Veterinární a farmaceutickou univerzitou Brno a Lipskou univerzitou.

*MVDr. Stanislav Mazánek, Ph.D.,
veterinární lékař Zoo Brno*

SUMMARY: In 2013, as in previous years, veterinary and preventive care and medical treatment took place in three areas. Preventive care consisted in the thorough sanitation of the zoo grounds, structures and exhibits according to the annual plan for pest control (rodents, insects) and disinfection, and according to the needs of any given moment. The spring and autumn parasitological screening, performed with the Department of Parasitology at the Faculty of Veterinary Medicine at the University of Veterinary and Pharmaceutical Sciences Brno (FVL VFU) demonstrated the effectiveness of global spring and autumn worming, as well as long-term problems underlining the necessity of continuous zoohygiene controls and treatment of waste of animal origin. We must continue to devote the most attention to dehelminthisation among equids due to the repeated occurrence of *Parascaris equorum*. Measures taken in the areas of rodent/insect control and disinfection took place according to the updated plan. We took note of the presence of brown rats in the mixed exhibit featuring dunlins, common eiders and pied avocets along the edge of the zoo grounds in the direction of the Svratka River. We eliminated this reconnaissance team by removing natural sources of shelter, placing rodent control stations with Lanirat bait and Baraki granules, or placing bait directly into burrows. We vaccinated chosen animal species in May after the global

dehelminthisation was complete. Canine and feline predators are vaccinated against all dangerous infections except feline infectious peritonitis, camelids are vaccinated against tetanus, equids against tetanus and flu, giraffes and reindeer against clostridium, and sea lions against leptospirosis.

Medical treatment could not be conducted without distance immobilisation. In 2013 we only carried out nine immobilisations using Large Animal Immobilon Solution for Injection in an effort to replace this dangerous (to humans) and difficult-to-obtain substance with standard and new anaesthetics. For example, the use of Zoletil with bovines lead to significant savings. Particularly demanding was the manual and pharmacological immobilisation of arctic wolves due to the development of stress syndrome after the death of the alpha male. During the year we dealt with severe skin defects and other changes connected with a drop in immunity level. A description of this complex case is beyond the scope of this report, but it will certainly be publicised during specialised veterinary and animal-keeping meetings. The Patagonian maras kept at the zoo were hit hard by infection caused by *Yersinia pseudotuberculosis* bacteria. We are sanitising their environment, and plan to test the effectiveness of these measures with the aid of domestic rabbits. The agent has been isolated by workers at the Department of Infectious Diseases and Microbiology at the

University of Veterinary and Pharmaceutical Sciences in Brno (VFU). It will be sent to Bioveta, a. s. for the creation of field vaccines.

Research and Development activities, along with cultural and educational work, were primarily oriented towards lecture activities performed for the benefit of two departments at the VFU.

Brno Zoo's veterinary surgeon MVDr. Stanislav Mazánek, Ph.D. gave lectures on two types of qualification courses and contributed to the education of students at specialised secondary schools in the fields of veterinary medicine and agriculture. He is a member of the Branch Committee of the VFU for diseases occurring in wild animals, birds and small mammals, and so sat on commissions overseeing the defence of dissertation theses and commissions for the evaluation of state doctoral exams. He acted as the opponent for four projects supported by the Internal Grant Agency of the VFU and, with colleagues, created a valuable study concerned with cases of yew poisoning in olive baboons, printed with the title "Yew poisoning of olive baboons (*Papio anubis*) in captivity: laboratory diagnosis" in the *Neuroendocrinology Letters* journal. Practical demonstrations of animal care at Brno Zoo, expert commentaries and lectures for German students are traditionally a very positively received aspect of the exchange programme between the VFU and Leipzig University.

TECHNICKÝ ÚSEK

TECHNICAL DEPARTMENT

Koncem roku 2013 byl výběh klokanů téměř hotov/At the end of the year 2013 was the exhibition of kangaroos almost complete

Pracovníci technického úseku se v roce 2013 věnovali, stejně jako v letech minulých, investiční činnosti, práci na projektových dokumentacích, realizaci nových expozicí, dopravě, výsadbám zeleně a údržbě budov i areálu.

Událostí značného významu nejen pro technický úsek, ale i pro celou zoo bylo již delší dobu očekávané zahájení stavby tří nových velkých expozicí – africké vesnice, výběhu klokanů a voliéry orlů. První výkopové práce zahájila firma na všech třech staveništích v říjnu. Stavby, jejichž realizaci společně financují fondy Evropské unie a rozpočet města Brna, by měly být hotovy na jaře 2014.

Začátkem roku jsme dokončili projektovou dokumentaci k žádosti o vydání územního rozhodnutí pro stavbu nového vstupního areálu s parkovištěm a předali ji stavebnímu úřadu. Pro opětovné námítky občanských sdružení jsme ale

museli žádost ze stavebního úřadu stáhnout. Dále jsme dokončili projektovou přípravu na uvedení vodního díla do neškodného stavu. Jedná se o nevyužívaný a zastaralý přivaděč DN 600 z přehrady

Brno do bývalého areálu Vysokého učení technického v Kníničkách, který nyní náleží zoologické zahradě. Koncem roku jsme vypsalí veřejnou zakázku na výběr zhotovitele. Předpokládáme, že zaplño-

Stavba doplňkových expozicí, které budou stát před voliérou orlů bělohlavých/The construction of the additional expositions that will stand before the Bald eagle aviary

TECHNICKÝ ÚSEK

TECHNICAL DEPARTMENT

Staveniště výběhu klokanů na konci října 2013/The building site of the kangaroo exhibition at the end of October 2013

Stezka vedoucí výběhem klokanů (v popředí)/The trail leading through the kangaroo exhibition (foreground)

Pohled na výběh klokanů z hlavní cesty/A view from the main road to the kangaroo exhibition

vání starého nefunkčního potrubí betonem, v délce asi 600 metrů, začne v polovině roku 2014.

Z vlastních finančních zdrojů jsme hradili projekční práce na studiích venkovního výběhu šimpanzů, venkovního výběhu paviánů anubi, expozice lvů, expozice pižmoňů, průchozí voliéry drobného ptactva a úpravy objektů bývalého psího útulku. Dále jsme hradili projekční práce k návrhu úprav vnitřních prostor pavilonu šimpanzů a k návrhu expozice pro pandu červenou.

Z realizace nových expozic je nutné zmínit venkovní výběh koček pouštích u objektu terária a akvarijní expozici složenou z jedenácti sladkovodních nádrží v návštěvnické chodbě pavilonu Exotarium. Také jsme rozšířili a vybavili bazénem odstavný výběh ledního medvěda.

V dolní části zoo jsme zbudovali nový rozvod užitkové vody v délce asi 500 metrů i s odbočkami. Rozvod zásobuje především expozice, které vyžadují vysokou spotřebu užitkové vody a které dosud musely využívat drahou vodu pitnou, jako jsou například expozice ledních medvědů, hnědých medvědů, lachtanů, tygrů, vlků a bobrů. Také jsme dokončili rozšíření výběhu vikuní a stavbu nové voliery sýčků.

Podél provozních cest, které vedou zahradou v délce asi 3 km, jsme instalovali osvětlení s úspornými LED-žárovkami. Pohyb zaměstnanců v ranních a večerních hodinách je nyní mnohem bezpečnější.

Sesuv svahu za voliérou orlů kamčatských po deštích v letním období si

TECHNICKÝ ÚSEK

TECHNICAL DEPARTMENT

vyžádal opravu poškozeného pletiva, sanaci svahu a odvoz sesutého materiálu.

Z větších oprav lze připomenout dokončení rekonstrukce terasy u lachtanů, opravu terasy v budově restaurace U Tygra a terénní úpravy včetně oprav tří vodních nádrží ve výběhu vlků. Dále jsme opravovali cesty a upravovali chovatelská zařízení v nově získaném areálu záchranné stanice v Jinačovicích, vyměnili jsme kotel ve skleníku, posílili klimatizaci v budově restaurace U Tygra, vyměnili kalové čerpadlo v expozici bobrů, vyměnili olej v trafostanici v Kníničkách, opravili povrch cest v areálu zoo a plochu parkoviště před vstupem do zoo.

Služební vozidla najela o 1 275 km více než v roce 2012, přitom spotřebovala o 1 120 l méně pohonných hmot.

Vláček pro přepravu návštěvníků rozvezl od dubna do října téměř 48 500 osob, což bylo o 8 000 více než v roce 2012.

Útvar úpravy zeleně vysadil přibližně 900 sazenic letniček v expozicích i v areálu. Dále doplnil starší výsadbu skalniček u kamčatských chalup, u expozice kamčatských medvědů a voliér severských ptáků na Beringii, trvalky vysadil v parteru před pokladnami a jinde. K údržbě stávající zeleně a výsadbě nových rostlin patřila i obnova lesních porostů – naši zahradníci vysadili v zoo kolem 300 dubů a buků.

Útvar správy majetku zajišťoval výkon veřejné služby, veřejně prospěšných prací, obecně prospěšných prací, úklid areálu zoologické zahrady a interní opravy a údržby.

V nastávajícím období se pracovníci úseku zaměří především na vytváření, případně dokončení nových expozicí, a to jak samostatně, tak společně s externími dodavateli. Čeká je například finalizace souboru sladkovodních akvárií v pavilonu Exotarium, rekonstrukce terasy u lachtanů, zřízení průchozí voliéry drobného ptactva, realizace nového venkovního výběhu koček pouštních, rozšíření výběhu mar stepních a položení nových rozvodů užitkové vody až do horní části zoo. Pracovníci úseku dále chtějí dokončit rozpracované projektové dokumentace a pokračovat na dalších stupních již zahájených projekčních prací, které se týkají nového parkoviště.

*Ing. Miroslav Janota,
vedoucí technického úseku*

SUMMARY: An event of significant importance, and not only for the Technical Department, but for the whole zoo, was the long-awaited commencement of building work on three new exhibits – the African village, the kangaroo enclosure and the eagle aviary. The first excavation work was begun by one company on all three building sites at once in October. Both European Union funding and the City of Brno contributed to the financing of what is the largest investment in the history of the zoo.

The building work should be complete in spring 2014. The zoo financed various projects itself: design work on studies for an outdoor enclosure for chimpanzees, an outdoor run for Anubis baboons, a lion enclosure, a musk ox exhibit and an aviary for small birds. We also financed design work on a proposal for alterations to the interior spaces of the chimpanzee pavilion and a proposal for a red panda exhibit. The following new exhibits realised in 2013 should be mentioned: an outdoor run for

sand cats by the terrarium building, and an aquarium exhibit composed of eleven freshwater tanks in the Exotarium pavilion. We have also extended and equipped the pool in the separate polar bear enclosure. In the lower part of the zoo we have built a new utility water pipeline measuring around 500 metres in length, including branches. The pipeline mainly supplies exhibits with high utility water requirements that previously had to utilise expensive drinking water.

ZAHRANIČNÍ STYKY

FOREIGN CONTACTS

Pracovníci Zoo Brno v roce 2013, podobně jako v předešlých letech, nechyběli na většině pravidelných jednání mezinárodních profesních organizací, konferenci jedné z nich dokonce sami uspořádali. Také organizovali a uskutečňovali transporty při výměnách zvířat, které mohou, podobně jako jednání profesních organizací, posloužit i při výměně chovatelských zkušeností – bez styků se zahraničím nelze ohrožené zvířecí druhy úspěšně chovat.

Pracovní cestu na **schůzi výboru Euroasijské asociace zoo a akvárií (EARAZA)** v Zoo Moskva uskutečnil ve dnech 12. až 16. března asistent ředitele Zoo Brno RNDr. Bohumil Král, CSc. Moskevské vedení EARAZA informoval především o tom, že brněnská zoo je připravena uspořádat v červnu v Brně výroční konferenci této asociace. Při jednání na sekretariátě EARAZA se dr. Král podílel na přípravě materiálů pro brněnskou konferenci, zejména témat tzv. kulatých stolů, a s Vladimírem Fainsteinem ze Zoo Tallinn dohodl způsob prezentace výročních zpráv výzkumných programů zaměřených na ohrožené druhy zvířat a financovaných z rozpočtu EARAZA.

Ředitel Zoo Brno MVDr. Martin Hovorka, Ph.D., se během pracovní cesty, podniknuté ve dnech 20. až 27. dubna, v řeckých Athénách účastnil **Setkání ředitelů zoologických zahrad Evropské asociace zoo a akvárií (EAZA), spojeného s jarním zasedáním konference EAZA** (EAZA Directors' Day and Spring Council 2013). Účelem cesty bylo také dojednání podmínek reakreditace členství Zoo Brno v EAZA. (Zmíněné

reakreditační řízení pak proběhlo v Zoo Brno od 3. do 5. června za účasti komise EAZA, která konstatovala s uznáním, že Zoo Brno si členství v asociaci zaslouží plným právem). S vedením EAZA ředitel Zoo Brno v Athénách dojednal prodloužení termínu odevzdání podkladů pro reakreditaci do 15. května. Dále se účastnil všech jednání hlavního progra-

mu konference a s šéfy členských zoo dohodl možnosti další spolupráce zejména při výměně zvířat a organizování společných chovů.

Zástupci 77 zoologických zahrad a dalších zoologických institucí se ve dnech 26. až 31. května sešli na **19. výroční konferenci EARAZA**, kterou jako hostitel uspořádala brněnská zoo v hote-

Delegáti konference přicházejí do expozičního souboru Beringie/Conference delegates are coming to the Beringia exposition

ZAHRANIČNÍ STYKY

FOREIGN CONTACTS

Přivítání delegátů konference EAZA na půdě Zoo Brno. Vpravo prezident EAZA Vladimír V. Spicin, vlevo ředitel Zoo Brno Martin Hovorka/The welcome of EAZA conference delegates in Brno Zoo. EAZA Chairman Vladimir V. Spitsin on the right, Brno Zoo Director Martin Hovorka on the left

lu Santon na břehu Brněnské přehrady. Obrovskou výhodou bylo, že veškerá jednání konference mohla proběhnout ve společenských místnostech přímo v budově hotelu a delegáti nemuseli, tak jako tomu jinde často bývá, dojíždět do ji-

ných, vzdálených zařízení. Delegáti pocházeli z patnácti zemí, většinou nástupnických států bývalého Sovětského svazu, ale také z Česka, Slovenska, Polska, Německa, Švýcarska a Izraele. Čestným hostem konference byl Gerald Dick, vý-

konný ředitel Světové asociace zoo a akvárií (WAZA). V hlavním programu konference byla téměř denně veřejná i neveřejná zasedání, probíhající v konferenčních sálech hotelu Santon. Neveřejná zasedání se zabývala hospodařením asociace, zprávou o její činnosti a hlasováním o novém sedmičlenném výkonném výboru, do něhož byl zvolen i ředitel Zoo Brno MVDr. Martin Hovorka, Ph.D. Také doprovodný program byl bohatý. Součástí prohlídky expozic Zoo Brno byl církevní obřad posvěcení kamčatských chalup, vedený otcem Jozefem Fejsakem, duchovním správcem Pravoslavné církevní obce při chrámu svatého Václava v Brně. Účastníci konference se seznámili s architektonickými památkami Brna a navštívili Mendlův památník ve starobrněnském klášteře, prohlédli si jeskyně Moravského krasu, vyškovský zoopark a vyškovský pivovar. Jeden den věnovali takzvaným kulatým stolům, jednáním probíhajícím v hotelu Santon ve čtyřech odborných sekcích – vzdělávání, nové stavby a expozice, problematika chovu medvědů v zoologických zahradách a programy záchrany vzácných druhů. Šestý den konference se delegáti rozjeli zpátky domů. Věříme, že budou na pobyt v Brně a jeho okolí rádi vzpomínat.

Na **Setkání pracovníků slovenských, českých a polských zoo**, které se konalo 12. až 15. června v Košicích, ze Zoo Brno odcestoval asistent ředitele Zoo Brno MVDr. Zvi Friedman a kurátoři MVDr. Miroslava Friedman, RNDr. Petr Suvorov, Ph.D., a Mgr. Petr Šrámek. Osobní kontakty, navázané na tomto

Kamčatské chalupy posvětil otec Jozef Fejsak/Father Jozef Fejsak has sanctified the Kamchatka cottages

ZAHRANIČNÍ STYKY

FOREIGN CONTACTS

setkání, se příznivě odrazilo na další spolupráci zúčastněných zahrad.

Asistent ředitele Zoo Brno RNDr. Bohumil Král, CSc., podnikl ve dnech 5. až 10. září **služební cestu** do Lževska v Rusku, kam jej pozvala ředitelka tamní **Urdmutské zoologické zahrady** na oslavy pátého výročí otevření této instituce. Dr. Král v Zoo Lževsk diskutoval s účastníky oslav, setkal se s představiteli města a zájmových organizací a zajímal se o úspěšný chov lvounů medvědí. Po odjezdu z Lževska navštívil Zoo Kazaň, kde se setkal s jejím ředitelem, představiteli města a hlavním architektem, s nimiž konzultoval možnosti zřízení nové zoo v Kazani.

Na výroční konferenci EAZA, konané v Edinburku ve Velké Británii ve dnech 25. až 28. září, brněnskou zoo reprezentovali ředitel MVDr. Martin Hovorka, Ph.D., jeho asistent MVDr. Zvi Friedman, kurátorka savců MVDr. Miroslava Friedman a vedoucí vzdělávacího úseku Bc. Jana Hadová. Všichni se účastnili plenárního zasedání vyhodnocujícího kampaň EAZA na záchranu ohrožených zvířat jihovýchodní Asie, především kriticky ohrožené antilopy saoly (objevené v pralesích regionu teprve v roce 1992). EAZA poté na plénu vyhlásila svou novou kampaň pro období 2013/2015, nazvanou Od pólu k pólu. Představiteli kampaně se stala dvě zvířata – medvěd lední (zastupující Arktidu) a tučňák královský (zastupující Antarktidu). Kampaň se zaměřuje na úspory energií a pod heslem Pull the plug (vytáhni zástrčku) upozorňuje na to, že i malé změny lidského chování mohou pomoci zachránit

životní prostředí zvířat z polárních oblastí. Pracovníci Zoo Brno se dále účastnili jednání zaměřených na legislativu a podmínky chovu zvířat v zoologických zahradách a administrativních, výzkumných a odborných zasedání. Ředitel zoo byl přítomen na všech zasedáních orgánů EAZA, určených ředitelům členských zoo, kde probíhala jednání o stanovách a hlasování o rozpočtu asociace, a na všech slavnostních akcích pořádaných v rámci zasedání konference. Pracovníci Zoo Brno také společně navštívili Zoo Edinburk.

MVDr. Martin Hovorka, Ph.D., brněnskou zoo také reprezentoval na **výroční konferenci Světové asociace zoo a akvárií (WAZA)**, která se uskutečnila ve dnech 12. až 18. října v zoologické zahradě Disney's Animal Kingdom ve městě Orlando ve státě Florida (USA). One World, One Plan, One Hope (jeden svět, jedna vize, jedna naděje), to byla hlavní idea konference zaměřené na udržení biodiverzity – komplikovaného fenoménu současného globalizovaného světa. Dr. Hovorka se během konference účastnil přednášek, plenárních zasedání a workshopů orientovaných na činnost zoologických zahrad a akvárií v oblasti záchranných programů ex situ a in situ, na něž pak navazují vzdělávací aktivity informující širokou veřejnost o nezastupitelné úloze zoo a akvárií v této oblasti. Přednášky, zasedání a workshopy dále uváděly interdisciplinární přístupy v péči o zvířata při dodržování pravidel welfare a zavádění nových způsobů plánování zaměřených na koncepci ochrany životního prostředí, přírody, přírodních

zdrojů a udržitelného rozvoje v globálním měřítku.

Během pracovní cesty do Nizozemí, kterou vykonal ve dnech 8. až 13. prosince, asistent ředitele zoo MVDr. Zvi Friedman absolvoval v sídle výkonného ředitelství EAZA v Amsterdamu školicí **kurs ovládání chovatelského počítačového programu** Basic breeding program management. Školení poskytla partnerská organizace EAZA, EAZA Academy Courses. Dr. Friedman v Amsterdamu také navštívil tamní Zoo Artis.

Z transportů zvířat připomeňme dva nejdůležitější. Pro další chov sobů polárních byla významná výměna čtyř samic. RNDr. Petr Suvorov, Ph.D., Bc. Petr Pokorný a Karel Novotný provedli ve dnech 26. až 28. listopadu **odvoz čtyř samic sobů** do Zoo Duisburg v Německu, odkud pak dovezli do Brna stejný počet samic téhož druhu, odchovaných v Duisburgu. Cestu využili také k předání samce leguána kubánského do Zoo Děčín a k převzetí samce turaka šedého v Zoo Heidelberg.

Samici lachtana jihoamerického transportovali ve dnech 17. a 18. prosince ze Zoo Brno do Zoo Lipsko v Německu Mgr. Ondřej Kott, Mgr. Petr Šrámek a Ing. Pavel Čech.

Chov lachtanů jihoamerických jsme ukončili a dovoz tří lachtanů medvědí, které jsme umístili do uvolněné expozice po lachtanech jihoamerických, se uskutečnil ze Zoo Moskva 20. prosince v režii ruských kolegů.

Bc. Eduard Stuchlík

ZAHRANIČNÍ STYKY

FOREIGN CONTACTS

SUMMARY: In the course of a business trip to Athens, Greece, made between 20th and 27th April, the Director of Brno Zoo, MVDr. Martin Hovorka, Ph.D., participated in the European Association of Zoos and Aquaria (EAZA) Directors' Day and Spring Council 2013. The aim of the trip was also to negotiate the conditions for the reaccreditation of the membership of Brno Zoo in EAZA. (The afore-mentioned reaccreditation proceedings then took place at Brno Zoo between 3rd and 5th June, conducted by an EAZA accreditation committee which stated, with enthusiasm, that our zoo fully deserved to retain its membership in the European association).

Representatives of 77 zoological gardens and other zoological institutions met between 26th and 31st May at EAZA's 19th anniversary conference, which Brno Zoo hosted at the Santon hotel on the banks of Brno reservoir. This had the great advantage that all proceedings connected with the conference could take place in the assembly rooms onsite at the hotel and delegates had no need to travel between separate locations. The delegates came from fifteen countries, most of them successor states of the former Soviet Union, but also including the Czech Republic, Slovakia, Poland, Germany, Switzerland and Israel. The

honoured guest at the conference was Gerald Dick, Executive Director of the World Association of Zoos and Aquariums (WAZA). The main programme of the conference included public and non-public meetings which took place in the conference halls at the Santon Hotel. The non-public meetings were concerned with the financial management of the association, reports on its activities and the election of a new seven-member executive committee, to which the Director of Brno Zoo, MVDr. Martin Hovorka, Ph.D., was also voted. The accompanying programme also had plenty to offer. Part of the tour of Brno Zoo's exhibits was given over to a church service consecrating the zoo's Kamchatkan cottages led by Father Jozef Fejsak, spiritual administrator for the parish of St Wenceslas Orthodox Church in Brno. Conference participants were acquainted with Brno's architectural monuments and visited Mendel's memorial at St Thomas's Abbey, viewed caves in the Moravian Karst region, and visited Vyškov Zoopark and Vyškov brewery. One day was given over to so-called round tables, meetings taking place in the Santon Hotel in four specialised sections – education, new structures and exhibits, issues with the keeping of bears in zoos, and endangered species protection programmes.

At the EAZA anniversary conference held in Edinburgh, Great Britain, between the days of 25th and 28th September, Brno Zoo was represented by Director MVDr. Martin Hovorka, Ph.D., his assistant MVDr. Zvi Friedman, the Curator of Mammals MVDr. Miroslava Friedman, and the Head of the Education Department, Bc. Jana Hadová. They all attended the plenary sessions evaluating the EAZA campaign for the protection of endangered species in Southeast Asia. EAZA then announced a new campaign for 2013/2015, with the title Pole to Pole. The campaign draws attention to the great biodiversity of polar regions, and to the importance of saving energy. Under the slogan "Pull the plug" it points out that even small changes in human behaviour can help to save the environments of animals, and not only in polar regions.

MVDr. Martin Hovorka, Ph.D., also represented Brno Zoo at the anniversary conference of the WAZA, which took place between 12th and 18th October at Disney's Animal Kingdom in the city of Orlando in Florida (USA). One World, One Plan, One Hope – this was the main idea behind the conference, which was focused on the maintenance of biodiversity – a complicated phenomenon of today's globalised world.

VZDĚLÁVACÍ ÚSEK

EDUCATIONAL DEPARTMENT

Vzdělávací úsek pracoval v roce 2013, po předcházející reorganizaci propagačně vzdělávacího úseku, pouze ve čtyřech lidech. Hlavními aktivitami formálního vzdělávání byly výukové programy a exkurze určené především žákům základních škol a studentům škol středních, k nim se přidružovala příprava a doprovod pravidelných návštěv pacientů kliniky dětské onkologie i klientů speciálních institucí (domova pro osoby se zdravotním postižením Srdíčko, sdružení Veleta, služby sociální péče Tereza) v naší zoo a pravidelné výjezdy s kontaktními zvířaty do speciální školy Elpis.

Do sféry neformálního vzdělávání spadala činnost Stanice mladých přírodovědců, při níž pracovalo sedm odborných skupin, osmou byl Nízkoprahový klub. Pracovníci úseku se opět podíleli na přípravě a vedení prázdninových příměstských táborů. Dlouhodobě také zaznamenáváme velký zájem o vzdělávací jednodenní workshop, pořádaný o podzimních prázdninách, během něhož se děti dozvědí, jak pečovat o zvířátka, která chovají doma.

Pracovníci úseku rovněž připravovali různé vzdělávací akce pro veřejnost, většinu z nich doprovázela soutěžní stezka či soutěžní kvízy. Patřilo k nim například Putování za zvířaty severu či Den pro seniory – obě akce byly navíc doplněny o speciální komentovaná krmení u vybraných druhů zvířat.

Pokračovala také spolupráce s vysokými školami – s Pedagogickou a Přírodovědeckou fakultou Masarykovy univerzity, s ústavem marketingu Provozně ekonomické i Lesnické fakulty Mende-

lovy zemědělské a lesnické univerzity, s Fakultou veterinární hygieny a ekologie Veterinární a farmaceutické univerzity a s Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích. Studenti docházeli do zoo jak v rámci běžné výuky, tak i při zpracovávání bakalářských a magisterských prací.

Nově jsme navázali spolupráci se Střední průmyslovou školou chemickou v Brně, jejíž studenti se v zoo podíleli na dvou vzdělávacích akcích zaměřených na přírodní vědy – jedna byla určena běžným návštěvníkům, druhá školákům.

Rada města Brna v listopadu 2011 schválila, že brněnská zoologická zahrada bude provozovat Středisko ekologické výchovy Hlídka 4, které vzniká ze zchátralého objektu bývalé prachárny hradu Špilberk. V průběhu roku 2013 měla zoologická zahrada za úkol zvládnout všechny organizační náležitosti předcházející spuštění provozu ekocentra, kde budou probíhat výukové programy zaměřené na veřejnou zeleň a ekologii města, školní programy ekologicko-historické, programy pro matky s dětmi, osvětové akce pro veřejnost a o prázdninách příměstské tábory. Zázemí tu najdou různé ekologické kluby či sdružení. Rekonstrukce objektu Hlídka 4 by měla být dokončena v prvním pololetí roku 2014.

Stejně jako v roce předcházejícím pokračovala i v roce 2013 veřejná sbírka k projektu Kura Kura – želvy v ohrožení. Cílem projektu je zřídit vzdělávací centrum pro domorodce i turisty a návštěvníky ostrova Nusa Penida, ležícího poblíž ostrova Bali v Indonésii. Vybraná částka

bude použita na vybavení a zahájení provozu záchraného centra.

Výroční konference Evropské asociace zoo a akvárií (EAZA) v září 2013 v britském Edinburku vyhlásila novou ochrannou kampaň Od pólu k pólu, obracející pozornost k fauně Arktidy a Antarktidy, která vyniká vysokou rozmanitostí. Přední evropská zoo a akvária budou prostřednictvím EAZA společně s Arktickým akčním týmem (AAT, Arctic Action Team) a dalšími partnery zvyšovat povědomí o významu přírody polárních oblastí i změnách klimatu a především si klade za cíl stimulovat změnu chování lidí ve prospěch udržení biodiverzity nejen v polárních oblastech. Pracovnice úseku sestavily nový výukový program Od pólu k pólu, který začnou nabízet školám od začátku roku 2014, a současně připravily soutěžní stezku na stejné téma, určenou školním kolektivům a při akcích pro veřejnost také běžným návštěvníkům zahrady.

Pod záštitou primátora města Brna Romana Onderky uspořádala naše zoo 19. výroční konferenci Euroasijské regionální asociace zoologických zahrad a akvárií (EAPAZA), které se ve dnech 26. až 31. května 2013 zúčastnilo na 170 ředitelů a zástupců zoologických zahrad ze 14 zemí.

Vzdělávací aktivity rozšiřuje pořádání výstav, v roce 2013 mohli návštěvníci zoo zhlédnout dvě. V jedné z kamčatských chalup expozičního souboru Beringie je dlouhodobě umístěna výstava fotografií Vladimíra Špilenoka, zhotovených v Kronocké státní biosférické rezervaci na Kamčatce. Výstava Tajuplný

VZDĚLÁVACÍ ÚSEK

EDUCATIONAL DEPARTMENT

mikrosvět probíhala do konce roku 2013 v budově terárií, sousedící s pavilonem Tropické království. Fotografie preparátů zhotovených z tkání živočišných orgánů byly pořízeny pomocí elektronových mikroskopů.

Jak je vidět, pracovní náplň vzdělávacího úseku je velmi pestrá a různorodá. Vybraná témata z úvodního přehledu bychom nyní rádi pojednali podrobněji, ať už to budou výukové programy, návštěvy handicapovaných dětí i dospělých v zoo či naopak dojíždění výukových pracovníků do různých ústavů sociální a zdravotní péče, činnost Stanice mladých přírodovědců nebo oblíbené Prázdniny v zoo... Na závěr ještě připomeneme tři nejzajímavější vzdělávací akce pořádané v zoologické zahradě pro veřejnost.

Výukové programy

Vzdělávací pracovníci Zoo Brno nabízel v roce 2013 školám různých typů patnáct výukových programů. I nadále byly v nabídce takzvané samoobslužné listy, které umožní exkurzi zoologickou zahradou pouze za doprovodu vyučujícího (asistence pracovníka zoo není nutná). Další nově nabízenou aktivitou pro školní kolektivy (třídy i školy) byly soutěžní stezky. V areálu zoologické zahrady rozmístíme sérii otázek, které děti během procházky zodpovídají. O zmíněné soutěžní stezky a pracovní listy byl velký zájem, v roce 2013 jich využilo 3 254 dětí.

Výukové programy jsme připravili pro děti z mateřských škol, žáky základních škol a studenty škol středních. Posledně jmenovaní měli k dispozici čtyři výukové programy, žáci z prvního stupně základ-

Výukový program Od rovníku pólům – demonstrace lebky adaxe/The educational program „From the equator to the poles“ – the tutorial with the adax cranium
Photo by Jana Galová

ních škol osm, žáci druhého stupně základních škol rovněž osm a děti z mateřských škol dva výukové programy. Každý program je koncipován do dvou částí, celková délka představuje dvě vyučovací hodiny. První část probíhá v audiovizuálním sále ve správní budově zoo. Přednášku doplněnou dotazy žáků pracovník zoo zpestřuje ukázkou živého zvířete a přírodnin, spouští powerpointovou prezentaci či promítá videosnímek. Druhou část programu děti absolvují v areálu zoo, na závěr vyplní pracovní list.

Vzdělávací pracovníci v roce 2013 i nadále nabízeli výukový program nazvaný Kampaň na záchranu velkých zvířat jihovýchodní Asie, určený žákům základních škol i studentům škol středních. Program seznamuje s novými a méně známými druhy zvířat daného regionu, ale také s negativními údaji o vybíjení těchto zvířat i přeměně pralesů na plan-

táže palmy olejné. Žáci a studenti se také dozvěděli o možnostech ochrany přírody dané oblasti a zejména o tom, jak sami mohou k ochraně přírody tohoto regionu změnou svého spotřebitelského chování přispět. Nakonec si prohlédli zvířata jihovýchodní Asie, chovaná v zoo.

Základní a střední školy projevovaly největší zájem o výukové programy Od rovníku k pólu, Etologie a Stopujeme zvířata, které se týkají fauny a flóry různých podnebných pásů a také savců žijících na území ČR. V roce 2013 proběhlo v Zoo Brno 79 výukových programů, kterých se zúčastnilo 1 422 žáků či studentů a společně s těmi, kteří vyplňovali samoobslužné listy, využilo možnosti ekologického vzdělávání v zoo 4 676 žáků a studentů.

Pro studenty vysokých škol připravujeme přednášky a prohlídky zoo s odpo-

VZDĚLÁVACÍ ÚSEK

EDUCATIONAL DEPARTMENT

Výukový program Od rovníku pólům – demonstrace obratlů páteře žirafy/The educational program „From the equator to the poles” – the tutorial with the spine vertebrae of giraffe Photo by Jana Galová

vidajícím odborným výkladem. O praktickou výuku studentů Veterinární a farmaceutické univerzity se stará veterinář Zoo Brno MVDr. Stanislav Mazánek, Ph.D. Na odborné exkurze přišli do zoo studenti Přírodovědecké a Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. V roce 2013 proběhlo v zoo 9 odborných programů pro vysoké školy, kterých se zúčastnilo 486 studentů.

Narozeninové párty

Do služeb nabízených veřejnosti byly také zařazeny dětské narozeninové párty, pořádané pro tři až deset dětí ve věku od šesti do desíti let. Oslavy se konaly v příjemném prostředí zoo od pondělí do pátku mezi 14. a 16. hodinou. Cena 250 Kč zahrnovala vstup do zoo pro jedno dítě, průvodce po dané trase, občerstvení a malý dárek oslavenci. Skupiny doprovázely nejvýše tři dospělé osoby

(podle počtu dětí), které měly vstup do zoo zdarma. V roce 2013 využilo tuto službu 53 dětí.

Program narozeninové párty má dvě varianty. Po celý rok mohou účastníci volit návštěvu Tygřích skal a pavilonu opic, kde od chovatelů uslyší zajímavé příběhy ze života zvířat. Následuje pohostění v restauraci U Tygra, kde poté papoušek Eda předá oslavenci dárek. Skupina může posléze podniknout individuální prohlídku zoo. Sezonní varianta přichází v úvahu jen za příznivého počasí. Děti vyjíždějí vláčkem k Dětské zoo, kde si prohlédnou stáje a povozí se na ponících. Po projížďce odcházejí do indiánské vesnice, kde zapálí táborový oheň, opékají špekáčky, zhotovují indiánské čelenky a zdobí obličejy indiánskými motivy. Oslavenec i v tomto případě dostává při rozloučení malý narozeninový dárek. Také účastníci této varianty mohou pokračovat v individuální prohlídce zoo až do konce návštěvních hodin.

Umíte se postarat o svého miláčka?

O podzimních prázdninách proběhl v Zoo Brno naučný program pro děti Umíte se postarat o svého miláčka? Určen byl pro skupiny pěti až deseti dětí ve věku osmi až dvanácti let. Cena 400 Kč pro jedno dítě zahrnovala vstup do zoo, oběd s nápojem a další nápoje, konzultaci lektora, zdravotní dozor, textové materiály a malý dárek. Během jednodenního prázdninového pobytu v zoo (od 8 do 16 hod.) se děti dozvěděly, jak pečovat o zvířátka, která mají doma, co jim prospívá a co naopak škodí, jaké

krmení jim připravit apod. Tuto službu, zavedenou v roce 2012, využilo celkem dvacet dětí.

Návštěvy pacientů kliniky dětské onkologie

Zoo Brno spolupracuje s Klinikou dětské onkologie Fakultní dětské nemocnice v Brně od roku 1998. Návštěvy malých pacientů se konají od března do prosince, s přestávkou o letních prázdninách. Jedna z návštěv bývá věnována výletu do jiné zoo. V roce 2013 se návštěvy v Zoo Brno uskutečnily 21. 5., 10. 9. a 3. 12. 2013, účastnilo se jich 62 dětí v doprovodu 65 dospělých (příbuzných či zdravotnického personálu).

Vzhledem k jejich zdravotnímu stavu se děti pohybují po areálu zoo většinou mikrobusem nebo na elektrických vozících, které na zajímavých místech zastaví a děti si případně na určitou dobu vystoupí. Po prohlídce se vždy těší na občerstvení v restauraci U Tygra, kde jim výborně chutná. Tam děti také dostávají malý dáreček.

Na květen jsme dětem z onkologie připravili návštěvu zoo se zaměřením na severská zvířata. Akce se účastnilo 30 dětí a 20 rodičů, kterým prohlídku zahrady tentokrát zpříjemnila a usnadnila jízda turistickým vláčkem. Chovatel Milan Šebesta předvedl krmení medvědů kamčatských, samice Kamčatky a mláďat Kuby a Tobyho. Jejich otec, samec Jelizar, oddělený v sousedním výběhu, se při krmení postavil na zadní nohy, „zamával“ a všechny přítomné tak nenechal na pochybách, že medvěd kamčatský je druhý největší poddruh medvěda hnědé-

VZDĚLÁVACÍ ÚSEK

EDUCATIONAL DEPARTMENT

Mikulášská nadílka pro pacienty kliniky dětské onkologie/Saint Nicholas Day for patients of Pediatric Oncology Clinic

ho. Děti s velkým zájmem sledovaly, jak samice medvěda ledního Cora i s mláďaty Nanukem a Kometou střemhlav skáčou pro krmení do bazénu, kam jim pamlsky házel chovatel Jaroslav Jasínek. U expozice sobů děti trpělivě poslouchaly komentované krmení chovatele Luboše Galy a pozorovaly sobici Kristýnku, kterou si po malé pacientce přejmenovaly na Kikinku. Děti doprovázené dospělými zakončily výlet do zoo v restauraci U Tygra, kde po malém občerstvení dostaly od pracovníků vzdělávacího úseku zoo dárčky.

V září jsme se s pacienty dětské onkologie vydali na výlet do malebných jižních Čech, do Zoo Ohrada v Hluboké nad Vltavou. Přivítal nás ředitel Ing. Vladimír Pokorný s vedoucím marketingu Martinem Švihlem a vedoucím oddělení vzdělávání RNDr. Romanem Kösslem. Zoologickou zahradou, která

leží na břehu velkého Munického rybníka, nás provázela Michaela Hartlová z oddělení vzdělávání. Děti s nadšením přijaly házení piškotů medvědími bráškům Benovi a Dickovi, kteří se v Zoo Ohrada narodili. Od chovatelky se dozvěděly, že medvědí kluky čeká velká

oslava jejich 25. narozenin. Navštívily také ekologické centrum, kde si pohladily drobné savce, pozorovaly spoustu plazů a mohly si potěškat nádhernou krajinou královskou. Nevynechaly návštěvu expozice vydry říční, která je symbolem Zoo Ohrada. Prošly si nově vybudovanou částí zoo věnovanou velkým šelmám palearktické oblasti, kde pozorovaly tygra ussurijského Olivera. Od průvodkyně Martiny zjistily, že v této části zoo bude časem k vidění i medvěd plavý, který patří mezi nejpřísněji chráněná zvířata na světě. Výlet zakončily krmením zvířátek na dětské zoo a dobrým obědem v restauraci přímo u dětské zoo.

Poslední návštěva v roce probíhá vždy ve znamení blížících se Vánoc. Mikulášská besídka, které se v doprovodu rodičů a zdravotníků účastnilo 18 dětí, se uskutečnila 3. prosince. Ředitel zoo, MVDr. Martin Hovorka, PhD., děti a další hosty slavnostně přivítal v přednáškovém sále správní budovy. Sbor studentů pedagogické fakulty

Anděl rozdává dárky/The angel giving out gifts

VZDĚLÁVACÍ ÚSEK

EDUCATIONAL DEPARTMENT

Studenti pedagogické fakulty zazpívali vánoční koledy/Students of the Faculty of Education sang Christmas carols

Mikulášské nadílce předcházelo i vystoupení Brněnských písničkových tetin/For children also sang and played the Duo Aunts of Brno

Kobové a miniappalooussa na Mikulášské nadílce/Cobs and miniappalooussa on the Saint Nicholas Day

Krmení kobů/Feeding of cobs

VZDĚLÁVACÍ ÚSEK

EDUCATIONAL DEPARTMENT

Krmení kobů (detail)/Feeding of cobs (detail)

Krmení lam/Feeding of lamas

Účastníci mikulášské nadílky/Saint Nicholas Day participants

VZDĚLÁVACÍ ÚSEK

EDUCATIONAL DEPARTMENT

Masarykovy univerzity pod vedením PhDr. Blanky Knopové zpěvem koled na- vodil vánoční atmosféru a některé děti si koledy zazpívaly na pódiu se studenty. Brněnské písničkové tetiny Matylda a Klotylda dětem zahrály pohádkové představení S tetinami zpívání o zimě a vánocích. Pro děti a hosty bylo připra- veno pohoštění.

Druhá část vánočního setkání se ode- hrála na prostranství před expozicí Beringie, kam chovatelé Luboš Klíma, Šárka Neveselá, Jana Moravcová, Klárka Vondráková, Petr Šrámek a Štěpán Machek přivedli kontaktní zvířata – irské koby Dannyho a Clifa, lamy a poníky. Za dětmi přišel Mikuláš s košem plným dár- ků, doprovázený andělem a čertem. Také děti přinesly dárčky – ovoce a zeleninu –, jimiž čtvernohé přátele nakrmily. Vánoční

besídku uzavřelo společné foto. S dětmi, rodiči a hosty se rozloučil ředitel zoo zazvoněním zvonečku a přáním krás- ných Vánoc a šťastného nového roku 2014.

Děti s rodiči i lékařským personálem do zoo velmi rády jezdí, pobyt mezi zví- řaty na ně blahodárně působí a všechny zúčastněné alespoň na chvíli vytrhne z každodenních starostí. Přestože je organizace návštěvy těžce nemocných dětí velmi náročná, stojí za to v úsilí po- kračovat a pomáhat těm, kteří pomoc potřebují. Od roku 1998 proběhlo v Zoo Brno 81 návštěv malých pacientů, třináct výletů do jiných zoo a akcí se celkově účastnilo 1 246 dětí a 1 100 rodičů.

Obrovský dík patří také Mgr. Aleši Jaroškovi a Mgr. Pavlu Petrovi z cestov- ní kanceláře AI & Pa, kteří od roku 2005

přivážejí děti sponzorsky autobusem z nemocnice do Zoo Brno, kde je rovněž vozí po areálu zahrady.

Noc snů

Mezinárodní akce Dreamnight at the Zoo – Noc snů proběhla v roce 2013 v Zoo Brno podeváté. Handicapované a dlouhodobě nemocné děti v doprovodu příbuzných hostila naše zoo v pátek 7. června od 18 do 22 hod. Připravili jsme pro ně komentovaná krmení, po soumraku byly expozice nasvícené, stejně jako ces- ty vedoucí areálem, a na pódiu U Velblouda probíhal zábavný program. Přichystáno bylo občerstvení, výtvarná díl- na a děti dostaly malý dárek – upomínku na mimořádnou návštěvu zoo.

O oblíbenosti Noci snů v Zoo Brno svědčí časté dotazy, kladené již od dubna a zjišťující, zda a kdy se tato akce opět uskuteční, jaký bude program a jestli nezapomeneme tazatele opět pozvat. Pozvání na Noc snů obdrželi například kli- enti Sdružení pro pomoc mentálně posti- ženým (SPMP Brno), Sjednocené organi- zace nevidomých a slabozrakých (SONS Brno), klienti domovů pro osoby se zdra- votním postižením Neumánek, Tereza, Srdíčko, Domino a Gaudium, dále také speciální školy, jako například ZŠ Palackého, Mateřská, základní a praktická škola Elpis a mnoho dalších.

Pro účastníky Noci snů byl připraven bohatý kulturní program. Country kapela Noví Kaskadéři hrála od 18 do 22 hod. Na pódiu vystoupilo divadlo Koráb a ta- neční skupiny Abanico, Komiňáček a Mimi Fortunae. Dále si mohli účastníci prohlédnout dravé ptáky ze záchrané

Ukázka přírodnin na Noci snů/A demonstration of the products of nature at the Dreamnight
Photo by Jana Galová

VZDĚLÁVACÍ ÚSEK

EDUCATIONAL DEPARTMENT

stanice v Rajhradě. Na ponydromu v režii společnosti Equicom probíhaly ukázky práce s koňmi a různé soutěže s „koňskou“ tematikou. Děti si v prostorách Dětské zoo pohladily králíky, morčata, kozy, ovce a další zvířátka, na stanovišti s přírodninami si mohly např. potěžkat parohy či pštrosí vejce nebo si prohlédnout slevky hadů. Pro ty odvážnější byla připravena jízda na ponících. Na památku si děti odnášely ve výtvarné dílně vlastnoručně vyrobený dárek a na obličej namalované zvířátko. U výběhů surikat, bizonů, pekariů, tygrů, nestorů a společného výběhu zeber, žiraf, pakoňů a pštrosů probíhala komentovaná krmení.

Návštěvníky Noci snů vozil po zoo vláček, takže se do horních partií zahrady, kde probíhalo hlavní dění, dostali i méně pohybliví a vozičkáři. O významu akce svědčí i fakt, že Noci snů se účastnilo přibližně 2000 osob, mezi nimiž bylo 950 postižených dětí.

Elpis

Od začátku školního roku 2004/05 zajíždějí výchovní pracovníci zoo s kontaktními zvířaty mezi žáky speciální školy pro děti s více vadami Elpis v Brně-Židenicích, na ulici Františky Skaunicové č.17 (oficiální název: Mateřská škola speciální, Základní škola speciální a Praktická škola Elpis). V tomto školském zařízení se nacházejí dvě třídy mateřské školy speciální a šest tříd základní školy speciální, ve kterých se vzdělávají děti mentálně a tělesně postižené, děti s Downovým syndromem a děti s autistickými rysy. Pracovnice

vzdělávacího úseku Zuzana Sommerová jezdí jedenkrát měsíčně do Elpisu s kontaktními zvířaty ze Stanice mladých přírodovědců (s králíky, morčaty a fretkami, příležitostně i s papouškem Edou), s nimiž pak děti pozvolna seznamuje a jejichž prostřednictvím lze pozitivně ovlivnit prožitky a chování postižených dětí. U všech se postupně daří vytvářet emotivní vztah ke zvířatům, v jejich přítomnosti děti projevují kladné emoce – usmívají se, radují apod. Cílem těchto návštěv je zbavit děti strachu ze zvířat a přitom dosáhnout uvolnění svalového tonusu jejich rukou – bez cizí pomoci pak dokážou narovnat prsty. Při bezprostředním styku se zvířaty se dětem také daří navazovat verbální i neverbální komunikaci, udržet oční kontakt, plnit jednoduché pokyny, nemluvit ve třetí osobě, nešeptat, tvořit jednoduché věty. Ustupují mimovolní pohyby, mizí bázlivost, děti berou zvíře na klín, chovají ho a hladí. Je vidět, jak se na další návštěvu zvířátek ze zoo těší. Výchovní pracovníci zoo navštívili s kontaktními zvířaty v roce 2013 děti z Elpisu desetkrát.

Srdíčko

Do Stanice mladých přírodovědců Zoo Brno dojíždí skupina 6–8 klientů centra sociálních služeb Srdíčko, Šelepova 9, 602 00 Brno, trpících pohybovým, mentálním nebo kombinovaným postižením, někteří jsou nevidomí. Ve stanici se usadí v místnosti kolem stolu a postupně se seznamují s kontaktními zvířaty – králíky, morčaty, křečky, skunkem, fretkami, užovkou červenou, leguánem zeleným a dalšími. Také u těchto kli-

entů se snažíme odstranit ostych ze zvířat. Opakované dotyky zvířecího těla navozují kladné emoce a uvolňují svalový tonus rukou. Pro některé klienty je velkým zážitkem jízda elektrovozíčkem po areálu zoo doplněná výkladem o chování zvířatech, stejně jako komentované krmení kamčatských medvědů či návštěva Dětské zoo s jízdou na kobečích. V roce 2013 proběhlo 9 návštěv klientů Srdíčka v Zoo Brno.

Veleta

Přerušenou spoluprací se Sdružením Veleta, Libušina tř. 13, 623 00 Brno, se podařilo v roce 2013 obnovit. Veleta je denní stacionář pro osoby s kombinovaným postižením, starší 18 let. Skupina 10 klientů Velety opět dochází na exkurze po zoologické zahradě. V roce 2013 proběhlo 6 návštěv.

Tereza

Také s domovem pro osoby se zdravotním postižením Tereza, sídlícím na ulici Terezy Novákové 62a, 621 00 Brno, se podařilo obnovit spoluprací. Domov Tereza poskytuje služby sociální, ambulantní, pobytové a odlehčovací osobám od 7 do 40 let, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení a jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné osoby. Do Stanice mladých přírodovědců v areálu Zoo Brno dojíždí ze stacionáře skupina 4–5 klientů, trpících pohybovým, mentálním nebo kombinovaným postižením. Ve stanici se klienti usadí v místnosti kolem stolu a postupně se seznamují s kontaktními zvířaty. V roce 2013 proběhlo 6 návštěv.

VZDĚLÁVACÍ ÚSEK

EDUCATIONAL DEPARTMENT

Středisko rané péče Brno

Speciální program v sále správní budovy s exkurzí po zoo pro 60 dětí se zrakovým a kombinovaným postižením proběhl 2. července.

Domovy pro seniory a kluby seniorů

Zoo Brno navázala spolupráci s některými domovy seniorů v roce 2005 a v roce 2013 i s kluby seniorů v Brně. Spolupráce spočívá v návštěvách pracovníků vzdělávacího úseku v domovech pro seniory, ale i v exkurzích seniorů do zoo. Pravidelně spolupracujeme s Domovem pro seniory na Mikuláškově náměstí v Brně-Bohunicích, kde si seniory adoptovali papouška Edu. Do tohoto domova vyjíždíme na přátelské besedy s kontaktními zvířaty. Seniorsi zhlédnou filmový dokument o zvířatech a poté pobesedujeme o novinkách v zoo. Následuje oblíbené hlazení zvířátek. Do zoologické zahrady za pracovníky vzdělávacího úseku zavítali také seniory z Domova pro seniory na Holásecké ulici v Brně-Tuřanech a z Klubu seniorů Brno. Pro seniory byla připravena beseda v sále správní budovy o novinkách v zoologické zahradě a poté exkurze po zoo. V roce 2013 proběhly tři návštěvy seniorů.

Počet návštěv v roce 2013

Elpis: 5. 2., 5. 3., 2. 4., 7. 5., 4. 6., 17. 9., 15. 10., 12. 11., 10. 12. **Srdíčko:** 28. 2., 14. 3., 21. 3., 25. 4., 13. 5., 10. 10., 31. 10., 21. 11., 5. 12., **Veleta:** 26. 2., 12. 3., 4. 4., 17. 4., 18. 6., 14. 11. **Tereza:** 19. 2., 8. 3., 18. 4., 9. 5., 12. 9., 13. 11. **Středisko rané péče Brno:** 2. 7. **Seniorsi:** 1. 3., 3. 6., 4. 6.

Stanice mladých přírodovědců

Od roku 1978 tato zájmová organizace poskytuje dětem a mládeži možnosti využití volného času v atraktivním prostředí zoologické zahrady. Jejím hlavním cílem a posláním je vytvořit vztah k přírodě, k její ochraně a k získávání vědomostí v rozličných přírodovědných oborech. Stanice je určena pro děti a mládež ve věku od 5 do 18 let a pro svoji činnost má k dispozici tři klubovny, ve kterých jsou umístěny i zájmové chovy plazů, ptáků a drobných savců. O zvířata ze stanice se starají členové vybraných odborných skupin. Stanice pracovala v roce 2013 v sedmi odborných skupinách (kroužcích), do nichž pravidelně docházelo celkem 85 členů.

Skupinu Tygřiči navštěvovalo 18 dětí ve věku od 5 do 7 let. Tygřiči se zajímali především o přírodu Mniší hory, ale i o zvířata v zoo, jejich působení doplnily hry a soutěže. Stejně tomu bylo i v případě nově vzniklého kroužku Lemuři, který navštěvovalo 11 dětí. Přírodovědný kroužek Pestřenky, který navštěvovalo 14 dětí ve věku od 7 do 9 let, se zaměřil na přírodu České republiky, zvířata v zoo a péči o zájmové chovy zvířat ze stanice. Skupinu Svižníci navštěvovalo 12 dětí ve věku od 9 do 12 let. Činnost skupiny byla zaměřena na přírodu jednotlivých světadílů a podnebných pásů a na péči o zájmové chovy zvířat ze stanice. Název Domestikace nese skupina, ve které se základům zootechnických praktik v chovu lam a poníků věnovalo 8 členů ve věku od 12 do 18 let. Znalosti zoologického charakteru, dokumentaristika, výpomoc při akcích pořádaných stanicí a zo-

ologickou zahradou, zájezdy do českých zoologických zahrad, průvodcovská činnost – to byla náplň skupiny Mladí průvodci, ve které pracovalo 8 členů ve věku od 10 do 18 let. Skupina Teraristicko-chovatelská (Vrápenci) se zabývala zvířaty chovanými v zoo i volně žijícími v přírodě Mniší hory a rovněž pečovala o zvířata, která jsou umístěna v zájmových chovech stanice. Skupinu navštěvovalo 14 členů ve věku od 8 do 12 let. Osmou skupinou byl Nízkoprahový klub, o němž tato zpráva informuje v následující kapitole.

Nízkoprahový klub

Nízkoprahový klub, založený jako součást Stanice mladých přírodovědců Zoo Brno v prosinci 2001, slouží dětem ve věku 8–18 let, které pocházejí ze znevýhodněného prostředí, z rodin sociálně slabých či jinak rizikových. Frekvenci klubu jsou většinou chovanci dětských domovů či diagnostických ústavů. Scházejí v klubovně stanice ve správní budově zoo a v areálu zahrady každé úterý od 15.30 do 18 hodin. Klienti klubu se pohybují v areálu zoo vždy s doprovodem pracovníků zoo a svého pedagogického dozoru. Náplň činnosti klubu je orientována na přírodu, životní prostředí, zvířata žijící ve volné přírodě i chovaná v zoologických zahradách. Klienti využívají osobní počítače s tiskárnou s připojením na internet. K dispozici mají videohry a videoprogramy od zábavných her pro menší děti, přes strategické hry, jako např. budování vlastní zoologické zahrady, až po naučné videoprogramy a encyklopedie zaměřené především

VZDĚLÁVACÍ ÚSEK

EDUCATIONAL DEPARTMENT

Prázdniny v zoo – ve výběhu lemurů kata/Holidays at the Zoo – at the lemurs exhibit Photo by Jana Galová

na přírodu. Klub jsme vybavili značným počtem přírodovědných knih. Návštěvníci klubu mají k dispozici také videopřehrávač či kinosál s bohatou kolekcí videokazet a DVD, s pracovníky klubu

poznávají areál a zákulisí zoo, besedují s odborníky. Využívat mohou také areál Dětské zoo. V roce 2013 jsme pro potřeby dětí pořídili dva tablety (včetně wifi routeru a miniredukce), sloužící dětem k dohledá-

Prázdniny v zoo – výlet do Zoo Olomouc/Holidays at the Zoo – at the trip to the Olomouc Zoo Photo by Jana Galová

vání informací například o chovaných zvířatech či nově vznikajících expozicích. Klub v roce 2013 navštěvovalo 201 klientů z těchto organizací: Dětský diagnostický ústav Hlinky, Diagnostický ústav pro mládež Veslařská, Občanské sdružení Ratolest a Domov mládeže Údolní.

Letní prázdniny v zoo

Brněnská zoo již delší dobu organizuje velice úspěšnou akci – prázdninový příměstský tábor. Týdenní pobyty o letních prázdninách měly v brněnské zoo premiéru v roce 1997. Do osmi týdenních turnusů, které pokryjí oba prázdninové měsíce, přijímáme kolem pětadvaceti dětí ve věku od 7 do 11 let. Také v roce 2013 (od 8. 7. do 30. 8.) přicházely děti do zoo od pondělí do pátku v 8 hodin ráno a rodiče si je vyzvedli ještě též den v 17 hodin. Náplň jednotlivých dnů připravili a o děti se starali pracovníci vzdělávacího úseku a v roli pomocných pedagogů jim pomáhali studentky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Rodiče přihlašovali děti na tábor na internetových stránkách Zoo Brno. V roce 2013 se tábora zúčastnilo celkem 198 dětí.

Pro děti trávící v zoo prázdniny vždy předem připravujeme velmi pestrý program, k němuž patří pozorování zvířat přímo v areálu zoo, soutěže, hry, zábavné kvízy, pracovní listy, celotáborová hra, soutěžní stezka o zvířatech. Děti na táboře vítá oblíbený kamarád, papoušek Eda. V přednáškovém sále sledují populární kreslené pohádky o zvířatech, ale i přírodopisné filmy, které přibližují život zvířat všech světadílů.

VZDĚLÁVACÍ ÚSEK

EDUCATIONAL DEPARTMENT

Během týdne děti poznají celou zahradu a nahlédnou i do jejího zákulísí. S chovatelem ing. Milošem Waltrem se dostaly do zázemí tygrů sumaterských. Mohly vstoupit i do expozice, kde si vyzkoušely jaké to je, dívat se na překvapené návštěvníky za proskleným vhlédem (šelmy byly samozřejmě odděleny ve výběhu). Od chovatele se dozvěděly spoustu zajímavostí o těchto kriticky ohrožených zvířatech. V pavilonu Tropické království chovatelka Martina Kovářová vyjmula z expozice rosnici sinou, která dorůstá do délky 10 cm. Děti zaujala její nápadná brčálová barva a zjistily, že tato australská žába není vůbec vybíravá, ale neobyčejně žravá, je to taková „popelnice na jídlo“. Mohly si také pohladit trnorepa severoafrického a kraju královskou. V pavilonu opic chovatelky Eliška Lotreková a Klárka Vondráková připravily nezapomenutelný zážitek. Vzaly děti přímo mezi lemury kata. Zoo chová šest samečků, kteří dostali jména podle postav z oblíbeného kresleného filmu Madagaskar, původního domova lemuru. Děti je mohly nakrmit dobrotami, které poloopičky milují – kousky banánu, hrozny, nektarinky, mandarinky atd. V pavilonu Exotarium se děti seznámily s několika druhy papoušků a zblízka pozorovaly krmení dovádivé rodinky pralesních opiček kotulů veverovitých. Od chovatele se dozvěděly, že oblíbenou stravou kotulů jsou, kromě ovocných kašiček, i mouční červi.

Na Dětské zoo si děti pohladily domácí zvířata a vydováděly se na dřevěných prolézačkách. Oblíbenou atrakcí tu bývá jízda na ponících, chovatelky Zuzka

Prázdniny v zoo – krmení žiraf/Holidays at the Zoo – the feeding of giraffes Photo Jana Galová

Hladíková a Katka Buršová je povozily na irských kobečích. Chovatelka Zuzka Švejdlíková ukázala dětem stáje a vysvětlila, jakým způsobem chovatelé o zvířata z Dětské zoo pečují. V zázemí žiraf síťovaných v expozici Safari chovatel František Ptáček připravil olistěné větve, tzv. okusy, a na tuto oblíbenou stravu žirafy nalákal. Děti si mohly samy vyzkoušet žirafy nakrmit a pozorovat samce Toníka, jak dlouhým jazykem stahuje z větví listy.

Jeden den Prázdnin v zoo děti prožily na výletě do Zoo Olomouc, kde mohli poznat další, dosud jim neznámé druhy zvířat. Děti se nejvíce pobavily v pavilonu opic a šelem, kde je zaujali lvi berberští, samec Šimon a samice Lilly, a jejich čtyři potomci. Z vyhlídky u společného výběhu medvědů baribalů a vlků arktických, který je situován do členitého terénu porostlého smrkovým lesem s protékajícím potůčkem, děti sledovaly kome-

tované krmení. Oběd na ně čekal v restauraci Na vyhlídce. Návštěvu zoo zakončily nákupem suvenýrů, každý toužil odnést si něco na památku.

Vedoucí příměstského tábora, pracovníce vzdělávacího úseku Lenka Bochníčková a Jana Galová, v poslední den pobytu prověřily na oblíbené soutěžení stezce znalosti dětí o zvířatech, nabyté během týdne. Nejúspěšnější soutěžící dostali drobnou odměnu. O závěr Prázdnin v zoo se postaraly Brněnské písničkové tetiny Matylda a Klotylda a jejich scénky plné humoru a veselé muziky.

Jarní prázdniny v zoo

Podobně proběhly v zoo i jarní prázdniny, pořádané od roku 1992. Podstatný rozdíl spočíval v tom, že rodiče mohli přihlásit děti na méně dní v týdnu – třeba jen na jeden. Také o jarních prázdninách (od 11. do 15. února 2013) ještě panovalo zimní počasí, děti přesto mohly spatřit

VZDĚLÁVACÍ ÚSEK

EDUCATIONAL DEPARTMENT

O jarních prázdninách chovatelé zavedli děti do pavilonu opic/Spring holidays breeders introduce children to the Monkey House
Photo by Jana Galová

všechna zvířata jak ve vytápěných pavilonech, tak i ve venkovních výbězích. Při příchodu do správních budov zoo děti vždy na uvítanou pozdravil papoušek Eda, sedící na rameni své chovatelky a mávající křídlem. Pak děti odešly

do pavilonu Tropické království, zaměřeného především na plazy, kde viděly ukázkou krmení kajmanů, piraní a největších sladkovodních želv orlicí bornejských. Následovala návštěva pavilonu Exotarium a pavilonu opic. Děti nahlédly

i do zázemí expozice Safari, kde je chovatel František Ptáček seznámil s žirafami, zebry, pakoni a pštrosy.

S vedoucí jarního příměstského tábora, pracovníci vzdělávacího úseku Zuzanou Sommerovou, děti strávily den ve Stanici mladých přírodovědců, kde se seznámily se základy péče o domácí mazlíčky. Na děti čekala spousta zvířátek – králíci Kvída, Bublina a Pepina, morčata Ferda a Piškot, fretky Arnošt a Pusinka, skunk Obelix, tamarini pinčí Ilonka a Jarda, leguán Oberon, hadi a další živočichové. Děti se dozvěděly, jak se o takové tvory mohou samy starat – čím se krmí a jak se čistí klece. Zvířátka si nejenom prohlédly a pohládily, ale péči si dokonce vyzkoušely.

Den pro zdraví

Studenti oboru komerční komunikace Provozně ekonomické fakulty Mendelovy univerzity uspořádali 4. května v Zoo Brno Den pro zdraví. Návštěvníkům se snažili ukázat, že kopcovitý terén, charakteristický pro naši zoo, netřeba chápat jako nevýhodu, ale naopak je možno jej brát jako příležitost k zdravému pohybu, jako možnost protáhnout si údy a trochu si zasportovat. Studenti vytyčili čtyři trasy s různou délkou a různým převýšením a každou označili údajem, kolik kalorií lidský organismus po jejím zdolání spálí. Např. když návštěvníci ujdou 1 210 m v tzv. spodní smyčce zoo, spálí 49 kilokalorií. Kromě toho byly po areálu zoo rozmístěny stanoviště pro různé sportovní aktivity, návštěvníci si mohli např. zaskákat na trampolínách nebo si mohli vyzkoušet Nordic Walking.

Cvičení s činkami na Dni zdraví/The exercises with dumbbells on the Day of Health Photo by Jana Galová

VZDĚLÁVACÍ ÚSEK

EDUCATIONAL DEPARTMENT

Děti soutěžily při skákání žirafího panáka a přeskakování přes kameny a pobavilo je uhadování zvířecích druhů z pantomimy. Součástí Dne pro zdraví byla i ukázka cvičení příslušníků Sboru dobrovolných hasičů z Brna-Soběšic. Akce se zúčastnilo 2 700 lidí, soutěžním okruhem prošlo 300 dětí.

Den Země

Program na Den Země, který jsme v zoo oslavili 20. dubna, připravili spolu

se zaměstnanci zahrady studenti oboru komerční komunikace Provozně ekonomické fakulty Mendelovy univerzity. Na čtyřech stanovištích probíhaly dětské soutěže nenásilnou formou upozorňující na význam ochrany přírody a její hlavní témata, např. na rozmach monokultur palmy olejné, vytlačujících stále větší plochy nenahraditelného deštného pralesa. Děti také třídily odpad, vyráběly drobné dárky z plastových lahví, vybarvovaly omalovánky, ale také si mohly ne-

chat namalovat na obličej zvíře, např. tygra. Akce se zúčastnilo 1 500 lidí, soutěžilo 100 dětí.

Na Den Země měli návštěvníci zoo možnost projít soutěžní stezkou inspirovanou kampaní Evropské asociace zoo a akvárií na záchranu zvířat jihovýchodní Asie. Stezka nesla název Kdo zachrání saolu? Když stezkou prošli, návštěvníci zjistili, že vzácnou antilopu (a vůbec přírodu na celém světě) můžou zachránit jen oni sami, a to tím, že změní spotřebi-

Jedno ze stanovišť soutěžní stezky na Dni Země/One of the creative posts of the competitive trails on the Earth Day

Photo by Jana Galová

VZDĚLÁVACÍ ÚSEK

EDUCATIONAL DEPARTMENT

Den přírodních věd. Stanoviště druhového určování rostlin/Day of Science. The site of identification of plant species Photo Jana Galová

Den přírodních věd. Stanoviště chemických pokusů/Day of Science. The site of chemical experiments Photo Jana Galová

telské chování. Stezka zůstala rozvěšena v areálu zoo po celý rok, abychom mohli její absolvování nabízet školákům. Nabídku využilo 3 300 žáků. Saola, symbol zmíněné kampaně, je kriticky ohrožená antilopa, objevená v horském tropickém deštném lese na hranici Vietnamu a Kambodže teprve v roce 1992.

Dny přírodních věd

U příležitosti Mezinárodního dne zvířat připravili studenti brněnské Střední průmyslové školy chemické Den přírodních věd v Zoo Brno. Uskutečnil se 5. října. Na dvanácti stanovištích studenti demonstrovali návštěvníkům zoo, že přírodní vědy nejsou nuda. Prováděli různé chemické i fyzikální pokusy, luštěli logické rébusy, předváděli lebku levharta, medvěda či lamy, ale došlo i na taneční výuku valčíku. Asi největší úspěch sklídilo seznámení s chováním šimpanzů.

Studenti Střední průmyslové školy chemické připravili v Zoo Brno o devět dní později (14. října) obdobnou akci pro žáky druhého stupně základních škol a studenty odpovídajících ročníků víceletých gymnázií. Den přírodních věd pro školy měl soutěžní charakter. Na 12 stanovištích dostali soutěžící víceméně zábavnou formou informace k tématům matematika, fyzika, chemie, botanika, zoogeografie, etologie, ornitologie, mammaliologie, ichtyologie, herpetologie, invertebratologie a historie zoo. Na každém stanovišti žáci a studenti písemně odpovídali na tři otázky. Dne přírodních věd pro školy se zúčastnilo 74 družstev.

Bc. Jana Hadová,
vedoucí vzdělávacího úseku

VZDĚLÁVACÍ ÚSEK

EDUCATIONAL DEPARTMENT

SUMMARY: In 2013, after the previous reorganisation of the publicity and education department, the education department operated with only four employees. The main activities in the area of formal education consisted of educational programmes and excursions aimed primarily at elementary and secondary school students. Other activities included the preparation and accompaniment of regular visits by patients from the children's oncology clinic and clients of social and health care institutions, and regular trips to the Elpis special school with therapy animals.

In the sphere of non-formal education, seven specialised groups were active at the Young Scientists' Station, with the youth drop-in centre ('low threshold club') making an 8th group. The department's employees once again took part in the preparation and leadership of the spring and summer holiday city camps.

Employees of the department have also been preparing various educational activities for the general public. Most of these included a competitive trail or quiz.

Cooperation with universities also continued – with the Faculty of Education at Masaryk University, with the marketing departments of the Business and Economics Faculty and the Forestry and Wood Technology Faculty at Mendel University, with the Faculty of Veterinary Hygiene and Ecology at the University of Veterinary and Pharmaceutical Sciences, and with the University of South Bohemia in České Budějovice. Students came to the zoo as part of their normal study programme, as well as while working on their bachelor's and master's theses.

We have recently begun cooperating with the Secondary Technical School of Chemistry in Brno, whose students have

already taken part in two educational events focusing on the natural sciences at the zoo – one aimed at our usual visitors, and one at school pupils.

In 2013 Brno Zoo's educational staff offered schools of various types fifteen educational programmes. We continued to offer so-called self-service worksheets which enable excursions to be made around the zoo just with a teacher (a zoo staff member isn't needed). Another, newly offered activity for school groups is the option of following competitive trails around the zoo. A series of questions are placed around the zoo grounds for children to answer as they walk around. There was a lot of interest in these competitive trails and worksheets: in 2013 they were used by 3 254 children.

We prepared educational programmes for nursery school children, and elementary and secondary school pupils. Four programmes were available for secondary schools, and eight each for the first and second elementary school levels (primary and middle school level). There were two programmes that nursery schools could use. Each programme is divided into two parts, with the total time spent on a programme equalling that of two 45 minute lessons. The first part takes place in the audiovisual hall in the zoo's administration building. The presentation by a zoo staff member, which includes a question and answer session, is enriched by demonstrations involving live animals and natural products, powerpoint presentations and videos. The children complete the second part of the programme outside in the zoo grounds, filling in a worksheet at the end.

Zoo educational staff also continued to offer in 2013 an educational programme entitled the Southeast Asia Campaign to save large animal species, based on the campaign of the same name run by the

European Association of Zoos and Aquaria (EAZA). The programme aims to familiarize the public with new and less well-known animal species from the target region, and also with the negative data regarding the depletion of these animals and the conversion of rainforests into oil palm plantations. Pupils and students also found about the options for nature preservation in the region, and particularly how they themselves can contribute by changing their behaviour as consumers. At the end, they viewed Southeast Asian animals kept at the zoological garden.

Elementary and secondary schools also enjoyed our educational programmes From Equator to Pole, Ethology, and Tracking Animals, which concern fauna and flora from various climate zones, and also mammals living in the Czech Republic. In 2013, 79 educational programmes took place at Brno Zoo, involving 1 422 pupils and students. If this number is combined with those children who filled in 'self-service' worksheets, a grand total is reached of 4 676 pupils and students that made use of the option of gaining environmental education at the zoo.

In connection with EAZA's new Pole to Pole campaign, education department staff have put together a new educational programme which will be offered to schools from the beginning of 2014. They have also prepared a competitive trail on the same theme, aimed at school groups and also at members of the general public attending special events. The aim of the new EAZA campaign is to raise awareness of climate changes, and the importance of polar regions to the natural world, and primarily to stimulate people to change their behaviour in ways that favour the preservation of biodiversity in polar and other regions.

OSLAVY 60. VÝROČÍ OTEVŘENÍ ZOO BRNO

THE ZOO'S 60th ANNIVERSARY CELEBRATIONS

V době oslav vítalo návštěvníky duo In Flamenus a zvířecí masky/At the time of celebration welcomed the visitors the Duo In Flamenus and animal masks

Hlavní oslavy šedesátého výročí otevření brněnské zoologické zahrady proběhly v sobotu 31. srpna a v neděli 1. září 2013 v areálu Zoo Brno na Mniší hoře. Poslední srpnový den byl zároveň Dnem adoptivních rodičů a sponzorů, kteří měli volný vstup do zoo, kde jsme jim také přichystali raut. Víkend to byl slunečný, plný optimismu, a nadšení návštěvníci se bavili až do pozdních odpoledních hodin. Stěžejní část programu probíhala na pódiu u Dětské zoo, ale interaktivní zábavu, divadelníky, hudebníky i další umělce mohli návštěvníci potkávat na mnoha jiných místech po celé zahradě.

První den oslav si užívaly zejména děti – neustále plno bylo u výběhu ledních i kamčatských medvědů, u expozice šimpanzů a na jízdu na koni se stály fronty. Velkou atrakcí byl kovář bušící do kovadliny při výrobě šperků a hrnčírů točící na kruhu keramické mísy. Už v úvodu

programu na pódiu u Dětské zoo začal mohutně šířit dobrou náladu silák Železný Zekon. Největší potlesk však sklídl Roman Vojtek, který nejenže zazpíval, ale předvedl i odzemek a mimořádnou mimiku. Diváčky přitažlivé byly

Zatoulané pohádky Vojenského uměleckého souboru Ondráš i drezúra kobry a orientální tance dua In Flamenus. Adoptivní rodič levhartů cejlonských a dlouholetý kamarád brněnské zoo Laďa Kerndl opět nechal svým charakte-

Laďa Kerndl zazpíval na pódiu u Dětské zoo/Laďa Kerndl singing on the stage near the Children's Zoo

OSLAVY 60. VÝROČÍ OTEVŘENÍ ZOO BRNO

THE ZOO'S 60th ANNIVERSARY CELEBRATIONS

Známý swingový zpěvák a adoptivní rodič našich levhartů Laďa Kerndl/Laďa Kerndl, the well-known singer and adoptive parent of our Sri Lankan leopards

Železný Zekon si nechá rozštípat poleno na hlavě.../The strongman Železný Zekon can leave splinter a log on his head...

...a také polyká žiletky/... and swallows razor blades

Herec, zpěvák a tanečník Roman Vojtek dokáže do svých vystoupení zapojit i dětské diváky/Actor&singer&dancer Roman Vojtek got excited children from the audience really involved in his performance

Folklorní soubor Komířáček/The Komířáček folk ensemble

Dětský sbor Brno/Brno Children's Choir

Vystoupení souboru Glitter Stars ze Slavkova u Brna/Ensemble Glitter Stars from Austerlitz

OSLAVY 60. VÝROČÍ OTEVŘENÍ ZOO BRNO

THE ZOO'S 60th ANNIVERSARY CELEBRATIONS

risticky zabarveným hlasem zaznít známým swingovým melodiím. Herci z Městského divadla Brno, Dětský sbor Brno, folklorní soubor Komíňáček, kapely Zimour a Jazoo, divadlo Na stromě a další dotvořili nezapomenutelný zážitek pro čtyři tisícovky návštěvníků, z nichž poslední odcházeli ze zoo až před devatenáctou hodinou.

Nedělní program s brněnskou Unií sportovních klubů navštívilo i přes počáteční dešť kolem dvou tisíc lidí. Na pódiu u Dětské zoo proběhla autogramiáda sportovců. Za dlouhým, bíle prostřeným stolem se na svoje portréty podepisovali Jaroslav Žemlička, kapitán extraligových ragbistů (Dragon Brno), Ivana Večeřová, basketbalová reprezentantka, Jiří Okáč, trenér basketbalové reprezentace, Beata Adamcová, basketbalistka Valosun Brno, Miroslav Holec a Libor Pivko, hokejisté HC Kometa Brno, Milan Lutonský a Václav Hladký, fotbalisté FC Zbrojovka Brno, Honza Hubáček a Tadeáš Zima, házenkáři Handballu Brno, Marie Toufarová a Veronika Nálezková, volejbalistky Volejbalového klubu Královo Pole (VKKP) Brno, a Pavel Kelemen, dvojnásobný mistr Evropy 2013 v dráhové cyklistice v disciplínách keirin a sprint (Dukla Brno).

Největším trhákem druhého dne oslav byly křtiny mláďete žirafy síťované, jejímiž kmotry se staly basketbalové hvězdy Ivana Večeřová a Jiří Okáč.

Záštitu nad dvoudenními oslavami převzal primátor statutárního města Brna Roman Onderka.

Basketbalové hvězdy Ivana Večeřová a Jiří Okáč (uprostřed snímku) na křtinách žirafy Tazyiah/International basketball stars Ivana Večeřová and Jiří Okáč (middle) during the christening of a baby giraffe

Ivana Večeřová (vpravo) a Jiří Okáč s dcerou u výběhu žiraf/Ivana Večeřová (on the right) and Jiří Okáč with your daughter and giraffes

(ed)

OSLAVY 60. VÝROČÍ OTEVŘENÍ ZOO BRNO

THE ZOO'S 60th ANNIVERSARY CELEBRATIONS

SUMMARY: The main celebrations marking the 60th anniversary of the opening of Brno Zoological Gardens took place on Saturday 31st August and Sunday 1st September 2013 on the grounds of the zoo on Monk's Hill. It was a sunny weekend, full of optimism, and the excited visitors enjoyed themselves until late in the afternoon. The main part of the programme took place on the stage near the Children's Zoo, but visitors could encounter interactive entertainment, with theatre performers and musicians as well as other artists in many locations all around the zoo.

Children particularly enjoyed the first day of the celebrations: It was constantly crowded around the polar bear and Kamchatka brown bear enclosures, and

there were queues at the chimpanzee exhibit and horse-riding area. A blacksmith making jewelry with his anvil and a potter making ceramic bowls on his wheel proved great attractions. The good mood began spreading around right at the start of the programme thanks to strongman Železný Zekon on the stage near the Children's Zoo. However, the greatest applause was reserved for Roman Vojtek, who not only sang but also performed an 'odzemek' solo dance with extraordinary facial expressions. Lad'a Kerndl, well-known singer, and adoptive parent of our Sri Lankan leopards and a long-standing friend of Brno Zoo, sang famous swing melodies with his characteristic vocal timbre once again. Actors from the Brno City Theatre, and music

by the Brno Children's Choir, the Komíňáček folk ensemble and other performers all had a share in providing an unforgettable experience for the four thousand visitors, the last of whom stayed at the zoo right up until closing at 7 p. m.

The Sunday programme with Brno's Sports Club Union was visited by about 2,000 people despite the rain at the beginning. An autograph session featuring men and women in the sports field took place on the stage near the Children's Zoo. The greatest attraction of the second day of the celebrations was the christening of a baby reticulated giraffe; the basketball stars Ivana Večeřová and Jiří Okáč became her godparents.

OBCHODNĚ EKONOMICKÝ ÚSEK

MARKETING DEPARTMENT

Obchodně ekonomický úsek byl organizačně rozdělen na útvar ekonomický a útvar služeb veřejnosti. Samostatně na úseku pracovali specialista pro marketing a obchodník.

Ekonomický útvar

Hospodaření brněnské zoologické zahrady skončilo v roce 2013 zlepšeným hospodářským výsledkem ve výši 14 494,51 Kč.

Největší část výnosů zoo – 54,62 % – tvořil příspěvek na provoz od zřizovatele, tj. statutárního města Brna. Vlastní výnosy představovaly 41,67 % z celkových výnosů.

Návštěvnost (počet osob)		
Počet návštěvníků celkem	261 595	
<i>Členění návštěvnosti podle jednotlivých skupin</i>		
Skupina	počet osob	
Dospělí, senioři	138 296	
Děti + studující	123 299	
Celkem	261 595	
Výnosy		
Celkové výnosy činily v roce 2013	63 835 871,85 Kč	
<i>Členění hlavních výnosových položek</i>		
Příspěvek zřizovatele	33 509 000,00 Kč	
Neinvestiční dotace z Městského programu „Prevence kriminality“	20 000,00 Kč	
Neinvestiční příspěvek na pořádání konference EARA ZA a oslav 60. výročí Zoo Brno	1 184 000,00 Kč	
Neinvestiční dotace na práce spojené s uvedením vodního díla do neškodného stavu	10 541,52 Kč	
Účelová dotace MŽP v rámci programu „Příspěvek zoologickým zahradám v roce 2013“	789 570,00 Kč	
Dotace od Úřadu práce Brno-město	1 574 667,00 Kč	
Neinvestiční příspěvek z fondu krytí škod (škodní událost: sesuv svahu nad voliérou orlů)	146 364,48 Kč	
Výnosy za vlastní výkony a zboží	23 638 694,32 Kč	
Ostatní výnosy	2 963 034,53 Kč	
Výnosy za vlastní výkony a zboží	23 638 694,32 Kč	
- z toho tržby ze vstupného do zoo	17 419 657,08 Kč	
foto, video	172 270,00 Kč	
poníci	106 100,00 Kč	
psi	113 100,00 Kč	
vláček	765 670,00 Kč	
trampolíny	152 670,00 Kč	
nájmy	2 163 150,80 Kč	
prodej zboží (upomínkové předměty)	2 264 708,80 Kč	
ostatní	481 367,64 Kč	

OBCHODNĚ EKONOMICKÝ ÚSEK

MARKETING DEPARTMENT

Ostatní výnosy	2 963 034,53 Kč
- z toho tábory v zoo	609 510,00 Kč
- reklama	1 306 137,17 Kč
- příspěvky SMP	46 500,00 Kč
- zúčtování fondů	470 943,18 Kč
- úroky	23 044,18 Kč
- plnění od pojišťovny	87 139,00 Kč
- konference EARA ZA	121 775,22 Kč
- tržby z prodeje zvířat	139 947,52 Kč
- smluvní pokuty a úroky z prodlení	28 893,10 Kč
- kurzové zisky	10 984,48 Kč
- ostatní	118 160,68 Kč

Náklady

Náklady činily v roce 2013 celkem	63 821 377,34 Kč
Členění hlavních nákladových položek	
Spotřeba materiálu	7 922 140,78 Kč
- z toho - krmivo	4 858 760,35 Kč
- veterinární léky a materiál	338 974,10 Kč
- osivo, hnojivo, květiny	242 461,05 Kč
- technický materiál	988 658,30 Kč
- propagační materiál	65 241,29 Kč
- nákupní cena zvířat	386 081,55 Kč
- pohonné hmoty	461 852,77 Kč
- kancelářské potřeby	292 329,62 Kč
- materiál EARA ZA	142 060,11 Kč
- ostatní	145 721,64 Kč
Spotřeba energie	5 627 658,95 Kč
Náкупní cena prodaného zboží	1 399 337,58 Kč
Aktivace oběžného majetku	- 222 694,00 Kč
Změna stavu zásob vlastní výroby	- 73 330,61 Kč
Opravy a udržování	3 723 700,16 Kč
Cestovné	459 587,76 Kč
Náklady na reprezentaci	32 708,50 Kč
Ostatní služby	8 083 665,89 Kč
Mzdové náklady	20 063 679,00 Kč
Zákonné sociální pojištění	6 693 453,00 Kč
Jiné sociální pojištění	110 248,00 Kč
Zákonné sociální náklady	624 997,63 Kč
Jiné daně a poplatky	- 32 509,11 Kč
Ostatní náklady z činnosti	589 580,54 Kč
Odpisy DHM a DNM	8 212 009,90 Kč
Opravné položky	- 22 517,05 Kč
Náklady z DDHM	616 577,83 Kč
Kurzové ztráty	11 332,59 Kč
Manka a škody	1 750,00 Kč

OBCHODNĚ EKONOMICKÝ ÚSEK

MARKETING DEPARTMENT

Účelová dotace od ministerstva životního prostředí činila 1,24 % výnosů a příspěvek Úřadu práce Brno-město 2,47 % výnosů.

Adoptivní rodiče a sponzoři darovali zahradě 912 642,00 Kč, veřejná sbírka formou DMS na pomoc chovu a záchraně ohrožených druhů zvířat vynesla 63 964,50 Kč.

V ekonomické oblasti splnila zahrada prakticky všechny plánované úkoly roku 2013. Druhý rok snížení příspěvku na provoz od zřizovatele o 20 % oproti roku 2011 jsme vyrovnávali použitím fondů organizace, zvýšením vlastních výnosů a ziskem dalších příspěvků a dotací. Na posílení zdrojů k financování údržby a oprav majetku jsme použili 470 943,18 Kč z fondu reprodukce. Návštěvnost se v porovnání s rokem 2012 zvýšila o 14 082 osob, a tak narostly i vlastní tržby z prodeje vstupného a upomínkových předmětů. Na zajištění dvou významných akcí roku 2013 (pořádání konferen-

ce EARAZA a oslav 60. výročí zoo) jsme získali od zřizovatele 1 184 000,00 Kč, z Fondu krytí škod pocházel neinvestiční příspěvek ve výši 146 364,48 Kč na škodní událost – sesuv svahu nad voliérou orlů.

Útvar služeb veřejnosti

Rok 2013 lze charakterizovat jako rok oslav 60. výročí otevření Zoo Brno a rok ledních medvědů. V nabídce upomínkových předmětů jsme se zaměřili především na tyto skutečnosti, tzn. prodej předmětů se speciálním logem k 60. výročí a dárků s tematikou ledních medvědů. Návštěvník si mohl odnést také speciální výroční razítko či pamětní medaile. Možnost platby vstupného platební kartou návštěvníci stále více využívali a velmi kladně ji hodnotili. Také přijímání benefičních poukázek při platbě vstupného, které jsme rozšířili o Sodexo a ChequeDejeuner, návštěvníci oceňují. V průběhu celého roku byl zájem i o ná-

kup dárkových poukazů na vstupenky do zoo, stále více návštěvníků využívá možnost nákupu některého z nabízených typů permanentek. Druhým rokem provozoval restauraci a stánky s občerstvením nájemce – firma RP FIT, s. r. o. Dle povolení Rady města Brna i v roce 2013 nabídku služeb pro návštěvníky zpestřili soukromí prodejci zmrzliny, trdelníků, palačinek, amerických kobližek, knih, fotodárků, cukrové vaty atd. a také provozovatelé dětského bagru, skluzavky a lanového centra. Celkem bylo uzavřeno 16 sezonních smluv. Od dubna jsme provozovali jízdy vláčkem a trampolínové centrum, také pokračovala spolupráce s Dopravním podnikem města Brna při prodeji společných vstupenek (zoo + parník). Pro snadnější pohyb malých návštěvníků po areálu zoo jsme dokoupili dva dřevěné vozíky.

Začali jsme poskytovat dva typy placených zážitkových programů – Ošetřovatel šelem a Ošetřovatel kopytníků.

Návštěvnost v roce 2013

Počet návštěvníků zoo celkem (o 14 082 osob více než v roce 2012)	261 595 osob
Měsíc s nejvyšší návštěvností: srpen	46 986 osob
Měsíc s nejnižší návštěvností: leden	2 129 osob
Den s nejvyšší návštěvností: 1. 5. 2013	5 670 osob
Den s nejnižší návštěvností: 16. 1. 2013	1 osoba
Počet kočárků, které projely branou zoo:	16 348 ks
Počet psích návštěvníků:	3 741
Tržby za upomínkové předměty (vč. DPH):	2 736 737 Kč

OBCHODNĚ EKONOMICKÝ ÚSEK

MARKETING DEPARTMENT

Marketingové akce uspořádané mimo areál zoo

Z akcí propagujících Zoo Brno mimo její areál uvádíme osm nejvýznamnějších:

- V nákupních centrech Vaňkovka, Globus a Olympia, a rovněž i na náměstí Svobody a na stadionu na Kounicově ulici, jsme zoo propagovali formou soutěže doprovázené představením zvířat ze Stanice mladých přírodovědců. Několikahodinová vystoupení s živými zvířaty, jako byla fretka domácí, skunk pruhovaný či užovka červená, prováděli dva pracovníci úseku a dva chovatelé, které doplňoval dobrovolník převlečený za ledního medvěda. Presentace v Olympii proběhla 6x, ve Vaňkovce a Globusu 3x, na náměstí Svobody 2x a na stadionu Kounicova 1x
- Setkání se živými zvířátky v Björnsonově sadu, připravené městskou částí Brno-střed

pod názvem Zvířátkiáda, se účastnila i fretka, skunk a užovka ze Zoo Brno v doprovodu čtyř pracovníků zahrady

- Naši zoo propagovalo 10 billboardů u hlavních vozovek v městě Brně a 30 ctylightů na zastávkách městské hromadné dopravy
- Na stadionu HC Kometa Brno bylo během hokejových zápasů vidět rozměrnou multimediální kostku s fotografiemi zvířat z naší zoo
- Rádio Kiss Hády podle roční smlouvy informovalo o všech akcích připravovaných zoologickou zahradou pro veřejnost a denně vysílalo v rámci relace Pětiboj soutěž o vstupenky do zoo; rádio rovněž propagovalo dárcovské DMS na podporu chovu zvířat ze Zoo Brno
- Po dohodě se společností Ahold se objevila reklama na zoo ve všech prodejnách firmy v Brně a okolí
- Na jubilující zahradu upozorňovala i originálně sestavená výstava v ná-

kupním centru Olympia. Měla podobu modelu africké chýše v měřítku 1:1, která sloužila jako expozice kosmanů bělovousých

- Ewa Farna zpívala 2. listopadu pro Zoo Brno v koncertním sále Semilasso

K propagaci Zoo Brno přispělo bezpochyby i to, že naše dvojčata ledních medvědů vyhrála soutěž o nejkrásnější mládě, vyhlášenou občanským sdružením Česká zoo pod názvem Baby Zoom. Zviditelnění zahrady měla za cíl i soutěž pro návštěvníky naší zoo, zaměřená k jejímu 60. výročí. Soutěžící si při příchodu do zahrady vyzvedávali anketní listinu se sedmi otázkami a k odpovědím měli také přidat vtipný komentář. Soutěž pokračuje i v roce 2014 a uzávěrka bude v září 2014. Vítěz obdrží zájezd s cestovní kanceláří Livingstone a s cestovatelem Rudou Švaříčkem v ceně 60 000 Kč.

Datum	Marketingové akce v zoo
30. 3.	Velikonoční sobota. Velikonoční jarmark, velikonoční dílny a komentovaná krmení vybraných druhů zvířat
31. 3.	Velikonoční neděle. Velikonoční jarmark, velikonoční dílny a komentovaná krmení vybraných druhů zvířat. Hudební program pro děti i dospělé.
1. 4.	Velikonoční pondělí aneb Pomlázka v zoo. Velikonoční jarmark, velikonoční dílny a komentovaná krmení vybraných druhů zvířat. Soutěžní velikonoční stezka.
27. 4.	Křtiny ledních medvědů Komety a Nanuka. Slavnostní akt, plný dobré nálady, proběhl za přítomnosti primátora města Brna Romana Onderky
5. 5.	Fotbalový klub Zbrojovka pro děti z dětských domovů. Soutěžní stezka, opékání špekáčků, zábavný program
11. 5.	Den FK Zbrojovka v zoo. Soutěže pro děti, možnost výhry vstupenek na fotbalové utkání, klubové suvenýry a autogramiáda hráčů

OBCHODNĚ EKONOMICKÝ ÚSEK

MARKETING DEPARTMENT

18. 5.	Kurs fotografování. Společnost Nicom a Zoo Brno uspořádaly v areálu zahrady kurs fotografování zvířat
18. 5.	Zvířátka také nekouří. Osvětově zábavné odpoledne uspořádala v zoo Kancelář Brno-zdravé město Magistrátu města Brna u příležitosti Světového dne bez tabáku
1. 6.	Den dětí v zoo s Českou průmyslovou zdravotní pojišťovnou. Zábavný program pro děti
16. 6.	Den otců. Akce s podtitulem S Elfíkem do zoo pořádaly České dráhy spolu s brněnskou zoo. Maskot akce, slon Elfík, zval rodiny s dětmi prožít zábavné sloní a železniční odpoledne
10. 8.	Se strážníky do zoo. Strážníci potřeří lákali rodiny do zoo za zvířátky
31. 8.	Den adoptivních rodičů a sponzorů. Na konci srpna, přibližně v den výročí otevření zoo, zveme adoptivní rodiče našich zvířátek a sponzory naší zoo na Den adoptivních rodičů a sponzorů
31. 8., 1. 9.	Oslavy 60. výročí otevření Zoo Brno pro veřejnost
9. 11.	Den diabetu s Lilly. Na pěti stanovištích v areálu zoo se lidé dozvěděli, jak lze chorobě předcházet
9. 11.	Halloween v zoo. Dlabání dýní, strašidelná prohlídka zoo, ohnivá show
1. 12.	Rozsvícení vánočního stromu s doprovodným programem
24. 12.	Štědrodopolední komentované krmení zvířat

Zoologická zahrada vydala v roce 2013 tři čísla časopisu Zooreport, číslo věnované 60. výročí připomnělo historii zahrady, její současné úspěchy i plány do budoucna. Stejně byla pojata i výstava v Urbancentru na Mečové ulici, otevřená během letních prázdnin, a také osm velkoplošných panelů instalovaných podél přístupové cesty do zoo (těsně za vstupními pokladnami).

Adoptivní rodiče a sponzoři

Souhrn všech finančních i věcných darů adoptivních rodičů a sponzorů za rok 2013 činil 912 642 Kč. Byl o něco vyšší než v roce předešlém, kdy jsme

obdrželi příspěvky v celkové hodnotě 880 214 Kč. Mírný vzestup vychází jak z řad soukromých, tak i právnických osob. Zoologická zahrada je vděčná za každou pomoc, za dary finanční i věcné, k nimž mohou patřit třeba i hračky pro zvířata nebo pomůcky používané při výukových programech.

Stejně jako v roce minulém i v roce 2013 jsme využívali prostředky získané zasíláním dárcovských krátkých zpráv DMS na pomoc chovu ohrožených druhů zvířat. Prostřednictvím této služby mohou neziskové organizace transparentním způsobem získávat finanční prostředky od uživatelů mobilních telefonů

i pevných linek. V roce 2013 tímto způsobem zoologická zahrada obdržela 62 806,73 Kč.

Příspěvky adoptivních rodičů a sponzorů jsou nezanedbatelnou pomocí při zajišťování běžného chodu zahrady. Sponzoři zahradu podporují už od jejího založení a adoptivní rodiče se k nim přidali před šestnácti lety. Všem adoptivním rodičům a sponzorům upřímně děkujeme za vše, co pro naši zoo dělají. Věříme, že nám i nadále zachovají milou přízeň.

PhDr. Miroslav Křivánek,
vedoucí obchodně
ekonomického úseku

OBCHODNĚ EKONOMICKÝ ÚSEK

MARKETING DEPARTMENT

SUMMARY: 2013 can be characterised as the year of the celebrations commemorating the 60th anniversary of the opening of Brno Zoo to the public, and also as the year of the polar bear cubs. The range of souvenirs offered concentrated mainly on these two facts, i.e. items with a special 60th Anniversary logo and polar bear-themed gifts were sold. For the second year running the refreshment stalls and the restaurant were operated by leaseholders. We ran train rides and a trampoline centre from April.

Various events promoting Brno Zoo were held outside its grounds, of which several of

the most important should be mentioned here: At the Vaňkovka, Globus and Olympia shopping centres, and also on Svoboda Square and at the stadium on Kounicova Street, we promoted the zoo via competitions accompanied by presentations of animals by members of the Young Scientists' Station. The several-hour-long performance with live animals such as the ferret, the striped skunk and the red cornsnake, was given by two department employees and two animal keepers, who were supported by a volunteer dressed up as a polar bear. Our zoo was also publicised by 10 billboards displayed by well-frequented roads in Brno and 30

Citylight advertising boards at public transport stops. At the HC Kometa Brno hockey club stadium a large multimedia cube with photographs of animals from our zoo could be seen during matches. Radio Kiss Hády informed the public about all events prepared for them by the zoo. A competition for zoo visitors on the topic of the 60th anniversary was also conducted to provide publicity.

Competitors picked up a questionnaire sheet on entering the zoo with seven questions; they were also asked to leave an amusing comment along with their answers.

SEZNAM ADOPTIVNÍCH RODIČŮ A SPONZORŮ

LIST OF ADOPTIVE PARENTS AND SPONSORS

ADOPTIVNÍ RODIČE DO 2000 Kč

ABB Brno, kolektiv zaměstnanců

Bartoňková Veronika

Bezděková Jiřina

Boháčková Lenka

Bošková Martina

Budkovi Šimon a Vojtěch

Capizzi Kristian a Valentino

Cízler Petr

Dělnická mládež, o. s.

Dohnal Tomáš

Dokoupilová Marcela

Dokoupilovy, Klárka a Verča

Dozbaba Jan

Dráždil Jindřich

Dring Consulting, spol. s r. o.

Dům důstojného stáří Brno-Maloměřice

Fagulovi, Jana a Ludovít

Fialová Lenka

Fridrich Ondřej

Gymnázium Křenová, třída 1. A6,

Gymnázium Křenová, třída 1. B4

Gymnázium Křenová, třída 1. D4

Gymnázium Křenová, třída 1. E4,

Gymnázium Křenová, třída 2. B4,

Gymnázium Křenová, třída 2. C4,

Gymnázium Křenová, třída 2. E4,

Gymnázium Křenová, třída 3. A6,

Gymnázium Křenová, třída 3. B4

Gymnázium Křenová, třída 3. C4,

Gymnázium Křenová, třída 3. D4,

Gymnázium Křenová, třída 5. A6

Habartová Eva

Haičmanová Jana

Haluzová Lenka – Rauty Brno

Handová Jitka

Hlousek Ladislav

Hloušková Kateřina

Holeček Michal

Holubovi, Martina a Michal

Tnorep skalní

Psoun prériový

Leguán madagaskarský

Ibis posvátný

Psoun prériový

Klokának králikovitý

Kajka mořská

Andulka vlnkovaná

Zebříčka šedá

Tnorep severoafrický

Klokánek králikovitý

Klokánek králikovitý

Osmák degu

Rosnice siná

Bazilišek zelený

Želva pardálí

Klokánek králikovitý

Jespák bojovný

Kulan

Klokánek králikovitý

Klokánek králikovitý

Klokánek králikovitý

Ara ararauna

Leguán madagaskarský

Klokánek králikovitý

Ara ararauna

Klokánek králikovitý

Papoušek zpěvavý

Hroznýšovec kubánský

Klokánek králikovitý

Majna Rothschildova

Kožnatka floridská

Ara ararauna

Ara zelenokřídý

Klokánek králikovitý

Zebříčka šedá

Želva pardálí

Ara ararauna

Hrdlička chechtavá

SEZNAM ADOPTIVNÍCH RODIČŮ A SPONZORŮ

LIST OF ADOPTIVE PARENTS AND SPONSORS

Horňáková Miluše	Kachnička mandarinská
Hořícký Michal	Páv korunkatý
Hořinková Radka	Osmák degu
Hranický Aleš	Hrdlička chechtavá
Humpolíček Jan	Želva paprscitá
Chromčáková Monika	Tapír jihoamerický
Jóga Eva – Eva Filípková	Klokánek králíkovitý
Kalášek Ilja	Amazoňan modrobradý
Klígl Oto	Kakadu palmový, korela chocholatá, papoušek zpěvavý
Klímová Jitka	Želva zelenavá
Knězek Bohdan	Puštík obecný
Knoflíček Ivo	Piraňa plodožravá
Komínek Libor, MUDr.	Rosnička včelí
Komínková Helena	Vousivka žabohlavá
Kopečná Markéta	Želva čtyřprstá, želva nádherná, želva pavoučí
Kopřivová Jana	Leguán zelený
Kotzianová Jitka	Liška polární
Koudelka Martin	Ara marakana
Kozel Jaroslav, Ing. arch., CSc.	Koza kamerunská
Kozlovský Martin	Piraňa plodožravá
Krejčířik Petr	Psoun prériový
Kubiatko Milan	Korela chocholatá
Lenhart David	Jespák bojovný
Lentus agilis, spol. s r. o.	Ara ararauna
Linhart Petr	Trnorep severoafrický
Loutkové divadlo Bedruška	Piraňa plodožravá
Maiselová Barbora	Piraňa plodožravá
Manželé Fockeovi	Andulka vlnkovaná
Marková Anna	Liška polární
Matonoha Aleš	Piraňa plodožravá
Matulová Soňa	Leguán kubánský
Mazák Petr	Vlk arktický
Michalko Martin	Papoušek šedý – žako
Mikulíková Kristýna	Ara ararauna
Mitysková Marie	Klokánek králíkovitý
MŠ Na kopečku u zvonečku	Kachnička mandarinská
Muňková Hana	Trnorep severoafrický
Mystery, taneční skupina, Brno-Líšeň	Želva nádherná
Navrátil Petr	Klokánek králíkovitý
Navrátilová Dana	Ara ararauna

SEZNAM ADOPTIVNÍCH RODIČŮ A SPONZORŮ

LIST OF ADOPTIVE PARENTS AND SPONSORS

Navrátilová Jolana	Leguán madagaskarský
Nečesánková Soňa	Mara stepní
Nehyba Pavel	Vousivka žabohlavá
Neumann Michal	Želva paprscitá
Nezvalová Blanka	Rosnice siná
Nezvalovi, Tomáš a Jana	Želva nádherná
Pavelková Amálie	Ara ararauna
Pavelková Anna	Ara ararauna
Perůtka Michal	Páv korunkatý
Pilařová Jana	Psoun prériový
Pohanková Dana	Ževa uhlířská
Polišenská Soňa	Amazoňan modrobradý
Posádková Sylva	Majna Rothschildova
Pospíšilová Simona	Anolis rytířský
Poulová Helena	Želva paprscitá
Prchalová Dagmar	Papoušek zpěvavý
Procházková Eliška	Trnorep severoafrický
Psota Václav	Rosnice siná
Pýšová Dagmar	Ostralka štlhlá
Rada Radim a Veselá Lenka	Hrdlička chechtavá
Reinhardovi, Květoslav a Kristýna	Bazilišek zelený
Riesová Ivana	Kachnička mandarínská
Rodina Lapešova	Osmák degu
Rodina Matejova	Hrdlička chechtavá
Rodina Šotkova	Želva paprscitá
Rosendorfová Alena	Páv korunkatý
Ryglová Darina	Amazoňan modrobradý
Řehulková Radmila	Kočka pouštní
Řezáčová Alena	Amazoňan oranžovokřídlý
Sdružení rodičů při ZŠ nám. 9. května	Želva pardálí
Sedláčková Jana	Piraňa plodožravá
Schwarz Daniel	Kajka mořská
Siebenbürgerová Romana	Osmák degu
Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých	Želva ostnitá
Sperát Radek	Želva uhlířská
Stehlíková Jitka	Korovec mexický
Svobodová Marta	Trnorep severoafrický
Sýkorová Helena	Papoušek šedý – žako
Šemora Michal	Rosnička včelí
Šianská Eva	Papoušek zpěvavý

SEZNAM ADOPTIVNÍCH RODIČŮ A SPONZORŮ

LIST OF ADOPTIVE PARENTS AND SPONSORS

Šianská Gabriela
Šubrová Zuzana
Ťápalová Mária
Tichý Marek
Točev Ivan
Toms Václav
Trávníčková Radka
Truhlář Michal
Tušanovi, Daniela a Marko
Urbánek Filip
Váša Aleš
Veterinární klinika Axa, zastoupená MVDr. Ivou Packovou
Viduna Richard
Voňková Katka
Vyšinka Marek
Vyšínková Eva
Walczsko Daniela
Zaměstnanci MŠ při FDN Černopolní
Zelinka Jaroslav
ZŠ a MŠ Pastviny, třída 1. A
ZŠ a MŠ Pastviny, žáci 2. A
ZŠ Bosonožská 9, třída 3. A
ZŠ Gajdošova 3, třída 4. B
ZŠ náměstí 28. října, třída 6. A
ZŠ Riegrova
ZŠ Sokolnice, 4. třída
ZŠ Tyršova, Kuřim, třída 5. A
ZŠ Zbraslav, 4. třída
ZŠ Kuřim, Tyršova
Žáčkoví, Lenka a Zbyněk

Páv korunkatý
Kotul veverovitý
Ostralka štíhlá
Leguán madagaskarský
Páv korunkatý
Liška polární
Želva zelenavá
Liška polární
Hrdlička chechtavá
Želva paprštěná
Vasa velký
Želva uhlířská
Leguán madagaskarský
Rosnice siná
Rosnice siná
Čukvala zavalitá
Aguti Azarův
Ara ararauna
Majna Rothschildova
Páv korunkatý
Piraňa plodožravá, želva zelenavá
Klokánek králikovitý
Želva pardálí
Osmák degu
Papoušek vlnkovaný
Puštík obecný
Ara ararauna
Páv korunkatý
Leguán madagaskarský
Ibis posvátný

ADOPTIVNÍ RODIČE DO 5000 Kč

Abanico, o. s.
Absolonová Madlenka
Brněnské písničkové tetiny Klotylda a Matylda
Bučková Olga
Byznys servis, spol. s r. o.
Cejnarová Eva
Cihlář Matěj
Commscope, zaměstnanci společnosti

Surikata
Puštík obecný
Koza kamerunská
Vlk arktický
Kočka pouštní
Binturong
Surikata
Lemur běločelý

SEZNAM ADOPTIVNÍCH RODIČŮ A SPONZORŮ

LIST OF ADOPTIVE PARENTS AND SPONSORS

Cvilinková Helena	Liška polární, dvojjazyčník haitský
Černý Radim	Tamarin žlutoruký
Čížek Bedřich	Vlk arktický
Čurdová Jindra	Pekari bělohavý
Damek Vojtěch	Anakonda velká
Dětský divadelní soubor Brnkadla	Sovice sněžní
Divadlo Na stromě	Puštík bradatý
Domov pro seniory, Mikuláškovu nám., klienti a zaměstnanci	Ara ararauna – papoušek Eda
Drozdová Eva	Kočka pouštní
Fadrhonic Luděk	Kočka pouštní
Fadrhonicovi Drahomíra a Luděk	Kočka pouštní
Forštová Helena	Kulan
Gymnázium Brno-Řečkovice, tercie B,	Lemur běločelý
Gymnázium Křenová, třída 1. C4,	Klokan Bennettův
Gymnázium Křenová, třída 2. A6,	Lemur běločelý
Hájková Iveta	Tamarin žlutoruký
Hamtilová Irena, MUDr.	Kočka pouštní
Hanzl- Ajdul, Pavel, Ing.	Lemur běločelý
Hartmannovi Aneta a Juliánka	Kulan
Hepplerová Eva	Bobr kanadský
Hrbáčková Kateřina	Klokan rudokrký
Hromadovi, Hana a Martin	Osmák degu, psoun prériový
Hutáková Marie	Surikata
Hutař Pavel	Bobr kanadský, anolis rytířský
Chrást Ladislav	Lemur běločelý
ICUK – Mendelova univerzita v Brně	Liška polární
Istima, a. s.	Tygr sumatérský
Ivo Nejezchleb, Mgr. et Bc., advokátní kancelář	Vlk arktický
Kazdová Lili	Surikata
Klígl Oto	Kakadu palmový, korela chocholatá, papoušek zpěvavý
Klimešová Martina	Psoun prériový
Klub zastupitelů města Brna, zvolených za KSČM	Surikata
Kocián Petr	Bobr kanadský
Kocich Dalibor	Rosomák sibiřský
Kohnová	Lenka Surikata
Komínek Jiří	Ostralka štíhlá, čukvala zavalitá
Kostelník Jiří a Benešová Lucie	Klokan Bennettův
Kotačka Petr	Hroznýš duhový
Krojovaná skupina Komíňáček	Surikata
Kselíková Věra	Vousivka žabohlavá, ibis posvátný

SEZNAM ADOPTIVNÍCH RODIČŮ A SPONZORŮ

LIST OF ADOPTIVE PARENTS AND SPONSORS

Kučera Stanislav	Tamarin žlutoruký
Langerová Ivana	Surikata
Lefnerovi Anna a Jiří	Vlk arktický
Lukáš Pantůček, MUDr., Ph.D.	Kajmánek trpasličí
Luth Dore	Kiang
Mackovi, Ondřej a Vendula	Kotul veverovitý
Malaníková Zuzana, JUDr.	Puštík obecný
Malé opatství thelémské	Vlk arktický
Mašlanová Hana	Tamarin žlutoruký
Miranda Rosalind	Korela chocholatá
MŠ Mateřídouška, třída	Papoušci Ara ararauna
Müller Lukáš	Klokan rudokrký
Nádeníčková Jana, MUDr.	Kapybara
Nový Filip	Kakadu bílý
Obec Bílovice nad Svitavou	Liška polární
Obchodní partneři rádia Kiss Hádý	Kakadu palmový
Obrová Vladěna	Lama vikuňa
Oddělení lékařské genetiky FN Brno	Anakonda velká, jespák bojovný
ODS OS Brno-město	Želva pardálí, amazoňan modrobradý, lemur běločelý
Orel Daniel	Orel kamčatský
Pantůčková Nikol	Nosál červený
Pavelková Danča	Surikata
Plánská Pavla a Švoma Jaroslav	Kočka pouštní
Polach David	Vlk arktický
Přírodní prostředky Organic, zast. Leopoldem Sobotkou	Ovce domácí – Jákobova
Reda, a. s.	Bobr kanadský
Reisswolf, spol. s r. o.	Vlk arktický
Rodina Krchova	Tamarin žlutoruký
Řídký Josef	Sovice sněžní
Řmotovi, Jana a Honzík	Liška polární
Sdružení přátel ZŠ TGM Zastávka u Brna	Surikaty
Scholasterová Viktorie	Kapybara
Smolovi, Kamil a Pavla	Lemur běločelý
Studenti PdF MU, obor učitelství přírodopisu, zast. Ing. Helenou Jedličkovou	Mara stepní, lama alpaka, jelen milu, nosál červený
Šilerová Jana	Surikata
Šišák Miroslav	Surikata
Šišáková Veronika	Kočka pouštní
Škoda Vladimír, MUDr.	Kalous ušatý
Školní družina při ZŠ Úvoz	Surikata

SEZNAM ADOPTIVNÍCH RODIČŮ A SPONZORŮ

LIST OF ADOPTIVE PARENTS AND SPONSORS

Šnajder Jan	Kakadu palmový
Šnajderová Ivana	Kakadu bílý
Špačková Hanka	Tamarin žlutoruký
Štěpánkovy Zdeňka a Eva	Klokánek králíkovitý
Šubrtová Zuzana	Kotul veverovitý
Taušová Olga	Bobr kanadský
Televizní kanál Minimax	Pekari bělobradý
Trávníčková Jana	Lemur běločelý
Trdelnik.com, zast. Ing. Radkem	Lukou Kulan
Tým outbound MBO Česká pojišťovna	Lemur kata
Veselá kavárna, Brno	Hrdlička chechtavá, sovice sněžní
Veterinární klinika Axa, zastoupená MVDr. Irenou Packovou	Kočka pouštní, želva uhlířská
Vodák sport, spol. s r. o.	Liška polární, piraně
Vranováček – Junior, Dům dětí a mládeže	Na chov zvířátek v zoo
Wanke Nikola	Vlk arktický
ZŠ a MŠ Rozmarýnová, 1. třída	Klokán rudokrký
ZŠ Gajdošova	Kočka pouštní
ZŠ Palackého, Brno, žáci a pedagogové	Lemur běločelý
ZŠ Pramínek, žáci 1. třídy	Kotul veverovitý
Zumrová Lucie, Ing., Ph.D.	Lišky polární

ADOPTIVNÍ RODIČE DO 10 000 Kč

Acaimania – největší dovozce mraženého acai	Nestor kea
AIS software, a. s.	Lemur běločelý, leguán madagaskarský, dželada, zebra Grévyho, tygr sumaterský
Arktida, spol. s r. o.	Lední medvěd
Babáková Jitka	Vlk arktický, bobr kanadský
Country & western Noví kaskadéři	Zebra Grévyho
Cvilínek Luboš	Bizon americký
Červení, Pavlína a Zdeněk	Surikaty
Divadlo Koráb	Pavián anubi, kakadu palmový, papoušek žako
Dohnalovi, Petra a Petr	Paviáni anubi (pár)
Doležalová Lenka, MUDr.	Lemur běločelý, nosál červený, sovice sněžní, tapír jihoamerický, binturong
Drakas, zast. Jiřím Němečkem	Nosál červený, psoun prériový
Faster CZ, spol. s r. o.	Surikata, pavián anubi, lemur kata, liška polární, klokánek králíkovitý, ústřičník velký
FEI Czech Republic, spol. s r. o.	Medvěd lední
Golf Brno, a. s.	Dželada
Gratcl, spol. s r. o., voda, topení, plyn	Takin indický
Chvátařová Věra	Na chov zvířátek v zoo

SEZNAM ADOPTIVNÍCH RODIČŮ A SPONZORŮ

LIST OF ADOPTIVE PARENTS AND SPONSORS

Judo SK Královo Pole, o. s.

Kendík Vladimír

Kmuníček Jan

Kučerová Jana Řepa

KVV ČSSD Jihomoravského kraje

Mazálková Jana

Měřicí technika Morava, spol. s r. o.

Rosomák sibiřský

Vlk arktický

Tapír jihoamerický

Tapír jihoamerický

Surikata

Kůň Převalského

Jaguarundi

ADOPTIVNÍ RODIČE NAD 10 000 Kč

Novaservis, spol. s r. o.

Odložilík Jakub

Onderka Roman

Oríflame – Ludvová Eva

Polášková Jana

PPG Industries Czech Republic, spol. s r. o.

Revmacentrum MUDr. Mostera, spol. s r. o.

SOŠ a SOU strojírenské a elektrotechnické, Brno, Trnkova

SPP CZ, a. s.

Strana práv občanů Zemanovci – Ing. Miloš Zeman

Šimek 96, spol. s r. o.

Šimková Rafaela

Štencová Stanislava, Mgr.

Taneční divadlo Mimi Fortunae

Tichá Hana

TOI TOI, sanitární systémy, spol. s r. o.

VAFR, spol. s r. o.

Wieczorková Diana

ZŠ a MŠ Brno, Křídlovická

ZŠ Rosice, žáci I. a II. stupně

ZŠ Sirotkova, žáci a učitelé

ZŠ Tuháčkova

Liška polární, bobr kanadský,

anakonda velká, kajka mořská

Rys kanadský

Orel východní

Surikata

Rys kanadský

Zebra Chapmanova, eklektus různobarvý

Šimpanz

Vlk arktický, klokánek králíkovitý, pštros dvoupřstý

Medvěd kamčatský (mláďata)

Rosomák sibiřský

Mara stepní, lama alpaka, surikata, želva paprscitá

Ústřičník velký, tapír jihoamerický

Vlk arktický, liška polární

Pakůň modrý

Sob polární

Mandril rýholící, lachtan jihoafrický

Kočka pouštní, orl kamčatský, rys kanadský

Kočka pouštní, vlk arktický, psoun prériový

Velbloud dvouhrbý

Páv korunkatý, klokánek králíkovitý, ara zelenokřídľý,

labuť koskoroba, rys kanadský, psoun prériový

Pavián anubi

Vlk arktický, surikata

PŘÍSPĚVEK NA CHOV DO 2000 Kč

Adámková Helena

Axman Michal

Bartíková Jana

Bortlovi, Dagmar a Radomír

Brňák Lukáš a Hambalková Zuzanka

Surikata

Kotul veverovitý

Medvěd lední

Jaguarundi

Leguán madagaskarský

SEZNAM ADOPTIVNÍCH RODIČŮ A SPONZORŮ

LIST OF ADOPTIVE PARENTS AND SPONSORS

Bulinský Radim	Binturong
Bureš Michal	Šimpanz
Burian Ondřej	Vlk arktický
Černá Eliška	Tapír jihoamerický
Čundrle Ivan, doc. MUDr., CSc.	Medvěd lední
Dětská lesní školka Za Humny	Vlk arktický
Dušková Klára	Kočka pouštní
Formánková Naděžda, MUDr.	Vlk arktický
Gabriel Jiří	Medvěd kamčatský
Halamková Alena	Kočka pouštní
Hoškovi, Nikola a Roman	Koza kamerunská
Humpola Jan	Tapír jihoamerický
Chocholáčová Andrejka	Kůň domácí – pony shetlandský
Jaroš Milan	Kočka pouštní
Juračková Adélka	Levhart cejlonský
Karásková Květoslava	Papoušek šedý – žako
Konečná Denisa	Medvěd lední
Krüger Angela	Šimpanz
Krupica Ladislav	Rosomák sibiřský
Křenková Dominika	Vlk arktický
Kubovi, Rostislav a Lucie	Rys kanadský
Kundera Václav	Vlk arktický
Kuzmiaková Ivana	Kočka pouštní
Láska David	Rosomák sibiřský
Linhart Nikola	Nestor kea
Macháčková Jana	Levhart cejlonský
Mandžukova Jarmila	Jeřáb mandžuský
Měkyna Erik	Leguán madagaskarský
Mitáš Jaromír	Levhart cejlonský
Mojžysková Markéta	Surikata
MŠ Na kopečku u zvonečku, třída Motýlci	Hroznýšovec duhový
MŠ Na kopečku u zvonečku, třída Veverky	Hroznýšovec duhový
MŠ Na kopečku u zvonečku, třída Zajíčci	Hroznýšovec duhový
MŠ Studánka, Kníničky	Klokan Bennettův
Nekvapilová Alena	Liška polární
Němcová Jitka	Žirafa síťovaná
Novosadová Jana, MUDr.	Sovice sněžní
Nygrýn Pavel	Bazilišek zelený
Ottová Soňa	Sovice sněžní
Peňáz Radek	Rys kanadský

SEZNAM ADOPTIVNÍCH RODIČŮ A SPONZORŮ

LIST OF ADOPTIVE PARENTS AND SPONSORS

Perníčka Marek	Surikata
Pfefferová Nikoleta	Zebra Chapmanova
Pížová Kristýna	Psoun prériový
Plašilová Pavlína	Psoun prériový
Plochová Vlasta	Kočka pouštní
Povodí Moravy, s. p., pracovníci laboratoří	Liška polární
Ragas Renné	Tapír jihoamerický
Rezler Martin	Kotul veverovitý
Rodina Brožková	Liška polární
Rodina Hlaváčková	Pekari bělobradý
Rodina Chrástova	Mara stepní
Rodina Štrosova	Pštros dvoupřstý
Royal com., spol. s r. o.	Kůň domácí – pony shetlandský
Ruský Rudolf	Rosomák sibiřský
Růžička Aleš, prof.	Medvěd kamčatský
Růžička Roman	Lachtan jihoafrický
Růžičková Zuzana	Lachtan jihoafrický
Sobotková Zuzana	Medvěd lední
Soukop Pavel, Ing.	Klokán rudokrký
Staňková Hana	Kočka pouštní
Stootová Libuše	Jeřáb mandžurský
Šembera Josef	Tygr sumaterský
Ševečková Hana	Kočka pouštní
Školní družina při ZŠ Novoměstská	Medvěd lední
Školníková Petra, Ing.	Medvěd kamčatský
Škopkovy Klára a Hana	Hoko červený
Štohanzlovi, Anna a Jan	Manul
Trajtělová Pavlína, Ing.	Medvěd kamčatský
Trávníčková Zuzana, Bc.	Medvěd lední
Truschinger Tomáš, JUDr. – advokátní kancelář Kučera a Truschinger	Medvěd lední
Tůmovi, Hana a Jindřich	Levhart cejlonský
Tůmovi, Julie a Štěpán	Surikata
Vašíček Marek	Kaloň plavý
Vavrová Jaroslava	Puštík obecný
Vodička Rudolf Surikata	
Vojáčkovi, Lenka a Anna	Žirafa síťovaná
Vondráková Dana	Vlk arktický
Vrzal Milan	Puštík obecný
Vyhnaňová Libuše	Medvěd lední, medvěd kamčatský
Wichovi, Vojtěch a Alena	Lama vikuňa

SEZNAM ADOPTIVNÍCH RODIČŮ A SPONZORŮ

LIST OF ADOPTIVE PARENTS AND SPONSORS

Zarivnij Petr
Zattovič Martin
ZŠ Rapotice
Žáková Radka
ŽVS Vesna, o. s.

Medvěd kamčatský
Medvěd kamčatský
Liška polární
Medvěd kamčatský
Tamarin žlutoruký

PŘÍSPĚVEK NA CHOV DO 5000 Kč

Böhm Tomáš
Brázdová Gabriela
Cibulková Petra
Girgleová Klára
Girgleová Klára
Ivančicová Yveta
Jesle Žirafka
Kuncovi, Dagmar a Jiří
Měsíková Petra
Mokrejšová Lucie a Zmund Ondřej
Nekvapilová Helena
Novotná Petra
Občanské sdružení I.V.S.A., Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
Pištěk Ondřej
Povolný Jiří
Sedláková Kamila a Koverdýnský Vít
Strubl Stanislav
Trnkovi
Truschinger Tomáš, JUDr. – advokátní kancelář Kučera a Truschinger
Vaňatkovi Jaroslav a Jiřina
ZŠ Kanice
ZŠ Mutěnická
ZŠ nám. 28. října, 5. B
Žirafka Brentwood, spol. s r. o., dětská obuv

Levhart cejlonský
Žirafa síťovaná
Sob polární
Tygr sumaterský
Tygr sumaterský, piraňa plodožravá
Medvěd lední
Žirafa síťovaná
Surikata
Pekari bělobradý
Lama alpaka
Kakadu bílý
Vlk arktický
Vlk arktický
Velbloud dvouhrbý
Tygr sumaterský, kachnička mandarínská
Kajmánek trpasličí
Leguán madagaskarský, tygr sumaterský
Kiang
Medvěd lední
Sovice sněžní
Tygr sumaterský
Medvěd lední
Tamarin žlutoruký
Žirafa síťovaná

PŘÍSPĚVEK NA CHOV DO 10 000 Kč

Hradilová Ladislava

Jurgová Hana
Koření od Sindibáda, Kašíková – Stošková
SuperVyprodej.cz – Sales Growth Czech, spol. s r. o.

ZŠ Masarova

Bazilišek zelený, dvojjazyčník haitský,
bobr kanadský, lemur běločelý
Medvěd lední
Medvěd kamčatský, medvěd lední
Psoun prériový, pštros dvourstý,
mara stepní, tygr sumaterský
Medvěd lední

SEZNAM ADOPTIVNÍCH RODIČŮ A SPONZORŮ

LIST OF ADOPTIVE PARENTS AND SPONSORS

PŘÍSPĚVEK NA CHOV NAD 10 000 Kč

Expa-nails, spol. s r. o.

Medvěd lední

Prívětivý Tomáš

Medvěd lední

Waliszewski Vasil, Ing.

Medvěd lední

JINÝ ZPŮSOB PODPORY DO 10 000 Kč

Acheta farm

Krmivo pro zvířata

L-kontakt, spol. s r. o.

Příspěvek na chov zvířat v Zoo Brno

Účastníci socializačních kurzů pro štěňata při Veterinární klinice Axa

Příspěvek na chov zvířat v Zoo Brno

JINÝ ZPŮSOB PODPORY NAD 10 000 Kč

HC Kometa Brno

Propagace Zoo Brno

Unilever ČR, spol. s r. o.

Příspěvek na projekt Kura Kura

– záchraná stanice želv na ostrově Nusa Penida v Indonésii

Zoo Brno a stanice zájmových činností,

příspěvková organizace
(zřizovatel: Statutární město Brno)
U Zoologické zahrady 46
635 00 Brno
tel.: 546 432 311
fax: 546 210 000
e-mail: zoo@zoobrna.cz
www.zoobrna.cz

Otevírací doba:

listopad až únor 9–16 hod.
březen a říjen 9–17 hod.
duben až září 9–18 hod.

Vstupné:

dospělí 100 Kč
rodinné vstupné (2 dospělí + 2-3 děti 3-15 let) 270 Kč
senioři, děti od 3 do 15 let, studenti, držitelé průkazu ZTP 70 Kč
dětí do 3 let, ZTP/P, doprovod skupiny (1 osoba na 10 osob) zdarma

Výroční zpráva Zoo Brno, 2013

Vydala: Zoo Brno a stanice zájmových činností, p.o.
Editor: Bc. Eduard Stuchlík
DTP: Ledok, spol. s r. o.
Fotografie (pokud autor není uveden): Eduard Stuchlík
První strana: panda červená
Potisk CD: rysí kanadští
Poslední strana: terčovci praví

Zoo Brno a stanice zájmových činností,

příspěvková organizace

zřizovatel: Statutární město Brno

U Zoologické zahrady 46, 635 00 Brno

tel.: 546 432 311, fax: 546 210 000

e-mail: zoo@zoobrna.cz

www.zoobrna.cz